

Nacrt od:
28. jul 2011.

UGOVOR O KONCESIJI

između

Države Crne Gore
koju predstavlja **Ministarstvo Ekonomije**

i

[Sponzor]

28. jul 2011.

SADRŽAJ

Član 1	Definicije; Tumačenje	2
1.1	Definicije.....	2
1.2	Tumačenje.....	2
Član 2	Dan stupanja na snagu	3
2.1	Stupanje na snagu	3
Član 3	Davanje Koncesionih prava i realizacija Projekta	4
3.1	Osnivanje Društva.....	4
3.2	Novacija Ugovora o koncesiji.....	4
3.3	Davanje Koncesionih prava	4
3.4	Bez diskriminacije; Bez eksproprijacije	4
3.5	Finansiranje	5
3.6	Obaveza ostvarivanja Finansijskog zatvaranja; Obavještenje o odlaganju; Slučaj docnje Koncedenta	6
3.7	Ugovorna kazna zbog kašnjenja ili propusta da se ostvari Finansijsko zatvaranje	7
3.8	Zemljište i prava na zemljištu	8
3.9	Odvojeno računovodstvo	9
3.10	Obaveze nečinjenja	9
3.11	Transakcije sa Povezanim licima.....	10
3.12	Ostvarivanje prihoda.....	10
3.13	Prenos Prenosne mreže	10
3.14	Izmještanje, izgradnja i prenos puteva.....	11
3.15	Učešće Koncedenta	11
3.16	Imenovanje Nezavisnog inženjera	12
3.17	EPCG tehnička dokumentacija	12
3.18	Radovi na istraživanjima.....	12
3.19	Uticaj uzvodnih elektrana i akumulacija.....	14
Član 4	Odobrenja.....	14
4.1	Koncesionarevi zahtjevi za Odobrenja	14
4.2	Status zahtjeva za Odobrenje	15
4.3	Podrška Koncedenta u pribavljanju Odobrenja	15

4.4	Uslovi Odobrenja	16
Član 5	Imenovanje i korišćenje Izvođača	16
5.1	Imenovanje i korišćenje Izvođača.....	16
Član 6	Izgradnja Projekta	17
6.1	Izgradnja Projektnih objekata	17
6.2	Obaveza da se postigne Ugovorni kapacitet	19
6.3	Ugovorna kazna za propuštanje dostizanja Ugovornog kapaciteta	19
6.4	Dužnosti Nezavisnog inženjera.....	19
6.5	Ugovorne kazne za kašnjenje u ostvarivanju Dana početka rada; Obavještenje o odlaganju.....	20
6.6	Podnošenje izvještaja i informacija	21
6.7	Koncedentove posjete	22
Član 7	Stavljanje u pogon, Dan početka rada.....	22
7.1	Prethodna sinhronizacija, Naknadna sinhronizacija i Testovi za stavljanje u pogon.....	22
7.2	Obavještenje i usklađenost sa procedurama testiranja.....	26
7.3	Primjerci rezultata testova.....	27
7.4	Osporavanje testova	27
Član 8	Upravljanje, održavanje; Osoblje	27
8.1	Upravljanje i održavanje HE na Morači	27
8.2	Zapošljavanje kvalifikovanog osoblja	28
8.3	Održavanje radnih evidencija	28
8.4	Bez Tereta	29
8.5	Koncedentovo pravo na inspekciju za vrijeme rada	29
Član 9	Revitalizacija i Nezavisni inženjer za Revitalizaciju	29
9.1	Revitalizacija.....	29
9.2	Nezavisni inženjer za Revitalizaciju	31
Član 10	Prenos nakon isteka Koncesionog perioda.....	31
10.1	Istek Koncesionog perioda.....	31
Član 11	Koncesiona naknada i Naknada po osnovu podjele prihoda.....	32
11.1	Polugodišnja isplata Koncesione naknade i Naknade po osnovu podjele prihoda	32
11.2	Postupak godišnjeg savnjivanja.....	32

Član 12	Prenos sredstava	33
12.1	Prenos sredstava.....	33
Član 13	Pitanja zaštite životne i društvene sredine; Smanjenja emisija	34
13.1	Zaštita životne sredine i društvene sredine	34
13.2	Detaljni prostorni plan; Strateška procjena uticaja na životnu sredinu.....	34
13.3	Procjena uticaja na životnu sredinu	35
13.4	Pravo Koncesionara na Smanjenja emisija	35
13.5	Prihodi od Smanjenja emisija	36
Član 14	Finansijska podrška	36
14.1	Saglasnost na sredstva obezbjeđenja koja pruža Koncesionar	36
Član 15	Porezi i kontrola uvoza.....	36
15.1	Porezi koji se primjenjuju na Koncesionara	36
15.2	Porezi primjenjivi na Sponzora i Društvo.....	37
15.3	Pravo uvoza; Carinske obaveze	37
Član 16	Kontrola imigracije	37
16.1	Kontrola imigracije	37
Član 17	Zaposlenje, obuka i crnogorski resursi.....	37
17.1	Obuka i zaposlenje građana Crne Gore	37
17.2	Obuka.....	38
17.3	Crnogorski resursi	38
Član 18	Osiguranje	39
18.1	Održavanje polisa osiguranja	39
18.2	Slučaj Gubitka.....	40
18.3	Potvrda i drugi dokazi osiguranja	41
18.4	Izvještaj o osiguranju	41
18.5	Učinak Slučaja političke više sile	41
18.6	Razno	42
Član 19	Izjave i garancije.....	42
19.1	Izjave i garancije Koncesionara	42
19.2	Izjave i garancije Koncedenta	42
Član 20	Ograničenje odgovornosti.....	43
20.1	Ograničenje odgovornosti.....	43

Član 21	Kršenje; Raskid	43
21.1	Slučajevi kršenja Ugovora od strane Koncesionara.....	43
21.2	Slučajevi kršenja Ugovora od strane Koncedenta	45
21.3	Obavještenje o raskidu.....	47
21.4	Raskid usljed Slučaja političke više sile	48
21.5	Raskid usljed Drugog slučaja više sile.....	48
21.6	Obaveze nakon osporenog Obavještenja o raskidu	48
21.7	Druga pravna sredstva.....	48
Član 22	Prava i obaveze prilikom raskida; Naknada.....	49
22.1	Raskid usljed Kršenja od strane koncesionara.....	49
22.2	Raskid usljed Kršenja od strane koncedenta.....	49
22.3	Raskid usljed Slučaja političke više sile	49
22.4	Raskid usljed Drugog slučaja više sile.....	49
22.5	Istek Opcije otkupa	50
22.6	Obaveze nakon izdavanja Obavještenja o otkupu	50
Član 23	Viša sila.....	50
23.1	Definicija.....	50
23.2	Obaveze obavještavanja.....	52
23.3	Dužnost umanjenja.....	53
23.4	Kašnjenja izazvana Slučajem više sile.....	53
Član 24	Rješavanje sporova.....	53
24.1	Obavještenje o Sporu	53
24.2	Procedura rješavanja Sporova.....	54
24.3	Tehnički sporovi	55
24.4	Arbitraža	57
24.5	Povezani Sporovi	58
24.6	Nastavak obaveza.....	59
24.7	Imunitet; Nadležnost.....	59
Član 25	Razno	60
25.1	Obavještenja.....	60
25.2	Izmjene.....	61
25.3	Produženo važenje	61
25.4	Koristi trećih lica.....	61
25.5	Nepostojanje odricanja.....	61
25.6	Odnos između Strana	62
25.7	Troškovi Strana	62
25.8	Saglasnost	62
25.9	Jezik	62
25.10	Mjerodavno pravo	62

25.11	Cjelokupnost Ugovora	62
25.12	Ustupanje	63
25.13	Povjerljivost	63
25.14	Nepostojanje odgovornosti za pregled.....	64
25.15	Specifično ispunjenje	64
25.16	Tvrdnje.....	65
25.17	Primjerci Ugovora.....	65
25.18	Dalja uvjeravanja	65
25.19	Razdvojitost	66
25.20	Djelimična nevažnost.....	66

Prilozi

Prilog 1	Definicije
Prilog 2	Iznosi naknade za otkup
Prilog 3	Sporazumi o otkupu
Prilog 4	Nacrt Ugovora o novaciji
Prilog 5	Osiguranje
Prilog 6	Plan realizacije
Prilog 7	Tehnički uslovi
Prilog 8	Evropske Socijalne Direktive i Direktive za zaštitu životne sredine
Prilog 9	Obrazac Ugovora o licenci za EPCG tehničku dokumentaciju

OVAJ UGOVOR O KONCESIJI (“**Ugovor**”) je zaključen dana [•] [2011] (“**Dan zaključenja**”) u [•], na osnovu odluke o davanju koncesije [•] Skupštine Crne Gore br. [•] od [•] godine, između:

- (1) Države Crne Gore koju predstavlja Ministar ekonomije, (“**Koncedent**”); i
- (2) [**Sponzor**] (**Koncesionar**, kao što je definisano u Prilogu 1), [•] osnovano u skladu sa pravom [•], sa sjedištem u [•];

Koncedent i Koncesionar su u daljem tekstu pojedinačno označeni kao “**Strana**” a zajedno kao “**Strane**”.

PREAMBULA

A. Država Crna Gora ima namjeru da uključi privatni sektor u projekat izgradnje hidroelektrana u cilju korišćenja hidroenergetskog potencijala rijeke Morače koji uključuje:

- (i) projektovanje, istraživanje, inženjering, finansiranje, izgradnju, upravljanje, održavanje, Revitalizaciju i prenos HE na Morači na Koncedenta nakon isteka Koncesionog perioda;
- (ii) projektovanje, istraživanje, inženjering, finansiranje i izgradnju Prenosne mreže i prenos na CGES onog dijela Prenosne mreže koji se koristi ne samo za prenos električne energije iz HE na Morači nego i za potrebe elektroenergetskog sistema Crne Gore;
- (iii) projektovanje, istraživanje, inženjering, finansiranje, izgradnju i prenos Projektnih puteva na Koncedenta;
- (iv) eksproprijaciju od strane Koncedenta svog zemljišta potrebnog u vezi sa izgradnjom HE na Morači, Prenosne mreže i Projektnih puteva; i
- (v) sanaciju kompleksa manastira Morača od strane Koncedenta.

na osnovu „izgradi-upravljaj-prenesi” (build-operate-transfer) modela i u svakom slučaju sproveden na održiv način kako bi se obezbijedilo umanjeње negativnih uticaja i rizika po društvo i životnu sredinu (“**Projekat**”);

- B. Istovremeno sa zaključenjem Ugovora između Koncedenta i Sponzora u svojstvu Koncesionara, Sponzor će potpisati sa Koncedentom Ugovor o podršci sponzora;
- C. Sponzor će osnovati privredno društvo u svom potpunom vlasništvu u skladu sa Propisima Crne Gore (kao što je niže definisano), a zatim će da novira ovaj Ugovor na

Društvo (kao što je to niže definisano), nakon čega će Društvo u svojstvu Koncesionara realizovati Projekat; i

- D. Koncedent zaključuje ovaj Ugovor radi podsticanja privatnih investicija u energetske sektor u Crnoj Gori i radi obezbjeđenja podrške i beneficija Koncesionaru u vezi sa realizacijom Projekta.

STOGA, Strane su saglasne o sljedećem:

Član 1 **Definicije; Tumačenje**

1.1 Definicije

U ovom Ugovoru, osim ukoliko kontekst nalaže drugačije, termini napisani velikim početnim slovom imaju značenje koje im je dodijeljeno u Prilogu 1.

1.2 Tumačenje

- (a) U ovom Ugovoru, osim ukoliko je očigledna suprotna namjera:
 - (i) Jednina uključuje množinu i suprotno;
 - (ii) Upućivanje na bilo koje Lice uključuje i njegove pravne sledbenike ali, ako je to primjenjivo, samo ukoliko takvi pravni sledbenici nijesu zabranjeni ovim Ugovorom, i upućivanje na Lice u određenom svojstvu isključuje to Lice u bilo kom drugom svojstvu ili kao pojedinca;
 - (iii) Upućivanje na jedan rod uključuje i drugi rod;
 - (iv) Upućivanje na bilo koji ugovor ili dokument označava takav ugovor ili dokument sa izmjenama, odnosno dopunama i na snazi u skladu sa njegovim odredbama;
 - (v) Upućivanje na bilo koji propis ili odredbu propisa uključuje upućivanje na bilo koju izmjenu ili ponovno usvajanje istog i bilo koju odredbu koja bude zamijenila takav propis ili odredbu propisa;
 - (vi) “ispod,” “ovog,” “uz ovo” i riječi sličnog značenja smatraće se upućivanjem na ovaj Ugovor kao cjelinu a ne na pojedinu Tačku, Prilog ili drugu njegovu odredbu;
 - (vii) “uključujući” (zajedno sa povezanim terminom “uključuje”) znači uključujući bez ograničavanja opštosti opisa datog prije tog termina;

- (viii) U vezi sa određenjem bilo kog perioda vremena “od” znači “od uključujući” a “do” znači “do isključujući”; i
- (ix) Upućivanje na dokumente ili ugovore smatraće se upućivanjem i na sve njegove anekse, dodatke, priloge, ili izmjene i dopune.
- (b) Sadržaj i naslovi u ovom Ugovoru su samo radi upućivanja i ne predstavljaju dio Ugovora i neće biti uzeti u obzir prilikom tumačenja Ugovora.
- (c) Upućivanje u tekstu Ugovora na Članove, Tačke i Priloge (i Aneксе istog) je upućivanje na Članove, Tačke i Priloge (i Aneксе) Ugovora, osim ukoliko je drugačije navedeno. Upućivanje u bilo kom Prilogu na Članove, Tačke i Aneксе je upućivanje na Članove, Tačke i Aneксе tog Priloga, osim ako je drugačije navedeno. Upućivanje u bilo kom Prilogu (ili Aneksi) na Članove i Tačke Ugovora je upućivanje na tekst Ugovora, osim ukoliko je drugačije navedeno.
- (d) U ispunjavanju svojih obaveza i dužnosti, i u obezbjeđivanju procjena po ovom Ugovoru, svaka Strana će imati obavezu da postupa u dobroj vjeri.
- (e) Osim ukoliko je drugačije navedeno u ovom Ugovoru, upućivanje na vrijeme znači upućivanje na Centralno-evropsko standardno vrijeme ili Centralno-evropsko ljetnje vrijeme, koje bude primjenjivo.
- (f) Ovaj Ugovor je dogovoren između Strana koje su imale pravne zastupnike i pravila tumačenja koja inače nalažu da ovaj Ugovor bude tumačen na štetu neke od Strana, neće biti primjenjiva na tumačenje Ugovora.
- (g) U slučaju konflikta između odredaba Ugovora i bilo kog Priloga ili Aneksa, prednost će imati odredbe Ugovora.

Član 2

Dan stupanja na snagu

2.1 Stupanje na snagu

Ovaj Ugovor stupa na snagu na Dan zaključenja. Ovaj Ugovor će prestati da važi po isteku Koncesionog perioda, izuzev ukoliko prestane da važi na drugi način (“**Period**”).

Član 3

Davanje Koncesionih prava i realizacija Projekta

3.1 Osnivanje Društva

Sponzor će osnovati privredno društvo u skladu sa Propisima Crne Gore radi sprovođenja Projekta ("**Društvo**") najkasnije šezdeset (60) Dana nakon Dana zaključenja.

3.2 Novacija Ugovora o koncesiji

Najkasnije deset (10) Dana od Dana osnivanja društva, Koncedent, Sponzor i Društvo će potpisati ugovor o novaciji, u sadržini koja je priložena kao Prilog 4, u svrhu novacije Ugovora sa Sponzora na Društvo ("**Ugovor o novaciji**").

3.3 Davanje Koncesionih prava

Koncedent ovim putem dodjeljuje Koncesionaru pravo na:

- (a) projektovanje, istraživanje, inženjering, finansiranje, izgradnju, upravljanje, održavanje, Revitalizaciju i prenos HE na Morači na Koncedenta nakon isteka Koncesionog perioda;
- (b) projektovanje, istraživanje, inženjering, finansiranje i izgradnju Prenosne mreže i prenos na CGES onog dijela Prenosne mreže koji se koristi ne samo za prenos električne energije iz HE na Morači nego i za potrebe elektroenergetskog sistema Crne Gore u skladu sa Tačkom 3.13; i
- (c) prodaju bilo kom kupcu kapaciteta, neto proizvedene električne energije, pomoćnih i sistemskih usluga i bilo kog Smanjenja emisija iz HE na Morači za vrijeme Koncesionog perioda;

u svakom slučaju u skladu sa Propisima Crne Gore, Socijalnim standardima i standardima zaštite životne sredine, Odobrenjima, ovim Ugovorom i drugim Projektnim ugovorima (sva prava zajedno "**Koncesiona prava**").

3.4 Bez diskriminacije; Bez eksproprijacije

- (a) Koncedent neće preduzeti, i obezbijediti da nijedan Državni organ ne preduzme, nijednu radnju koja bi bitno i negativno uticala na Koncesionara ili njegovu mogućnost da ispunjava obaveze iz Ugovora ili Projektnih ugovora zbog stranog vlasništva ili kontrole nad Koncesionarom, i Koncedent će tretirati, i osigurati da drugi Državni organi tretiraju, Koncesionara na način koji nije nepovoljniji nego što se tretiraju druga pravna lica koja obavljaju sličnu djelatnost u Crnoj Gori, u skladu sa odredbama Člana 8 Ustava Crne Gore.

- (b) Ni Koncedent ni drugi Državni organ neće eksproprijisati, nacionalizovati ili, izuzev ukoliko je ovdje drugačije propisano, prinudno steći (ili preduzeti ili na drugi način odobriti bilo koju radnju ili više radnji koje samostalno, ili preduzete zajedno, suštinski imaju isti efekat kao bilo šta od gore pomenutog) bitan dio Projekta, akcije Koncesionara ili njegovu imovinu, prava ili interese, u cjelosti ili djelimično, s tim što gore pomenuto neće zabranjivati preduzimanje radnji od strane Koncedenta, Državnog organa ili CGES-a u skladu sa njihovim pravima i obavezama koje proizilaze iz Ugovora ili Projektnih ugovora.

3.5 Finansiranje

3.5.1 Nacrt osnovnih odredbi Finansijskih dokumenata

Najkasnije devet (9) mjeseci nakon Dana zaključenja, Koncesionar će dostaviti Koncedentu nacrt osnovnih uslova za finansiranje Projekta sa prikazom:

- (a) kamatnih stopa, naknada za finansiranje, kao i naknada za angažovanje plativih po osnovu Finansijskih dokumenata;
- (b) rasporeda sa uplatama kapitala koje je Sponzor obavezan da investira u Koncesionara;
- (c) identiteta Zajmodavaca;
- (d) ostalih bitnih odredaba i uslova Finansijskih dokumenata.

3.5.2 Primjerci Finansijskih dokumenata

- (a) Najkasnije pet (5) Radnih dana nakon potpisivanja Finansijskih dokumenata (ili potpisivanja bilo kog Finansijskog dokumenta potpisanog u vezi sa bilo kakvim Refinansiranjem) Koncesionar će dostaviti Koncedentu primjerke svih Finansijskih dokumenata potpisanih od strane Koncesionara na ili prije Finansijskog zatvaranja ili na ili prije zatvaranja bilo kog Refinansiranja zajedno sa:
 - (i) potvrdom koja potvrđuje da su ti primjerci tačni, precizni i potpuni primjerci tih Finansijskih dokumenata; i
 - (ii) pregledom (a) kamatnih stopa, naknada za finansiranje, kao i naknade za angažovanje sredstava plativih po Finansijskim dokumentima, (b) rasporeda uplata kapitala koje je Sponzor obavezan da investira u Koncesionara, (c) identiteta Zajmodavaca, i (d) ostalih bitnih odredbi i uslova Finansijskih dokumenata.
- (b) Nakon Finansijskog zatvaranja (ili zatvaranja bilo kog Refinansiranja), Koncesionar će dostavljati Koncedentu primjerke svih bitnih izmjena ili

dopuna Finansijskih dokumenata u roku od deset (10) Radnih dana od njihovog potpisivanja ili stupanja na snagu.

- (c) Koncesionar će preduzeti sve neophodne radnje kako bi ispoštovao Zajmodavčeve smjernice.

3.5.3 Obavještenje o Sponzorovim uplatama kapitala; Potvrda

- (a) Koncesionar će obavijestiti Koncedenta ako kapital koji je predviđen da bude uplaćen od strane Sponzora u skladu sa Finansijskim dokumentima, ne bude uplaćen u roku od tri (3) Radna dana od datuma dospelosti.
- (b) Nakon uplate svih iznosa koji su predviđeni da budu uplaćeni kao kapital Društva od strane Sponzora u skladu sa Finansijskim dokumentima, Koncesionar će dostaviti Koncedentu potvrdu, ovjerenu od strane svog nezavisnog revizora, u kojoj se potvrđuje da su svi ti iznosi uplaćeni.

3.6 Obaveza ostvarivanja Finansijskog zatvaranja; Obavještenje o odlaganju; Slučaj docnje Koncedenta

- (a) Koncesionar će obezbijediti da se Finansijsko zatvaranje ostvari do Zahtijevanog dana finansijskog zatvaranja.
- (b) Nakon što dođe do Finansijskog zatvaranja, Koncesionar će odmah dati ili obezbijediti da se Koncedentu da obavještenje o tome da je došlo do Finansijskog zatvaranja.
- (c) Odmah nakon saznanja informacije koja sugeriše da se Finansijsko zatvaranje neće obaviti do Zahtijevanog dana finansijskog zatvaranja, Koncesionar će obavijestiti Koncedenta o tom odlaganju.
- (d) Strane su saglasne da Finansijsko zatvaranje zavisi od određenih radnji Koncedenta, Državnih organa i CGES-a, koje su navedene u nastavku, te da propust Koncedenta, Državnih organa ili CGES-a da preduzmu te radnje u rokovima određenim u skladu sa Propisima Crne Gore ili ovim Ugovorom predstavlja „**Slučaj docnje Koncedenta**“, osim u slučaju da je do docnje došlo usljed bilo koje radnje ili propusta Koncesionara koja je u suprotnosti sa Projektnim ugovorima:
 - (i) izdavanje Saglasnosti za priključenje, osim u slučaju propusta Koncesionara da dostavi potpuni zahtjev za priključenje u roku od devet mjeseci od Dana zaključenja;
 - (ii) usvajanje revidiranog Detaljnog prostornog plana i odobrenje revidirane Strateške procjene uticaja na životnu sredinu u skladu sa Tačkom 13.2 osim u slučaju propusta Koncesionara da dostavi podatke neophodne za

revidiranje Detaljnog prostornog plana i Strateške procjene uticaja na životnu sredinu;

- (iii) odobrenje od strane nadležnih Državnih organa Procjene uticaja na životnu sredinu, na osnovu zahtjeva podnijetog od strane Koncesionara, u skladu sa Članom 4 i Tačkom 13.3, osim u slučaju propusta Koncesionara da blagovremeno uradi Procjenu uticaja na životnu sredinu u skladu sa propisima Crne Gore i podnese potpunu dokumentaciju radi dobijanja odobrenja Procjene uticaja na životnu sredinu; i
- (iv) izvršenje od strane Koncedenta obaveza iz Tačke 14.1.
- (e) U slučaju da Koncesionar ne ostvari Finansijsko zatvaranje do Zahtijevanog dana finansijskog zatvaranja usljed Slučaja docnje Koncedenta, Slučaja više sile, ili kombinacije ovih događaja, tada će Zahtijevani dan finansijskog zatvaranja biti odložen za onoliko dana za koliko je kasnilo Finansijsko zatvaranje usljed Slučaja docnje Koncedenta, Slučaja više sile, ili kombinacije ovih uzroka nakon što Koncedent primi pisano obavještenje Koncesionara u kome se navodi da je takav događaj nastupio i da će se Zahtijevani dan finansijskog zatvaranja produžiti tokom trajanja tog/tih događaja; ali u svakom slučaju takvo produženje neće biti omogućeno Koncesionaru u mjeri u kojoj bi takvo kašnjenje sa Finansijskim zatvaranjem nastupilo i da Slučaj docnje Koncedenta, Slučaj više sile, ili kombinacija ovih događaja nije nastupio/nijesu nastupili.

3.7 Ugovorna kazna zbog kašnjenja ili propusta da se ostvari Finansijsko zatvaranje

- (a) Ukoliko Koncesionar prekrši svoju obavezu da ostvari Finansijsko zatvaranje do Zahtijevanog dana finansijskog zatvaranja iz Tačke 3.6(a), Koncesionar će isplatiti Koncedentu ugovornu kaznu za svaki Dan nakon Zahtijevanog dana finansijskog zatvaranja do Dana kada zaista dođe do Finansijskog zatvaranja u Dnevnom iznosu od dvadeset sedam hiljada sedamsto sedamdeset osam Eura (€27.778).
- (b) Ukoliko se Kršenje od strane koncesionara dogodi prije Finansijskog zatvaranja i Koncedent raskine ovaj Ugovor nakon Kršenja od strane koncesionara, Koncesionar će platiti Koncedentu ugovornu kaznu u iznosu od pet miliona Eura (€5.000.000).
- (c) Odgovornost Koncesionara po osnovu obaveze da plati ugovornu kaznu u skladu sa Tačkom 3.7 (a) i 3.7 (b) neće u zbiru premašiti iznos od pet miliona Eura (€5.000.000).
- (d) Ukoliko se Kršenje od strane koncesionara dogodi prije Finansijskog zatvaranja i usljed Kršenja od strane koncesionara Koncedent raskine ovaj Ugovor, tada je Koncesionar dužan da plati Koncedentu, pored ugovorne kazne koja se plaća u skladu sa Tačkama 3.7 (a) i 3.7 (b) i sve troškove i

izdatke bilo koje vrste ili prirode koje je snosio Koncedent ili Državni organ u vezi sa ispunjenjem obaveza od strane Koncedenta, predviđenih Tačkom 3.8; s tim što odgovornost Koncesionara po osnovu ove Tačke 3.7 (d), zajedno sa iznosom ugovorne kazne koja se plaća u skladu sa Tačkama 3.7 (a) i 3.7 (b), neće premašiti Iznos garancije finansiranja i eksproprijacije.

- (e) Obaveza Koncesionara da plati ugovornu kaznu u skladu sa Tačkom 3.7(a) i Tačkom 3.7(b) i da plati ugovornu kaznu u skladu sa Tačkom 3.7 (d) biće obezbijedena Garancijom finansiranja i eksproprijacije koju pruža Sponzor u skladu sa Tačkom 6.3 (*Garancija finansiranja i eskproprijacije*) Ugovora o podršci sponzora.

3.8 Zemljište i prava na zemljištu

3.8.1 Sticanje zemljišta

- (a) Strane konstatuju da će biti neophodno da Koncesionar stekne određena prava na Projektnoj lokaciji, Potopljenom zemljištu i Pomoćnom zemljištu kako bi se omogućilo Koncesionaru izvršavanje obaveza iz Projektnih ugovora.
- (b) U slučaju da Koncedent ne posjeduje dio zemljišta koje je dio Projektne lokacije, Potopljenog zemljišta ili Pomoćnog zemljišta, Koncedent će, o svom isključivom trošku, steći (i/ili zakupiti, u odnosu na Pomoćno zemljište) to zemljište, odnosno odgovarajuća prava na tom zemljištu, putem ugovora sa privatnim vlasnicima ili putem eksproprijacije u skladu sa Zakonom o eksproprijaciji, i nakon sticanja (i/ili zakupa, u odnosu na Pomoćno zemljište) tog zemljišta, ili odgovarajućih prava na tom zemljištu od strane Koncedenta, Koncesionar će na tom zemljištu, odnosno na pravima na tom zemljištu, steći prava opisana u Tački 3.8.2.

3.8.2 Davanje prava na zemljištu Koncesionaru

- (a) Koncedent se ovim putem obavezuje da Koncesionaru u svrhu realizacije Projekta preda u mirnu državinu, sa pravom da drži i koristi, bez uznemiravanja od strane Koncedenta ili trećih lica i bez Tereta:
 - (i) Lokacije HE na Morači i Potopljeno zemljište najkasnije dvanaest (12) mjeseci nakon Dana zaključenja, pa sve do isteka Perioda ili do dana raskida Ugovora u skladu sa njegovim odredbama;
 - (ii) Pomoćno zemljište najkasnije dvanaest (12) mjeseci nakon Dana zaključenja, pa sve do Dana početka rada ili do dana raskida Ugovora u skladu sa njegovim odredbama;
 - (iii) Trase projektnih puteva, najkasnije dvanaest (12) mjeseci nakon Dana zaključenja, pa sve do dana kada Koncesionar prenese Projektne puteve u

skladu sa Tačkom 3.14 (c) ili do dana raskida Ugovora u skladu sa njegovim odredbama;

- (iv) Trase prenosne mreže, najkasnije dvanaest (12) mjeseci nakon Dana zaključenja pa sve do dana kada Koncesionar prenese Prenosnu mrežu na CGES u skladu sa Tačkom 3.13 (a) ili do dana raskida Ugovora u skladu sa njegovim odredbama;

i ta prava neće biti predmet Koncesionarevog plaćanja zakupa, poreza ili drugih naknada ili dohodovnih primanja bilo koje vrste Koncedentu, izuzev Koncesione naknade i Naknade po osnovu podjele prihoda, i bilo kog poreza na imovinu ili drugog *ad valorem* poreza.

- (b) Koncedent i Koncesionar će potvrditi predaju Projektne lokacije, Potopljenog zemljišta i Pomoćnog zemljišta potpisivanjem Zapisnika o primopredaji posjeda u vrijeme predaje Projektne lokacije, Potopljenog zemljišta ili Pomoćnog zemljišta.

3.9 Odvojeno računovodstvo

Koncesionar će obezbijediti da svi troškovi Projekta (uključujući aktivnosti i troškove Koncesionara u vezi sa Projektom) i sve druge aktivnosti i poslovanja Koncesionara izvan Projekta budu vođeni odvojeno i uredno, osim ukoliko je drugačije odobreno od strane Koncedenta ili ERA.

3.10 Obaveze nečinjenja

3.10.1 Bez drugih poslovnih obaveza

Društvo neće, bez prethodne pisane saglasnosti Koncedenta, izuzev ukoliko kumulativna vrijednost investicija ili troškova Društva u bilo koje vrijeme ne pređe tri miliona Eura (€3,000,000) (pri čemu je ovaj izuzetak primjenjiv samo na slučajeve iz Tačaka 3.10.1(b), 3.10.1(c) i 3.10.1(d)):

- (a) učestvovati u ili obavljati neku djelatnost izuzev realizacije Projekta, osim ukoliko je to izričito dopušteno u Projektnim ugovorima;
- (b) započeti nijedno poslovanje, niti obrazovati, steći ili imati interes u bilo kom povezanom licu ili zajedničkom poduhvatu;
- (c) steći bilo koji udio ili zajam, ili hartiju od vrednosti ili drugu investiciju ili interes u drugom licu ili privrednom društvu;
- (d) učestvovati u poslovanju ili aktivnosti, partnerstvu ili zajedničkom poduhvatu ili na drugi način sa bilo kojim licem, zaključivati bilo koji

ugovor, investirati ili steći imovinu ili preuzeti obavezu, bilo potencijalnu ili ne, izuzev u okviru i dozvoljenu Projektom ili u vezi sa Projektom;

- (e) zaključiti ugovor o diobi profita ili dobiti, ili drugi sličan ugovor putem koga se njegov prihod ili dobit dijeli ili može dijeliti sa drugim licima ili zaključiti menadžerski ugovor, ili drugi sličan ugovor putem koga se njegovim poslovanjem ili aktivnostima upravlja od strane drugih lica, izuzev:
 - (i) u skladu sa Projektnim ugovorima;
 - (ii) onih predviđenih i dozvoljenih ili pratećih u odnosu na Projekat; ili
 - (iii) u vezi sa poslovanjem ili uslugom koja je sporedna ili prateća u odnosu na Projekat i koja je ili nebitna za cjelokupan Projekat, ili je prethodno pisano odobrena od strane Koncedenta.

3.10.2 Održavanje statusa

Koncesionar neće preduzimati ili dozvoliti restrukturiranje, uključujući i promjenu pravne forme ili promjenu svog sjedišta bez prethodne pisane saglasnosti Koncedenta, koja neće biti bez razloga uskraćena ili odložena.

3.11 Transakcije sa Povezanim licima

Društvo neće obavljati transakcije ili zaključivati ugovore o prodaji kapaciteta, neto proizvodnje električne energije ili pomoćnih i sistemskih usluga sa Povezanim licem, izuzev u okviru Dozvoljenih transakcija sa povezanim licima.

3.12 Ostvarivanje prihoda

Društvo će imati pravo da izvozi električnu energiju koju proizvede u HE na Morači u skladu sa Propisima Crne Gore i svi prihodi ostvareni od tog izvoza predstavljaju Projektnu prihode.

3.13 Prenos Prenosne mreže¹

Koncesionar će:

- (a) CGES-u dati pravo da upravlja, održava i koristi onaj dio Prenosne mreže koji se koristi ne samo za prenos električne energije iz HE na Morači nego i za potrebe elektroenergetskog sistema Crne Gore; i

¹ Ova Tačka je primjenjiva u slučaju da se bar jedan dio Prenosne mreže koristi i za potrebe elektroenergetskog sistema Crne Gore.

- (b) prenijeti na CGES sva svoja prava i interese u vezi sa onim dijelom Prenosne mrežom koji se koristi ne samo za prenos električne energije iz HE na Morači nego i za potrebe elektroenergetskog sistema Crne Gore,

u svakom slučaju u skladu sa Ugovorom o upravljanju i korišćenju prenosne mreže uz naknadu utvrđenu tim ugovorom koja se plaća tokom perioda od najviše dvadeset (20) godina, a sve u skladu sa Zakonom o energetici.

3.14 Izmještanje, izgradnja i prenos puteva

Koncesionar će da:

- (a) izmjesti one djelove postojećeg puta od Podgorice do Kolašina i sve druge postojeće puteve koji će postati neupotrebljivi zbog Projekta;
- (b) izgradi sve nove puteve neophodne radi pristupa postojećoj imovini:
 - (i) koja nije ekspropisana,
 - (ii) čiji će postojeći prilazni putevi postati neupotrebljivi zbog Projekta, i
 - (iii) koja neće postati neupotrebljiva zbog Projekta,

u svemu u skladu sa Tehničkim uslovima, Planom realizacije, Socijalnim standardima i standardima zaštite životne sredine i Propisima Crne Gore. Svaki takav novi put treba da bude iste kategorije kao i postojeći put, koji će njime da bude zamijenjen. Radi otklanjanja svake sumnje, Koncesionar nema obavezu da izgradi bilo kakav put do postojeće imovine kojoj nedostaju postojeći prilazni putevi.

- (c) prenese sva svoja prava i interese u vezi sa Projektnim putevima na Koncedenta odmah po završetku izmještanja ili izgradnje tih Projektnih puteva i dobijanju odgovarajućih upotrebnih dozvola za te Projektne puteve.

3.15 Učešće Koncedenta

Koncedent će aktivno učestvovati u Projektu investiranjem u sredstva izvan Društva, uključujući:

- (a) finansiranje sticanja (ili zakupa, u slučaju Pomoćnog zemljišta) onih djelova Projektna lokacije, Potopljenog zemljišta i Pomoćnog zemljišta koji nijesu u vlasništvu Koncedenta na Dan zaključenja u skladu sa Tačkom 3.8.1;
- (b) davanje Koncesionaru prava na korišćenje Projektna lokacije, Potopljenog zemljišta i Pomoćnog zemljišta prema Tački 3.8.2; i
- (c) sanaciju kompleksa manastira Morača.

3.16 Imenovanje Nezavisnog inženjera

- (a) Čim to postane izvodljivo nakon Dana zaključenja, a u svakom slučaju u okviru roka od sto osamdeset (180) Dana od Dana zaključenja, Koncedent i Koncesionar će zajedno imenovati Nezavisnog inženjera radi nadgledanja napretka u projektovanju, istraživanju, vršenju inženjeringa i izgradnji Projektnih objekata sa ciljem da se Koncedentu potvrdi da se projektovanje, istraživanje, vršenje inženjeringa i izgradnja obavljaju u skladu sa Tehničkim uslovima, Planom realizacije i drugim zahtjevima iz Projektnih ugovora u skladu sa najvišim profesionalnim standardima i pažnjom prema Koncedentu i Koncesionaru. Nezavisnog inženjera izabraće komisija, sastavljena od jednakog broja predstavnika Koncedenta i Koncesionara koji odlučuju konsenzusom, putem međunarodnog kompetitivnog tendera sprovedenog u skladu sa najboljim međunarodnim standardima i praksom koja se primjenjuje na nabavku konsultantskih usluga; s tim što će Koncedent i Koncesionar zajednički utvrditi radni zadatak kao i kriterijume za ocjenu ponuda koji će se koristiti prilikom navedenog tendera.
- (b) Koncesionar će Nezavisnom inženjeru dati pravo pristupa Projektnoj lokaciji, Potopljenom zemljištu i Pomoćnom zemljištu koje je neophodno da bi Nezavisni inženjer vršio dužnosti Nezavisnog inženjera opisane u Tački 3.16 (a).
- (c) Troškovi i naknada na koje Nezavisni inženjer ima pravo u skladu sa odredbama i uslovima njegovog angažovanja će snositi Koncesionar.

3.17 EPCG tehnička dokumentacija²

Strane ovim putem saglasno konstatuju potpisivanje, na Dan zaključenja, Ugovora o licenci za EPCG tehničku dokumentaciju.

3.18 Radovi na istraživanjima

- (a) Koncesionar će u periodu od Dana zaključenja do Dana otpočinjanja izgradnje izvršiti sve i bilo koje potrebne radove uz poštovanje Propisa Crne Gore i Socijalnih standarda i standarda zaštite životne sredine kako bi utvrdio uslove Projektna lokacije, Potopljenog zemljišta i Pomoćnog zemljišta.
- (b) Koncesionar će, na zahtjev Koncedenta, prije sprovođenja ovih radova, kupiti odgovarajuće osiguranje zahtijevano Članom 18 Ugovora i dostaviti dokaze Koncedentu da je to osiguranje pribavljeno u skladu sa Tačkom 18.3.

² Ova tačka Ugovora će postojati u Ugovoru samo u slučaju da se EPCG Tehnička dokumentacija koristi u realizaciji Projekta

- (c) Koncesionar će u pisanoj formi unaprijed obavijestiti Koncedenta o tim namjeravanim radovima i snosiće sve troškove izvođenja takvih radova.
- (d) Ne dovodeći u pitanje bilo koju drugu odredbu Ugovora, smatraće se da Koncesionar prije Dana otpočinjanja gradnje jeste i da garantuje da:
 - (i) je pregledao i na zadovoljavajući način provjerio Projektne lokacije, Potopljeni zemljišti i Pomoćni zemljišti, kao i njihovu okolinu, tamo gdje je primjenjivo, sve postojeće objekte ili radove na ili ispod Projektne lokacije, Potopljenog zemljišta i Pomoćnog zemljišta;
 - (ii) se uvjerio u prirodu geoloških, geotehničkih, podzemnih uslova, klimatskih, hidroloških, kao i uslova zaštite životne i društvene sredine i opštih uslova Projektne lokacije, Potopljenog zemljišta i Pomoćnog zemljišta, prirodom zemljišta, i oblikom i prirodom Projektne lokacije, Potopljenog zemljišta i Pomoćnog zemljišta;
 - (iii) se uvjerio u:
 - (A) sredstva komunikacije sa Projektnom lokacijom, Potopljenim zemljištem i Pomoćnim zemljištem i pristup istima, kao i potrebna prilagođavanja;
 - (B) bezbjednosne mjere, kao i vrijeme i način rada koji su neophodni kako bi se spriječilo štetno djelovanje ili smetanje, privatno ili javno, prema trećim licima; i
 - (C) stanje imovine na kojoj će steći prava i prirodu i mjeru rizika koje će preuzeti na osnovu Ugovora;
 - (iv) je prikupio sve informacije koje su potrebne kako bi izvršio obaveze predviđene ovim Ugovorom, uključujući:
 - (A) informacije o prirodi, lokaciji i uslovima Projektne lokacije, Potopljenog zemljišta i Pomoćnog zemljišta (uključujući geološke, geotehničke, podzemne, klimatske, hidrološke uslove, kao i uslove zaštite životne i društvene sredine); i
 - (B) informacije vezane za arheološka nalazišta, područja od arheološkog, naučnog ili prirodnog značaja, lokalne uslove i objekte i kvalitet postojećih objekata;
 - (v) je detaljno ispitao, pregledao, prekontrolisao i uvjerio se u adekvatnost, tačnost i podobnost EPCG tehničke dokumentacije koju je Koncesionar usvojio ili koristio ili koju Koncesionar namjerava da usvoji ili koristi; i
 - (vi) je pribavio sve potrebne informacije koje se odnose na:

- (A) rizike, mogućnosti i druge okolnosti koje mogu uticati na njegovu sposobnost da izvrši Projekat; i
- (B) sve druge faktore koji bi uticali na njegovu odluku da zaključi ovaj Ugovor ili uslove pod kojima bi ga zaključio.

3.19 Uticaj uzvodnih elektrana i akumulacija

- (a) Koncedent može izgraditi, ili dati koncesiono ili drugo pravo trećim licima radi izgradnje elektrana, akumulacija, brana, nasipa, kanala i drugih konstrukcija na rijeci Morači i njenim pritokama koje akumuliraju, zadržavaju ili skreću rijeku Moraču ili njene pritoke.
- (b) U slučaju da Koncedent izgradi (ili treće lice izgradi na osnovu koncesionog ili drugog prava koje mu je dato od strane Koncedenta) elektranu, akumulaciju, branu, nasip, kanal ili druge konstrukcije uzvodno od HE na Morači i takve elektrane, akumulacije, brane, nasipi, kanali, ili druge konstrukcije:
 - (i) povećavaju godišnju proizvodnju HE na Morači, tada će Koncedent (ili treće lice kome je dato pravo od strane Koncedenta) i Koncesionar podijeliti uvećanje Projektnih prihoda nastalo usljed tih elektrana, akumulacija, brana, nasipa, kanala ili drugih konstrukcija na pravičnoj osnovi; ili
 - (ii) umanjuju godišnju proizvodnju HE na Morači, tada će Koncedent u potpunosti nadoknaditi Koncesionaru umanjenje Projektnih prihoda nastalo usljed tako izgrađenih elektrana, akumulacija, brana, nasipa, kanala ili drugih konstrukcija.

Član 4 Odobrenja

4.1 Koncesionarevi zahtjevi za Odobrenja

4.1.1 Obaveza podnošenja zahtjeva od strane Koncesionara

Koncesionar će blagovremeno podnijeti ili će obezbijediti da budu podnijeti svi zahtjevi (bilo inicijalni ili oni za produženje) za Odobrenja u Propisanoj formi odobrenja i sa Propisanim naknadom za odobrenje odgovarajućem Državnom organu i uredno će pratiti sve te zahtjeve. Informacije sadržane u zahtjevima će biti potpune i precizne i zadovoljavajuće materijalne i proceduralne zahtjeve Propisa Crne Gore koji se primjenjuju na nediskriminatoran način.

4.1.2 Bez diskriminacije

Korišćenje termina “nediskriminatoran” ili “diskriminatoran” u ovom Ugovoru nema svrhu da na bilo koji način onemogući ili ograniči Koncedenta ili Državni organ u pravljenju racionalnih razlika između Strana ili u korišćenju mjera, postavljanju uslova ili sprovođenju zahtjeva koji, u svakom slučaju, služe ili su namijenjeni ispunjenju svrhe Odobrenja ili programa koje sprovodi Koncedent ili Državni organ. Namjera je, međutim, da se zabrani upotreba Državnog organa, putem Odobrenja, radi, između ostalog, uskraćivanja pogodnosti iz Ugovora Koncesionaru, tako što bi se samo prema Koncesionaru ili prema Koncesionaru i još nekim licima, primijenili viši standardi od onih koji se primjenjuju prema drugima u sličnoj situaciji i to zbog, na primjer, njegovog stranog vlasništva ili finansijske dobiti ili političke prednosti.

4.2 Status zahtjeva za Odobrenje

- (a) Koncesionar će dostavljati Ministarstvu ekonomije najmanje kvartalne izvještaje sa rasporedom za podnošenje zahtjeva za Odobrenje ili za obnovu tih zahtjeva, status svih neriješenih zahtjeva za Odobrenje, obavještenja o davanju ili uskraćivanju Odobrenja ili obnovi Odobrenja, kao i obavještenja o svim kršenjima Odobrenja.
- (b) Svaki izvještaj će uključivati i primjerke svih zahtjeva i obavještenja navedenih u izvještaju koji nijesu dostavljeni sa prethodnim izvještajem. Prvi dio svakog izvještaja će prezentovati sve probleme u vezi sa bitnim Odobrenjima ili zahtjevima za Odobrenje koji mogu uticati na ispunjenje Koncesionarevih obaveza prema ovom Ugovoru.
- (c) U slučaju Isteka odobrenja, Koncesionar će podnijeti Koncedentu izvještaj u skladu sa ovom Tačkom 4.2 u roku od tri (3) Radna dana nakon što postane svjestan te činjenice.

4.3 Podrška Koncedenta u pribavljanju Odobrenja

- (a) Pod uslovom da Koncesionar blagovremeno podnosi izvještaje predviđene Tačkom 4.2, na zahtjev Koncesionara, Koncedent će podržati i upotrebiti, i obezbijediti da CGES podrži i upotrebi, sve razumne napore radi brzog razmatranja Koncesionarevih zahtjeva za Odobrenjima ili njihovim ponovnim izdavanjem podnijetim u skladu sa Tačkom 4.1, i blagovremenog izdavanja ili reizdavanja Odobrenja koje je podložno Isteku odobrenja od strane bilo kog Državnog organa.
- (b) Svaki zahtjev za podršku prema ovoj Tački 4.3 biće podnjet od strane Koncesionara i biće praćen primjerkom zahtjeva za Odobrenje, obavještenjem da je izdavanje ili reizdavanje Odobrenja uskraćeno ili odloženo, i izjavom o Koncesionarevim dosadašnjim naporima u pribavljanju ili reizdavanju Odobrenja.

4.4 Uslovi Odobrenja

Koncedent ili Državni organ mogu uključiti nediskriminatorne odredbe ili uslove za izdavanje ili obnavljanje Odobrenja u skladu sa Propisima Crne Gore, i uključivanje takvih odredbi ili uslova neće samo po sebi predstavljati povredu Ugovora od strane Koncedenta, Slučaj više sile prema Članu 23 ili Slučaj kršenja od strane Koncedenta iz Tačke 21.2. Koncesionar će poštovati sve takve odredbe. Ukoliko Koncesionar ne poštuje neku od odredaba Odobrenja, Koncedent ili Državni organ mogu upotrijebiti sva prava prema Propisima Crne Gore u pogledu tog nepoštovanja i ta upotreba neće sama po sebi predstavljati povredu Ugovora od strane Koncedenta, Slučaj više sile prema Članu 23 ili Slučaj kršenja od strane koncedenta iz Tačke 21.2, s tim što

- (a) u pogledu svih Odobrenja koje izda Koncedent ili Državni organ, Koncedent neće staviti van snage, i obezbijediće (ukoliko Koncedent ima te nadležnosti prema Propisima Crne Gore) da nijedan Državni organ ne stavi van snage, Odobrenje prije dana isteka niti opozove to Odobrenje prije kasnijeg od sljedećeg:
 - (i) trideset (30) Dana nakon dostavljanja Koncesionaru pisanog obavještenja Koncedenta ili Državnog organa o tom nepoštovanju; i
 - (ii) vremenskog perioda, ukoliko isti postoji, koji mora da protekne prema Propisima Crne Gore ili odgovarajućem Odobrenju prije stavljanja van snage ili opoziva Odobrenja.
- (b) Ništa u ovoj Tački 4.4 ne ograničava Koncedenta ili Državni organ u preduzimanju svih radnji u vezi sa povredom ili nepoštovanjem Odobrenja (koje nijesu otkaz ili opoziv) koje imaju pravo da preduzmu prema Propisima Crne Gore.

Član 5 Imenovanje i korišćenje Izvođača

5.1 Imenovanje i korišćenje Izvođača

- (a) Koncesionar će projektovati, istraživati, vršiti inženjering, finansirati, izgraditi, upravljati, održavati Projektne objekte i izvršiti Revitalizaciju, kako je primjenjivo; s tim što Koncesionar može ugovoriti sa jednim ili više Izvođača:
 - (i) da projektuje, istražuje, vrši inženjering i izgradi HE na Morači i Prenosnu mrežu;

- (ii) da projektuje, izvrši izmještanje, izgradnju odnosno rekonstrukciju Projektnih puteva;
 - (iii) da upravlja i održava HE na Morači;
 - (iv) da izvrši Revitalizaciju; i
 - (v) da preduzme druge obaveze Koncesionara u skladu sa ovim Ugovorom,
- na način da nijedno takvo delegiranje odgovornosti Izvođaču ne oslobađa Koncesionara od njegovih obaveza ili odgovornosti po osnovu Ugovora.
- (b) Svi Izvođači treba da imaju sve neophodne vještine i svojstva potrebna za izvršenje bilo kog zadatka koji im je delegiran od strane Koncesionara blagovremeno i u skladu sa Propisima Crne Gore, profesionalnim standardima, koristeći validne inženjerske principe, procedure upravljanja realizacijom projekata sličnih Projektu, tehnike nadgledanja, i opšte prihvaćenu industrijsku praksu.

Član 6

Izgradnja Projekta

6.1 Izgradnja Projektnih objekata

- (a) Koncesionar će preduzeti sve radnje koje su neophodne da bi se postiglo da Dan otpočinjanja građenja bude u roku od najkasnije deset (10) Dana od Finansijskog zatvaranja.
- (b) Koncesionar će dostaviti Koncedentu primjerak obavještenja o otpočinjanju izgradnje, datog sa ciljem nastupanja Dana otpočinjanja građenja, u roku od tri (3) Radna dana od Dana otpočinjanja građenja zajedno sa potvrdom da je Dan otpočinjanja građenja ostvaren.
- (c) Koncesionar će obezbijediti da EPC radovi i Radovi na putevima budu obavljeni sa svom potrebnom stručnošću i pažnjom i u svim bitnim aspektima u skladu sa:
 - (i) ovim Ugovorom, uključujući Tehničke uslove i Plan realizacije;
 - (ii) Ugovorom o upravljanju i korišćenju prenosne mreže;
 - (iii) Ugovorom o priključenju na prenosni sistem;
 - (iv) Propisima Crne Gore;
 - (v) Saglasnošću za priključenje;

- (vi) Odobrenjima;
- (vii) Socijalnim standardima i standardima zaštite životne sredine;
- (viii) Savjesnom praksom proizvođača i Dobrom međunarodnom socijalnom praksom i praksom zaštite životne sredine;
- (ix) valjanom inženjerskom i građevinskom praksom, uključujući takvu inženjersku i građevinsku praksu koja se zahtjeva prema odgovarajućim standardima i kodeksima Crne Gore, ili, u odsustvu odgovarajućih standarda i kodeksa, praksom koja se zahtjeva prema međunarodno priznatim standardima i kodeksima, kao što su ASTM, ISO, DIN, BS, SS, EN i drugi slični standardi i kodeksi;
- (x) svim primjenjivim Zajmodavčevim smjernicama; i
- (xi) Procjenom uticaja na životnu sredinu, uključujući i sve mjere smanjenja uticaja na društvenu i životnu sredinu koje su u njoj sadržane,

kao što je primjenjivo, tako da:

- (A) se može razumno očekivati da brane, građevinske i strukturalne komponente HE na Morači imaju početni vijek trajanja od najmanje sto (100) godina nakon Dana početka rada,
- (B) se može razumno očekivati da električni i mehanički sistemi HE na Morači imaju početni vijek trajanja od najmanje pedeset (50) godina nakon Dana početka rada,
- (C) se može razumno očekivati da Postrojenja za priključenje imaju početni vijek trajanja od najmanje pedeset (50) godina nakon Dana početka rada, i
- (D) se može razumno očekivati da Prenosna mreža ima početni vijek trajanja od najmanje pedeset (50) godina nakon Dana početka rada,

u svakom slučaju sa odgovarajućim održavanjem i pravovremenom zamjenom dijelova koji imaju projektovani vijek trajanja koji je kraći od zahtjeva predviđenih u odredbama (A) do (D).

- (d) Koncesionar će:
 - (i) obaviti i završiti EPC radove na način da postigne Dan početka rada do Zahtijevanog dana početka rada; i
 - (ii) sprovesti i okončati Radove na putevima tako da bude izvršeno izmještanje i izgradnja, gdje je primjenjivo, svih Projektnih puteva i izvršen prenos svih Projektnih puteva na Koncedenta u skladu sa Tačkom 3.14 (c), prije plavljenja Potopljenog zemljišta.

- (e) Koncesionar će obezbijediti da sva oprema koja je trajno ugrađena kao dio HE na Morači, ili Prenosne mreže, bude nova i nekorišćena u vrijeme ugradnje i da na ostale načine ispunjava zahtjeve iz Priloga 7.
- (f) Koncesionar neće, bez prethodne pisane saglasnosti Koncedenta, vršiti izmjene ili dopune HE na Morači, Prenosne mreže ili Projektnih puteva koji nijesu predviđeni Planom realizacije i koji imaju ili može se razumno predvidjeti da će imati bitno negativan uticaj na rad Projektnih objekata ili na sposobnost Koncesionara da izvršava svoje obaveze iz Ugovora.

6.2 Obaveza da se postigne Ugovorni kapacitet

Koncesionar će obezbijediti da svaki Agregat, svaka hidroelektrana koja je dio HE na Morači i HE na Morači u cjelini, Projektni putevi kao i Prenosna mreža postignu odgovarajući Ugovorni kapacitet.

6.3 Ugovorna kazna za propuštanje dostizanja Ugovornog kapaciteta

- (a) Ukoliko Koncesionar propušta da dostigne Ugovorne kapacitete u skladu sa Tačkom 6.2 Koncesionar će platiti Koncedentu kao ugovornu kaznu iznos od dvesta hiljada Eura (€200,000) za svaki stoti dio procenta (.01%) za koji je stvarni kapacitet ispod odnosnog Ugovornog kapaciteta; pri čemu je maksimalni iznos ugovorne kazne koju Koncesionar plaća u skladu sa ovom Tačkom 6.3(a) pedeset miliona Eura (€50,000,000).
- (b) Koncesionareva obaveza da isplati ugovornu kaznu u skladu sa Tačkom 6.3.(a) biće obezbijeđena Garancijom izgradnje, koja je dostavljena od strane Sponzora u skladu sa Tačkom 6.5 (*Garancija izgradnje*) Ugovora o podršci sponzora.

6.4 Dužnosti Nezavisnog inženjera

Nezavisni inženjer će obavljati dužnosti Nezavisnog inženjera date u ovom Ugovoru, uključujući:

- (i) potvrđivanje tačnosti Izvještaja o izgradnji;
- (ii) nadgledanje EPC radova, Radova na putevima i Radova na priključenju;
- (iii) prisustovanje svim testovima;
- (iv) izdavanje Potvrde spremnosti za sinhronizaciju;
- (v) izdavanje Potvrde spremnosti za stavljanje u pogon;
- (vi) izdavanje Potvrde o stavljanju agregata u pogon;

- (vii) izdavanje Potvrde o kapacitetu agregata;
 - (viii) izdavanje Potvrde o stavljanju hidroelektrane u pogon;
 - (ix) izdavanje Potvrde o kapacitetu hidroelektrane;
 - (x) izdavanje Potvrde o stavljanju prenosne mreže u pogon;
 - (xi) izdavanje Potvrde o kapacitetu prenosne mreže;
 - (xii) izdavanje Potvrde o stavljanju projektnih puteva u pogon
 - (xiii) izdavanje Potvrde o kapacitetu projektnih puteva
 - (xiv) izdavanje Potvrde o stavljanju HE na Morači u pogon;
 - (xv) izdavanje Potvrde o kapacitetu HE na Morači;
 - (xvi) preduzimanje svih drugih testova ili aktivnosti koji prema Ugovoru treba da budu izvršeni od strane Nezavisnog inženjera;
 - (xvii) davanje odobrenja ili saglasnosti koje treba da izda Nezavisni inženjer u skladu sa Prilogom 7; i
 - (xviii) preduzimanje svih drugih testova ili aktivnosti dogovorenih između Strana, koje Strane mogu razumno zahtijevati, s vremena na vrijeme,
- u svemu u skladu sa ovim Ugovorom i Propisima Crne Gore.

6.5 Ugovorne kazne za kašnjenje u ostvarivanju Dana početka rada; Obavještenje o odlaganju

- (a) Ukoliko Koncesionar povrijedi svoju obavezu iz Tačke 6.1(d) da ostvari Dan početka rada do Zahtijevanog dana početka rada, Koncesionar će isplatiti Koncedentu ugovornu kaznu za svaki Dan od i nakon Zahtijevanog dana početka rada do stvarnog Dana početka rada u Dnevnom iznosu od dvjesto sedamdeset sedam hiljada sedamsto sedamdeset osam Eura (€277.778); s tim što Koncesionarevo plaćanje ugovorne kazne prema ovoj Tački 6.5 neće preći pedeset miliona Eura (€50.000.000).
- (b) Odmah nakon dobijanja informacije koja sugeriše da se Dan početka rada neće dogoditi do predviđenog Dana početka rada, Koncesionar će obavijestiti Koncedenta o tom odlaganju.
- (c) Ukoliko se Kršenje od strane koncesionara dogodi posle Finansijskog zatvaranja i prije Dana početka rada, i Koncedent raskine ovoj Ugovor nakon Kršenja od strane koncesionara, Koncesionar će platiti Koncedentu ugovornu kaznu u iznosu od pedeset miliona Eura (€50.000.000).

- (d) Koncesionareva obaveza da isplati ugovornu kaznu u skladu sa Tačkom 6.5.(a) i Tačkom 6.5(c) biće obezbijedena Garancijom izgradnje dostavljenom od strane Sponzora u skladu sa Tačkom 6.5 (*Garancija izgradnje*) Ugovora o podršci sponzora.

6.6 Podnošenje izvještaja i informacija

6.6.1 Podnošenje izvještaja i informacija od strane Koncesionara

Koncesionar će dostaviti ili će obezbijediti da Koncedentu i Nezavisnom inženjeru budu dostavljeni sljedeći dokumenti na ili prije određenih datuma:

- (a) počev od trideset (30) Dana nakon Dana otpočinjanja građenja pa sve do Dana početka rada:
 - (i) razumno detaljni Izvještaji o izgradnji najkasnije posljednjeg Dana marta, juna, septembra i decembra, uključujući i sve dopune rasporeda gradnje koji su u njima sadržani; i
 - (ii) izvještaji, kada i ako Koncesionar postane svjestan toga, o svim uslovima, događajima ili promenama tih uslova i događaja koji će imati bitan i negativan uticaj na blagovremeni završetak izgradnje Projektnih objekata;
 - (iii) lista sa Odobrenjima koje je Koncesionar ili Izvođač zahtjevaao ali još uvek nijesu izdata ili ih nije dobio, najkasnije posljednjeg Dana marta, juna, septembra i decembra i procjene vremena u kojem će ta Odobrenja biti pribavljena;
- (b) odmah nakon pribavljanja, primjerak svakog od Odobrenja, koje je potrebno za projektovanje, istraživanje, inženjering, finansiranje, izgradnju, upravljanje, održavanje Projektnih objekata i Revitalizaciju,
- (c) najmanje šezdeset (60) Dana prije predviđenog početka testiranja i Stavljanja u pogon, preliminarni plan početka rada i testiranja ;
- (d) što je prije moguće, ali najkasnije trideset (30) Dana od dana Testova za stavljanje u pogon, dva primjerka rezultata relevantnih Testova za stavljanje u pogon, uključujući testove bitne opreme, testove povezane opreme za mjerenje električne energije, i potvrdu Nezavisnog inženjera o svakom uspješnom Testu za stavljanje u pogon; i
- (e) najkasnije trideset (30) Dana nakon svakog uspješnog Testa za stavljanje u pogon, za svaki bitan dio postrojenja uključenog u HE na Morači i Prenosnu mrežu, jedan (1) primjerak svih proizvođačevih specifikacija i proizvođačevih uputstava za upravljanje i održavanje.

6.6.2 *Zahtjevi za dokumentima od strane Koncesionara*

Koncescent će dostaviti Koncesionaru u roku od petnaest (15) Radnih dana nakon prijema pisanog zahtjeva Koncesionara dokumente i podatke koje posjeduje i kontroliše a koji mogu biti razumno neophodni Koncesionaru radi obavljanja Radova na priključenju, EPC radova i Radova na putevima.

6.6.3 *Obavještenja*

- (a) Koncesionar će bez odlaganja obavještavati Koncedenta kad god utvrdi da je očekivani datum Stavljanja u pogon neostvariv ili neodgovarajući, i naznačiće izmijenjeni datum za Stavljanje u pogon koji ni u kom slučaju neće biti prije isteka deset (10) Radnih dana nakon što Koncedent primi to obavještenje. Nikakva izmjena tada očekivanog dana za Stavljanje u pogon neće promijeniti ili na drugi način uticati na Zahtijevani dan početka rada.
- (b) Svaka Strana će blagovremeno obavještavati drugu Stranu, čim sazna za iste, o svim promjenama u odnosu na informacije date drugoj Strani prema ovoj Tački 6.6.3.

6.7 *Koncescentove posjete*

Koncescent ima pravo da, permanentno i uz razumno prethodno obavještenje Koncesionara, preko svojih službenika, zaposlenih i predstavnika, nadgleda napredak EPC radova, Radova na priključenju, Radova na putevima i drugih radova na Projektnim objektima. Koncesionar će poštovati sve razumne zahtjeve Koncedenta i pomoći će u organizovanju svih tih posjeta. Koncedentove posjete će biti razumne i u pogledu učestalosti i u pogledu broja lica. Sva lica koja posjećuju Projektne objekte, Projektne lokacije, Potopljeno zemljište ili Pomoćno zemljište u ime Koncedenta će poštovati Koncesionareva i Izvođačeva opšte važeća pravila i procedure bezbjednosti koja su učinjena dostupnim tim osobama i poštovaće razumne instrukcije i uputstva Koncesionara i Izvođača, i neće nerazumno prouzrokovati ometanje ili prekid aktivnosti Koncesionara ili Izvođača na Projektnim lokacijama, Potopljenom zemljištu ili Pomoćnom zemljištu.

Član 7

Stavljanje u pogon, Dan početka rada

7.1 *Prethodna sinhronizacija, Naknadna sinhronizacija i Testovi za stavljanje u pogon*

7.1.1 *Test procedura*

- (a) *Testovi prethodne sinhronizacije.* Prije sinhronizacije Agregata, Koncesionar će sprovesti Testove prethodne sinhronizacije opisane u Prilogu 7 na takvom Agregatu. Kada Koncesionar bude uvjeren da je Agregat uspješno prošao

Test prethodne sinhronizacije, Koncesionar će zahtijevati da Nezavisni inženjer izda Potvrdu spremnosti sinhronizacije tog Agregata.

- (b) *Testovi naknadne sinhronizacije.* Nakon što Nezavisni inženjer izda Potvrdu spremnosti sinhronizacije u vezi sa konkretnim Agregatom, Koncesionar će sprovesti Testove naknadne sinhronizacije, opisane u Prilogu 7 na tom Agregatu. Kada Koncesionar bude uvjeren da je Agregat uspješno prošao Testove naknadne sinhronizacije i da je podoban za kontinuiran i pouzdan rad, Koncesionar će zahtijevati od Nezavisnog inženjera da izda Potvrdu spremnosti za stavljanje u pogon tog Agregata. Nakon što izda Potvrde spremnosti za stavljanje u pogon svih Agregata konkretne Hidroelektrane, Nezavisni inženjer će izdati Potvrdu spremnosti za stavljanje u pogon te Hidroelektrane. Nakon što izda Potvrde spremnosti za stavljanje u pogon svih Hidroelektrana, Nezavisni inženjer će izdati Potvrdu spremnosti za stavljanje u pogon HE na Morači i Prenosne mreže.
- (c) *Testovi za stavljanje agregata u pogon.* Nakon što Nezavisni inženjer izda Potvrdu spremnosti za stavljanje u pogon za konkretan Agregat, Koncesionar će sprovesti Testove za stavljanje agregata u pogon na tom Agregatu, koji su opisani u Prilogu 7. Kada Koncesionar bude uvjeren da je Agregat uspješno prošao Testove za stavljanje agregata u pogon, Koncesionar će zahtijevati od Nezavisnog inženjera da izda Potvrdu o stavljanju agregata u pogon i Potvrdu o kapacitetu agregata koje se odnose na taj Agregat.
- (d) *Testovi za stavljanje hidroelektrane u pogon.* Nakon što Nezavisni inženjer izda Potvrdu spremnosti za stavljanje u pogon za konkretnu Hidroelektranu i Potvrdu o stavljanju agregata u pogon za svaki Agregat u okviru Hidroelektrane, Koncesionar će sprovesti Testove za stavljanje hidroelektrane u pogon na toj Hidroelektrani, koji su opisani u Prilogu 7. Kada Koncesionar bude uvjeren da je Hidroelektrana uspješno prošla Testove za stavljanje hidroelektrane u pogon, Koncesionar će zahtijevati od Nezavisnog inženjera da izda Potvrdu o stavljanju hidroelektrane u pogon i Potvrdu o kapacitetu hidroelektrane koje se odnose na tu Hidroelektranu.
- (e) *Testovi za stavljanje prenosne mreže u pogon.* Nakon što Nezavisni inženjer izda Potvrdu spremnosti za stavljanje u pogon Prenosne mreže, a prije stavljanja pod napon Prenosne mreže ili nekog njenog dijela, Koncesionar će sprovesti Testove za stavljanje prenosne mreže u pogon, koji su opisani u Prilogu 7. Kada Koncesionar bude uvjeren da je Prenosna mreža uspješno prošla Testove za stavljanje prenosne mreže u pogon, Koncesionar će zahtijevati od Nezavisnog inženjera da izda Potvrdu o stavljanju prenosne mreže u pogon i Potvrdu o kapacitetu prenosne mreže.
- (f) *Testovi za stavljanje projektnih puteva u pogon.* Nakon što Nezavisni inženjer izda Potvrdu spremnosti za stavljanje u pogon Projektnih puteva, Koncesionar će sprovesti Testove za stavljanje projektnih puteva u pogon, koji su opisani u Prilogu 7. Kada Koncesionar bude uvjeren da su Projektni

putevi uspješno prošli Testove za stavljanje projektnih puteva u pogon, Koncesionar će zahtijevati od Nezavisnog inženjera da izda Potvrdu o stavljanju projektnih puteva u pogon i Potvrdu o kapacitetu projektnih puteva.

(g) *Testovi za stavljanje HE na Morači u pogon.* Nakon što Nezavisni inženjer izda:

- (i) Potvrdu spremnosti za stavljanje u pogon HE na Morači;
- (ii) Potvrdu o stavljanju hidroelektrane u pogon, za svaku Hidroelektranu; i
- (iii) Potvrdu o stavljanju prenosne mreže u pogon,

Koncesionar će sprovesti Testove za stavljanje HE na Morači u pogon. Kada Koncesionar bude uvjeren da su HE na Morači uspješno prošle Testove za stavljanje HE na Morači u pogon, Koncesionar će zahtijevati od Nezavisnog inženjera da izda Potvrdu o stavljanju HE na Morači u pogon i Potvrdu o kapacitetu HE na Morači.

(h) *Procedura testiranja.* Svi testovi sprovedeni u skladu sa ovom Tačkom 7.1.1 će biti sprovedeni po procedurama utvrđenim u Prilogu 7, i dodatnim procedurama testiranja koje mogu biti dogovorene između Strana na zahtjev bilo koje Strane.

(i) *Minimalni kriterijumi učinka.* Minimalni kriterijumi učinka za Testove za stavljanje u pogon su dati u Prilogu 7.

(j) *Upotrebna dozvola.* Nakon izdavanja Potvrde o stavljanju agregata u pogon, Potvrde o stavljanju hidroelektrane u pogon, Potvrde o stavljanju HE na Morači u pogon, Potvrde o stavljanju prenosne mreže u pogon, ili Potvrde o stavljanju projektnih puteva u pogon, Koncesionar će podnijeti zahtjev za dobijanje Upotrebne dozvole u odnosu na odgovarajući Agregat, Hidroelektranu, HE na Morači, Prenosnu mrežu ili Projektne puteve.

(k) Nezavisni inženjer će nadgledati sve testove koji se sprovode u skladu sa ovom Tačkom 7.1.1. Koncesionar će obavijestiti Koncedenta i Nezavisnog inženjera o predloženom datumu i vremenu izvođenja svakog od takvih testova najmanje deset (10) Radnih dana prije tog datuma. U slučaju da Nezavisni inženjer ili Koncedent nijesu u mogućnosti da posmatraju izvođenje testa dana i datuma koje je predložio Koncesionar, oni će obavijestiti Koncesionara da nijesu u mogućnosti da posmatraju izvođenje testa dana i datuma koje je odredio Koncesionar, a Koncesionar, Nezavisni inženjer i Koncedent će uložiti sav trud da se usaglasе o zajednički odgovarajućem vremenu za izvođenje testa koje treba da bude najkasnije deset (10) dana posle početnog datuma koji je predložio Koncesionar.

7.1.2 Dodatni Testovi

- (a) Koncesionar neće imati pravo da sprovede više od deset (10) ponavljanja bilo kog testa koji se sprovodi u skladu sa Tačkom 7.1.1 kako bi se zadovoljili minimalni kriterijumi za postizanje Dana početka rada; s tim što nijedan test sproveden od strane Koncesionara neće biti uračunat u tih deset (10) ponavljanja ukoliko je Koncesionar spriječen da završi testiranje iz razloga koji se pripisuje Koncedentu ili nedostatku prenosnog kapaciteta na Prenosnom sistemu.
- (b) Koncesionar će dati Koncedentu obavještenje o svakom dodatnom testu koji želi da obavi najmanje tri (3) Dana unaprijed.

7.1.3 Prethodni uslovi za Dan početka rada

- (a) Postizanje Dana početka rada je uslovljeno sljedećim prethodnim uslovima na razumno zadovoljstvo Koncedenta:
 - (i) Koncedent je primio:
 - (A) Potvrde o stavljanju HE na Morači, Prenosne mreže i Projektnih puteva u pogon;
 - (B) Potvrdu o kapacitetu agregata za svaki Agregat koja navodi da je Testirani kapacitet tog Agregata jednak ili veći od devedeset pet procenata (95%) Ugovornog kapaciteta tog Agregata;
 - (C) Potvrdu o kapacitetu hidroelektrane za svaku Hidroelektranu koja navodi da je Testirani kapacitet te Hidroelektrane jednak ili veći od devedeset pet procenata (95%) Ugovornog kapaciteta te Hidroelektrane;
 - (D) Potvrdu o kapacitetu HE na Morači koja navodi da je Testirani kapacitet HE na Morači jednak ili veći od devedeset pet procenata (95%) Ugovornog kapaciteta HE na Morači.
 - (E) Potvrde o kapacitetu Prenosne mreže i Projektnih puteva.
 - (ii) Nezavisni inženjer je dostavio Koncedentu potvrdu da je izgradnja Projektnih objekata obavljena u svim bitnim aspektima u skladu sa odredbama Ugovora.
 - (iii) Koncesionar je platio Koncedentu ugovorne kazne dugovane u skladu sa Ugovorom, uključujući ugovorne kazne koje su plative u skladu sa Tačkama 3.7, 6.3 i 6.5.

- (iv) Koncesionar je:
 - (A) pribavio sva osiguranja koja je potrebno pribaviti u skladu sa Članom 18; i
 - (B) dostavio Koncedentu sve potvrde o osiguranju koje je potrebno dostaviti u skladu sa Tačkom 18.3.
- (v) Koncesionar je prenio sva svoja prava, ovlašćenja i interese na CGES na onom dijelu Prenosne mreže koji se koristi ne samo za prenos električne energije iz HE na Morači nego i za potrebe elektroenergetskog sistema Crne Gore u skladu sa Ugovorom o upravljanju i korišćenju prenosne mreže.
- (vi) Koncesionar je predao Koncedentu potvrdu izdatu od strane ovlašćenog zastupnika Koncesionara koji je upoznat sa Projektom, pri čemu je potvrda sačinjena nakon urednog ispitivanja i u njoj se navodi:
 - (A) da su sva Odobrenja potrebna radi otpočinjanja komercijalnih aktivnosti pribavljena i da su punovažna i važeća i da Koncesionar nije u prekršaju u vezi sa bilo kojim od tih Odobrenja;
 - (B) da Koncesionar postupa u skladu sa i sposoban je da nastavi da postupa u skladu sa svim odredbama Ugovora u svakom pogledu;
 - (C) da Koncesionar posluje u skladu sa, i Projektni objekti su u skladu sa svim važećim Socijalnim standardima i standardima zaštite životne sredine; i
 - (D) da Koncesionar ne krši nijedan od Projektnih ugovora; i
 - (E) iznos glavnice koja je neplaćena po Finansijskim dokumentima.
- (vii) Koncesionar je predao nazad Koncedentu ili zakupodavcu, u zavisnosti od slučaja, svo Pomoćno zemljište, pošto je prethodno Pomoćno zemljište vratio u prvobitno stanje koje je postojalo u trenutku primopredaje istog Koncesionaru;
- (viii) Koncedentu je od strane Koncesionara dostavljen primjerak Upotrebnih dozvola za sve Projektno objekte.

7.2 Obavještenje i usklađenost sa procedurama testiranja

- (a) Koncesionar će dati Koncedentu, najmanje dvadeset četiri (24) časa unaprijed, prethodno pisano obavještenje o svakom testiranju ili Stavljanju u pogon u skladu sa ovim Članom 7 i Koncedent će imati pravo da bude prisutan i da posmatra svako testiranje i Stavljanje u pogon kako bi potvrdio

da su testiranje ili Stavljanje u pogon obavljani u skladu sa zahtjevima iz Ugovora.

- (b) Koncedent može osporiti rezultate svih testova ili Stavljanja u pogon koji nijesu izvršeni u skladu sa ovim Članom 7 i Prilogom 7.

7.3 Primjerci rezultata testova

- (a) Koncesionar će dostaviti Koncedentu primjerke rezultata svih testova obavljenih u skladu sa:
 - (i) Ovim Članom 7, ili
 - (ii) zahtjevima Propisa Crne Gore.
- (b) Koncedent neće koristiti ili otkriti te rezultate izuzev u vezi sa sprovođenjem i izvršenjem Ugovora.

7.4 Oспорavanje testova

Svaki Spor između Koncesionara i Koncedenta koji proizilazi iz ovog Člana 7 će biti riješen u skladu sa odredbama Člana 24; s tim što će, u slučaju Spora u vezi sa uspješnim završetkom Testova za stavljanje u pogon, potvrđenih od strane Nezavisnog inženjera, taj Spor, izuzev ukoliko se Strane drugačije ne dogovore, biti kvalifikovan kao Tehnički spor u smislu procedure za Rješavanje sporova iz Člana 24.

Član 8 Upravljanje, održavanje; Osoblje

8.1 Upravljanje i održavanje HE na Morači

- (a) Koncesionar će upravljati i održavati, i obezbijediti da njegovi Izvođači upravljaju i održavaju HE na Morači u skladu sa:
 - (i) ovim Ugovorom, uključujući i Tehničke uslove i Plan realizacije;
 - (ii) Propisima Crne Gore;
 - (iii) Odobrenjima;
 - (iv) Socijalnim standardima i standardima zaštite životne sredine;
 - (v) Savjesnom praksom proizvođača i Dobrom međunarodnom socijalnom praksom i praksom zaštite životne sredine;

- (vi) pravilima održavanja i bezbjednosti sadržanim u međunarodnim i lokalnim standardima i kodeksima, kao što su oni objavljeni od strane ICOLD-a, USBR-a, US Corps-a i ASCE-a, i međunarodnim standardima IEC-a i IEEE-a i slično za mehaničke i električne uređaje;
 - (vii) svim Zajmodavčevim smjernicama, u mjeri u kojoj su iste primjenjive; i
 - (viii) Vodnim aktima i Procjenom uticaja na životnu sredinu, uključujući i sve mjere smanjenja uticaja na društvenu i životnu sredinu, i zahtjeve koji se odnose na ekološki protok i krive godišnjeg, sezonskog ili dnevnog ispuštanja vode.
- (b) Koncesionar će održavati HE na Morači u stanju takvom da su one podobne za upotrebu u skladu sa Ugovorenim operativnim parametrima i bez odlaganja će obavijestiti Koncedenta o bilo kojoj nemogućnosti da se istim upravlja u skladu sa tim Ugovorenim operativnim parametrima.
 - (c) Koncesionar će upravljati HE na Morači u naponskom rasponu definisanom u Propisima Crne Gore.

8.2 Zapošljavanje kvalifikovanog osoblja

Od prvog dana kada je električna energija isporučena iz prvog Agregata koji je sinhronizovan, Koncesionar će obezbijediti da je njegovo osoblje ili osoblje Izvođača stalno na dužnosti u HE na Morači, i da je to osoblje adekvatno kvalifikovano i obučeno, kao i da posjeduje iskustvo koje je neophodno i odgovarajuće za izvršenje dužnosti radi koje je angažovano na HE na Morači.

8.3 Održavanje radnih evidencija

- (a) Koncesionar će voditi kompletne i precizne evidencije i druge podatke koji su razumno potrebni za uredno administriranje Ugovora.
- (b) Sve te evidencije i podaci će biti čuvani najmanje sedamdesetdva (72) mjeseca nakon sačinjavanja evidencije ili podataka, kao i u dodatnom vremenskom periodu koji zahtjevaju Propisi Crne Gore ili Državni organ koji ima nadležnost nad Koncesionarem i Koncesionar se neće osloboditi ili uništiti takvu evidenciju ili podatke nakon tog perioda od sedamdesetdva (72) mjeseca izuzev uz prethodnu saglasnost Koncedenta.
- (c) Koncedent će imati pravo, nakon prethodnog pisanog obavještenja druge Strane datog deset (10) Dana unaprijed, da pregleda evidencije i podatke koje Koncesionar drži u skladu sa Tačkom 8.3(a) u bilo koje vrijeme tokom redovnog radnog vremena u periodu u kome te evidencije i podaci koji su ovdje navedeni treba da budu vođeni.

8.4 Bez Tereta

Koncesionar neće ustanoviti bilo kakav Teret na Projektnim objektima izuzev onih u korist Zajmodavaca dopuštenih prema Tački 25.12.

8.5 Koncedentovo pravo na inspekciju za vrijeme rada

- (a) Nakon Stavljanja u pogon prvog Agregata koji treba da bude stavljen u pogon, predstavnici Koncedenta će, u svako razumno vrijeme, uključujući vikende i noći, i uz prethodno obavještenje dato razumno unaprijed, imati pristup HE na Morači radi:
 - (i) nadgledanja izvršenja obaveza Koncesionara predviđenih Projektnim ugovorima; i
 - (ii) ostvarivanja prava Koncedenta i izvršenje obaveza Koncedenta predviđenih Projektnim ugovorima i Propisima Crne Gore.
- (b) Dok su u HE na Morači, ti predstavnici će poštovati bezbjednosne mjere koje zahtjeva Koncesionar i ponašaće se na način koji neće ometati poslovanje HE na Morači.
- (c) Posjete HE na Morači od strane Koncedenta ili njegovih predstavnika neće se tumačiti kao podrška Koncedenta procedurama poslovanja, održavanja, izmjena i popravki koje se primjenjuju od strane Koncesionara u HE na Morači.

Član 9

Revitalizacija i Nezavisni inženjer za Revitalizaciju

9.1 Revitalizacija

- (a) Koncesionar će projektovati, sprovesti istraživanja, vršiti inženjering, vršiti izgradnju (ukoliko je primjenjivo) i na drugi način sprovesti Radove na revitalizaciji opisane u Tački 9.1(b)(i) na dobar i stručan način i u svim aspektima u skladu sa:
 - (i) Propisima Crne Gore;
 - (ii) Socijalnim standardima i standardima zaštite životne sredine;
 - (iii) valjanom inženjerskom i građevinskom praksom, uključujući takvu inženjersku i građevinsku praksu koja se zahtjeva prema odgovarajućim međunarodno priznatim standardima i kodeksima, kao što su ASTM, ISO, DIN, BS, SS, EN i drugi slični standardi i kodeksi; i

- (iv) Savjesnom praksom proizvođača i Dobrom međunarodnom socijalnom praksom i praksom zaštite životne sredine,
- tako da Radove na revitalizaciji Koncesionar završi do isteka Koncesionog perioda.
- (b) Koncesionar i Koncedent će, najkasnije osam (8) godina prije isteka Koncesionog perioda, zajedno imenovati međunarodno privredno društvo savjetodavnih inženjera sa iskustvom u revitalizaciji hidroenergetskih projekata sličnih HE na Morači (**“Inženjer projekta revitalizacije”**) radi pripreme projekta (**“Projekat revitalizacije”**) koji će:
- (i) definisati opseg radova (**“Radovi na revitalizaciji”**) potrebnih da bi se:
- (A) revitalizovale HE na Morači tako da, nakon završetka Revitalizacije, HE na Morači budu operativne i postignu Ugovorene operativne parametre;
- (B) produžio očekivani vijek trajanja električnih i mehaničkih sistema HE na Morači, tako da imaju očekivani vijek trajanja koji je jednak ili duži od dvadeset (20) godina nakon isteka Koncesionog perioda; i
- (C) produžio očekivani vijek trajanja brana, građevinskih i strukturalnih komponenti HE na Morači, tako da imaju očekivani vijek trajanja jednak ili duži od sedamdeset (70) godina nakon isteka Koncesionog perioda; i
- (ii) procijeniti trošak obavljanja Radova na revitalizaciji (**“Procjena troškova radova na revitalizaciji”**).
- (c) Uslovi angažovanja za Projekat revitalizacije će zahtijevati da Inženjer projekta revitalizacije završi Projekat revitalizacije u roku od šest (6) mjeseci od njegovog imenovanja. Obje Strane će podjednako snositi troškove Projekta revitalizacije. Koncesionar i Koncedent će imati pravo da komentarišu nacрте Projekta revitalizacije i da daju svoje komentare o tome Inženjeru projekta revitalizacije. Spor između strana u vezi sa Projektom revitalizacije predstavlja Tehnički spor u smislu postupka za rješavanje sporova u Članu 24.
- (d) Nakon završetka Projekta revitalizacije, Koncesionar će otpočeti deponovanje jedne šezdesetine (1/60) Procjene troškova radova na revitalizaciji uvećane za trideset procenata (30%) u Fond za revitalizaciju svakog mjeseca tako da iznos deponovan u Fond za revitalizaciju bude dovoljan da plati Revitalizaciju tokom posljednje dvije i po (2 1/2) godine Koncesionog perioda.

- (e) Fond za revitalizaciju će biti deponovan na račun sa posebnom namjenom otvoren kod poslovne banke ovlašćene da posluje u Crnoj Gori na osnovu ugovora o računu sa posebnom namjenom razumno prihvatljivog za Koncesionara, Koncedenta i banku kod koje je Fond za revitalizaciju deponovan.
- (f) Ukoliko Procjena troškova radova na revitalizaciji bude viša od stvarnih troškova Revitalizacije tako da sredstva preostanu na računu sa posebnom namjenom nakon plaćanja svih troškova u vezi sa Revitalizacijom, tada će ta Sredstva biti isplaćena Koncesionaru sa računa sa posebnom namjenom.
- (g) Koncesionar je obavezan da snosi sve troškove Revitalizacije uključujući i višak troškova Revitalizacije preko Procjene troškova radova na revitalizaciji.
- (h) Koncesionar će, što je prije moguće nakon nastupanja okolnosti koje mogu uticati na sadržaj Projekta revitalizacije i/ili Procjenu troškova radova na revitalizaciji obavijestiti o tome Koncedenta i Inženjera projekta revitalizacije radi izmjene ili dopune Projekta revitalizacije i/ili Procjene troškova radova na revitalizaciji. Koncesionar će u roku od petnaest (15) Dana od prijema izmjena ili dopuna Projekta revitalizacije i/ili Procjene troškova radova na revitalizaciji izvršiti uplatu dodatnih sredstava u Fond za revitalizaciju kako bi bio u mogućnosti da u potpunosti izvrši Revitalizaciju.

9.2 Nezavisni inženjer za Revitalizaciju

Imenovanje Nezavisnog inženjera za Revitalizaciju i njegove dužnosti su regulisane, u mjeri u kojoj je to primjenljivo, tačkama 3.16 i 6.4. Ugovora.

Član 10 Prenos nakon isteka Koncesionog perioda

10.1 Istek Koncesionog perioda

Nakon isteka Koncesionog perioda:

- (a) Koncesiona prava data u skladu sa Tačkom 3.3 će isteći;
- (b) pravo korišćenja Projektnih lokacija, kako je primjenljivo, i Potopljenih zemljišta dato u skladu sa Tačkom 3.8.2(a) će isteći; i
- (c) Koncesionar će prenijeti sva svoja prava, svojinska ovlašćenja i interes na Prenosivoj imovini u skladu sa Tačkama 3, 4, 5, 8.1, 8.2, i 9 Priloga 3, a Koncedent će platiti Koncesionaru nominalnu cijenu od jednog Eura (€1).

Član 11
Koncesiona naknada i Naknada po osnovu podjele
prihoda

11.1 Polugodišnja isplata Koncesione naknade i Naknade po osnovu podjele prihoda

- (a) Koncesiona naknada i Naknada po osnovu podjele prihoda će početi da se obračunavaju od trenutka prve prodaje kapaciteta, neto električne energije ili pomoćnih i sistemskih usluga ili Smanjenja emisija bilo koje hidroelektrane HE na Morači od strane Društva; pri čemu će bilo koja od tih naknada koja dospije prije Dana početka rada biti plaćena od strane Koncesionara kroz prvu isplatu koja dospijeva na način opisan u Tački 11.1 (b).
- (b) U roku od trideset (30) Dana od kraja svakog juna i decembra, Koncesionar će:
 - (i) Koncedentu dostaviti Koncesionarov nerevidirani polugodišnji bilans uspjeha sa detaljnim prikazom Projektnih prihoda po pojedinim kategorijama za period od prethodnih šest mjeseci koji se završava 30. juna ili 31. decembra (svaki označen kao „**Nerevidirani polugodišnji bilans uspjeha**“); i
 - (ii) platiti Koncedentu Koncesionu naknadu i Naknadu po osnovu podjele prihoda a na osnovu Projektnih prihoda koje je Koncesionar iskazao u Nerevidiranom polugodišnjem bilansu uspjeha za taj period.

11.2 Postupak godišnjeg sravnjivanja

- (a) U roku od sto dvadeset (120) Dana nakon što Koncesionar zaključi svaku fiskalnu godinu, Koncesionar će:
 - (i) dostaviti Koncedentu godišnje finansijske izvještaje Koncesionara za fiskalnu godinu koja se upravo završila, koji su revidirani od strane nezavisnog revizora, licenciranog za obavljanje djelatnosti u Crnoj Gori („**Revidirani godišnji finansijski izvještaj**“); i
 - (ii) dostaviti Koncedentu Godišnji izvještaj o sravnjenju, koji pokazuje:
 - (A) razliku između (ako ih bude):
 - (1) Naknade po osnovu podjele prihoda koje je platio Koncesionar u odnosu na Projektnu prihode koje Koncesionar ostvari tokom fiskalne godine na osnovu

Nerevidiranih polugodišnjih bilansa uspjeha Koncesionara,
i

- (2) stvarnog iznosa Naknada po osnovu podjele prihoda, na osnovu Revidiranih godišnjih finansijskih izvještaja Koncesionara, i

(B) razliku između (ako ih bude):

- (1) Koncesione naknade koju je platio Koncesionar u odnosu na Projektne prihode koje Koncesionar ostvari tokom fiskalne godine na osnovu Nerevidiranih polugodišnjih bilansa uspjeha Koncesionara; i
 - (2) stvarnog iznosa Koncesione naknade, na osnovu Revidiranih godišnjih finansijskih izvještaja Koncesionara.
- (b) Ako Godišnji izvještaj o sravnjenju pokaže da je Koncesionar platio manje nego što iznose stvarno dospjele Naknade po osnovu podjele prihoda i Koncesione naknade onda će Koncesionar platiti neisplaćeni iznos Koncedentu zajedno sa kamatom po Kamatnoj stopi u roku od tri (3) Radna dana od dostavljanja Koncedentu Godišnjeg izvještaja o sravnjenju. Ako Godišnji izvještaj o sravnjenju pokaže da je Koncesionar platio više nego što iznose stvarno dospjele Koncesione naknade i Naknade po osnovu podjele prihoda, onda će iznos viška biti odbijen od sljedeće Naknade po osnovu podjele prihoda ili Koncesione naknade koju plaća Koncesionar, u zavisnosti od slučaja.

Član 12

Prenos sredstava

12.1 Prenos sredstava

Koncedent će dozvoliti slobodan prenos svih sredstava kao i sve finansijske sporazume neophodne za izvršenje i sprovođenje Projekta ili kako je određeno ovim Ugovorom u skladu sa Propisima Crne Gore, i obezbijediti puno, pravovremeno i neometano pravo repatrijacije u odnosu na navedena sredstva.

Član 13

Pitanja zaštite životne i društvene sredine; Smanjenja emisija

13.1 Zaštita životne sredine i društvene sredine

- (a) Koncesionar će u skladu sa Propisima Crne Gore, Savjesnom praksom proizvođača i Dobrom međunarodnom socijalnom praksom i praksom zaštite životne sredine preduzeti neophodne i primjerene korake kako bi:
 - (i) svoje postupanje uskladio sa Socijalnim standardima i standardima zaštite životne sredine; i
 - (ii) preduprijedio pojavu ili nastavljanje Stanja životne i društvene sredine,u svim slučajevima, bilo da je izazvano od strane Koncesionara ili njegovih Izvođača, zastupnika ili zaposlenih.
- (b) Ukoliko, kao rezultat propusta da uskladi svoje postupanje sa odredbama Tačke 13.1 (a), dođe do Stanja životne i društvene sredine, Koncesionar će, o svom trošku, bez odlaganja preduzeti sve korake za sanaciju koji su predviđeni Socijalnim standardima i standardima životne sredine.
- (c) Koncesionar će bez odlaganja (ali ne kasnije od deset (10) Radnih dana nakon takvog događaja) obavijestiti nadležni Državni organ o svakom ugrožavanju životne i društvene sredine i nastaviti da periodično izvještava, najmanje jedanput mjesečno nakon navedenog događaja, o programima sanacije i planovima postupanja u slučaju Stanja životne i društvene sredine u vezi sa Projektnim objektima.

13.2 Detaljni prostorni plan; Strateška procjena uticaja na životnu sredinu

Najkasnije tri (3) mjeseca od Dana zaključenja, Koncedent:

- (a) će revidirati Detaljni prostorni plan na osnovu podataka Koncesionara iz Tačke 3.6. (d) (ii) i usvojiti revidirani Detaljni prostorni plan koji je u skladu sa Propisima Crne Gore, opisom Projektnih objekata, Projektnih lokacija, Potopljenog zemljišta i Pomoćnog zemljišta u Planu realizacije; i
- (b) će:
 - (i) revidirati Stratešku procjenu uticaja na životnu sredinu na osnovu podataka Koncesionara iz Tačke 3.6. (d) (ii) u skladu sa Propisima Crne Gore i Dobrom međunarodnom socijalnom praksom i praksom zaštite životne sredine i podnijeti, odnosno, obezbijediti da budu podnijeti Agenciji za zaštitu životne sredine Crne Gore svi zahtjevi čije je

podnošenje predviđeno u vezi sa pregledom i odobrenjem revidirane Strateške procjene uticaja na životnu sredinu; i

- (ii) pribaviti odobrenje Strateške procjene uticaja na životnu sredinu od Agencije za zaštitu životne sredine Crne Gore.

13.3 Procjena uticaja na životnu sredinu

- (a) Koncesionar će:
 - (i) izvršiti Procjenu uticaja na životnu sredinu u skladu sa Propisima Crne Gore i Dobrom međunarodnom socijalnom praksom i praksom zaštite životne sredine i dostaviti istu na odobrenje Agenciji za zaštitu životne sredine Crne Gore u skladu sa Propisima Crne Gore najkasnije četiri mjeseca nakon odobrenja Strateške procjene uticaja na životnu sredinu u skladu sa Tačkom 13.2.b.(ii);
 - (ii) sačiniti Socijalni plan i plan upravljanja životnom sredinom u skladu sa Propisima Crne Gore i Dobrom međunarodnom socijalnom praksom i praksom zaštite životne sredine radi nadzora i ublažavanja štetnih društvenih uticaja ili štetnih uticaja na životnu sredinu identifikovanih u Procjeni uticaja na životnu sredinu; i
 - (iii) pribaviti odobrenje Procjene uticaja na životnu sredinu u skladu sa Propisima Crne Gore najkasnije na Zahtijevani dan EIA odobrenja.
- (b) Nakon odobrenja Procjene uticaja na životnu sredinu od strane nadležnih Državnih organa, Koncesionar će, bez odlaganja, obavijestiti Koncedenta o ovom odobrenju Procjene uticaja na životnu sredinu.

13.4 Pravo Koncesionara na Smanjenja emisija

- (a) Koncesionar je ovlašćen i imaće isključivo pravo da o svom trošku razvija, trguje i prodaje Smanjenja emisija u vezi sa HE na Morači.
- (b) Koncedent će, na zahtjev Koncesionara, uz plaćanje razumnih troškova Koncedenta, izvršiti, potpisati, ili obezbijediti izvršenje odnosno potpisivanje svih akata, potvrda, stvari, dokumenata i uvjerenja koja su potrebna kako bi se omogućilo Koncesionaru da razvije, trguje i prodaje Smanjenja emisija i na drugi način će razumno sarađivati sa Koncesionarom kako bi se ispunila ova Tačka 13.4.

13.5 Prihodi od Smanjenja emisija

Ukoliko Koncesionar dobije bilo kakav dohodak ili prihod od razvoja, trgovanja ili prodaje Smanjenja emisija, takav dohodak ili prihod će predstavljati Projektni prihod.

Član 14 Finansijska podrška

14.1 Saglasnost na sredstva obezbjeđenja koja pruža Koncesionar

Koncedent je saglasan da:

- (a) Na zahtjev Zajmodavaca zaključi i izvrši razuman i primjeren direktan ugovor koji uključuje i odobrenje da ovaj Ugovor predstavlja sredstvo obezbjeđenja, zajedno sa svim ostalim dokumentima čije bi zaključenje sa ciljem kreiranja ili uspostavljanja navedenog finansijskog obezbjeđenja mogli razumno zahtijevati Koncesionar ili Zajmodavci, i
- (b) Zajmodavcima pruži razumna i primjerena uvjeravanja u okviru razumnih zahtjeva Koncesionara a radi ostvarivanja gore navedenog;

s tim da Koncedent neće biti obavezan da potpisuje ovakve dokumente ili instrumente ukoliko i u mjeri u kojoj bi njihovo potpisivanje dovelo do toga da Koncedent garantuje za obaveze Koncesionara po osnovu Finansijskih dokumenata, ili umanjilo prava ili zaštitu ili nametnulo obaveze koje ne bi bile u skladu sa raspodjelom rizika i odgovornosti na način kako je to predviđeno ovim Ugovorom ili Projektnim ugovorima; i, s tim što će Koncedentu biti dostavljeni primjerci onih dokumenata za koje se traži da budu potpisani kao i svi dokumenti nužni za puno razumijevanje prava i obaveza strana u direktnom ugovoru sa Zajmodavcima i to u razumnom vremenskom roku prije očekivanog trenutka za pregovaranje o tim dokumentima i potpisivanja istih.

Član 15 Porezi i kontrola uvoza

15.1 Porezi koji se primjenjuju na Koncesionara

Sve sadašnje i buduće državne, opštinske i druge zakonom propisane Poreze primjenjive na Koncesionara, a koji potiču ili su u vezi sa pravima i obavezama iz Ugovora, izmiriće Koncesionar u vrijeme i na način na koji je to predviđeno Propisima Crne Gore.

15.2 Porezi primjenjivi na Sponzora i Društvo

Sponzor i Društvo će biti oporezovani u Crnoj Gori saglasno svim Poreskim sporazumima koji su na snazi kao i svim Propisima Crne Gore, a u slučaju da nema primjenjivog Poreskog sporazuma saglasno Propisima Crne Gore.

15.3 Pravo uvoza; Carinske obaveze

Koncedent preporučuje Koncesionaru i njegovim Izvođačima da, u mjeri u kojoj je to komercijalno isplativo u okviru Koncesionarovog učešća u Projektu, koriste što više lokalno proizvedenog materijala, opreme i drugih sredstava. Ipak, Koncesionar i njegovi Izvođači će biti ovlašćeni da bez ograničenja uvezu mašine i opremu koji nijesu lokalno proizvedeni, a koji su potrebni za projektovanje, istraživanje, inženjering, finansiranje, izgradnju, korišćenje, održavanje i Revitalizaciju Projektnih objekata, kako je to primjenjivo, u zavisnosti od slučaja, s tim da se moraju pridržavati ograničenja propisanih Propisima Crne Gore (uključujući i izmirenje Carinskih obaveza i relevantnih Poreza) pod uslovom da se te mašine i oprema koriste u vezi sa Projektom i da ne budu prodane ili na drugi način otuđene ili korišćene od strane Lica koja nijesu Koncesionar ili njegovi Izvođači.

Član 16 Kontrola imigracije

16.1 Kontrola imigracije

Pod uslovom da Koncesionar i njegovi Izvođači postupaju u skladu sa Propisima Crne Gore, Koncedent će hitno odobravati prijave Koncesionara i njegovih Izvođača za radne dozvole, odobrenja zaposlenja, vize i druge dozvole koje su neophodne za osobe uključene u Projekat. I pored gore navedenog, Koncedent može, u svakom pojedinom slučaju, a u skladu sa Propisima Crne Gore, odbiti da odobri prijavu, ili prinudno udaljiti već primljenu osobu.

Član 17 Zaposlenje, obuka i crnogorski resursi

17.1 Obuka i zaposlenje građana Crne Gore

- (a) Strane su saglasne da su obuka građana Crne Gore u projektovanju, istraživanju, inženjeringu, finansiranju, izgradnji, upravljanju, održavanju i izvršenju Revitalizacije Projektnih objekata, kako je to primjenjivo, kao i transfer tehnologije, od najvećeg interesa za Koncedenta u Projektu.

Koncesionar će, stoga, u razumnoj mjeri, u projektovanju, istraživanju, inženjeringu, finansiranju, izgradnji, upravljanju, održavanju i Revitalizaciji Projektnih objekata, gdje je to moguće, zapošljavati građane Crne Gore imajući u vidu njihovu raspoloživost i potrebnu stručnost.

- (b) Koncesionar će jednom godišnje podnositi izvještaje Ministarstvu ekonomije u kojima će u pojedinostima opisati ostvareni napredak u ispunjavanju ciljeva navedenih u Tački 17.1(a).

17.2 Obuka

Koncesionar će:

- (a) prema potrebi u redovno poslovanje uključiti programe obuke zaposlenih koji će, povremeno, uključivati i neophodnu ili razumno primjerenu obuku u projektovanju, istraživanju, finansiranju, izgradnji, upravljanju, održavanju i Revitalizaciji Projektnih objekata, kako je to primjenjivo. Programi obuke će povremeno uključivati tehnička i administrativna pitanja, uključujući i administriranje ugovora; i
- (b) jednom godišnje podnositi Ministarstvu ekonomije izvještaje u kojima će u pojedinostima opisati programe obuke zaposlenih koje je sproveo, samo sprovođenje i cijenu tih programa tokom razdoblja koje se opisuje.

17.3 Crnogorski resursi

- (a) U zavisnosti od zahtjeva za nabavke vezanih za svako finansiranje dato Koncesionaru (ili koje tek treba da bude dato) u vezi sa Projektom (ili njegovim materijalnim dijelom) Koncesionar će dati prednost:
 - (i) kupovini crnogorske robe i materijala za potrebe Projekta; pod uslovom da su te robe i materijali:
 - (A) jednakog ili boljeg kvaliteta od sličnih roba i materijala dostupnih na međunarodnom tržištu;
 - (B) pravovremeno dostupni u odgovarajućim količinama, i
 - (C) dostupni pod istim ili nižim cijenama i pod konkurentnim uslovima kao i slične robe i materijali na međunarodnom tržištu; i
 - (ii) angažovanju crnogorskih Izvođača u mjeri u kojoj su oni finansijski i tehnički sposobni i u kojoj posjeduju neophodne vještine da obave posao potreban Koncesionaru kao i u mjeri u kojoj su pravovremeno raspoloživi pod konkurentnim uslovima (uključujući i cijene) u odnosu na Izvođače

koji slične usluge, pod sličnim uslovima i okolnostima nude na međunarodnom tržištu.

- (b) Koncesionar će uspostaviti odgovarajuće tenderske postupke za crnogorsku robu, materijale i usluge:
 - (i) uzimajući u obzir uslove na lokalnom tržištu Crne Gore; i
 - (ii) omogućavajući građanima i preduzećima iz Crne Gore da konkurišu da bi postali snabdjevači roba, materijala i usluga, u skladu sa Tačkom 17.3.

Član 18

Osiguranje

18.1 Održavanje polisa osiguranja

18.1.1 Zahtjevi osiguranja

- (a) O svom sopstvenom trošku Koncesionar će pribaviti i održavati na snazi ili obezbijediti da budu pribavljene i održavane na snazi sljedeće polise osiguranja:
 - (i) ne manje od polisa navedenih u Tački 1 Priloga 5 (i zadovoljavajući opšte uslove postavljene u Tački 2 Priloga 5); ili
 - (ii) ukoliko su veće, onda treba da budu održavane u skladu sa Savjesnom praksom proizvođača i Dobrom međunarodnom socijalnom praksom i praksom zaštite životne sredine.
- (b) Osiguranje koje Koncesionar treba da pribavi u skladu sa Tačkom 18.1.1 biće pribavljeno od osiguravača od kojih Koncesionar može kupovati polise osiguranja u skladu sa Propisima Crne Gore.

18.1.2 Izuzeci od zahtjeva osiguranja

- (a) Smatraće se da Koncesionar nije prekršio obaveze iz Tačke 18.1.1 u onoj mjeri i dok god:
 - (i) alternativno:
 - (A) određeno osiguranje (ili bilo koja zahtijevana izmjena) nije dostupno Koncesionaru pod razumnim komercijalnim uslovima iz razloga koji se ne mogu pripisati nemaru, kršenju od strane ili stanju Koncesionara, pod uslovom da je Koncesionar o tome Koncedentu dostavio obavještenje sa izvještajem jednog (1) nezavisnog međunarodno priznatog konsultanta osiguranja koji potvrđuje da to osiguranje nije razumno dostupno niti komercijalno

izvodljivo na komercijalnom tržištu osiguranja i koji detaljno objašnjava osnov takvog zaključivanja; ili

- (B) određeno osiguranje (ili bilo koja zahtijevana izmjena) nije dostupno od osiguravača od koga Koncesionar može prema Propisima Crne Gore da kupuje polise u skladu sa Tačkom 18.1.1 (b), pod uslovom da je Koncesionar o tome Koncedentu dostavio obavještenje sa izvještajem jednog (1) nezavisnog međunarodno priznatog konsultanta osiguranja koji potvrđuje da to osiguranje nije dostupno od osiguravača od koga Koncesionar može prema Propisima Crne Gore da kupuje polise; i
- (ii) Koncesionar ulaže razuman trud da pribavi o svom trošku, drugo osiguranje koje daje, u najvećoj razumno mogućoj mjeri, uporedivu zaštitu od rizika od kojih se osigurava i Koncedentu će dostaviti obavještenje o uslovima osiguranja sa izvještajem jednog (1) nezavisnog međunarodno priznatog konsultanta osiguranja koji potvrđuje da to osiguranje u najvećoj razumno mogućoj mjeri, daje uporedivu zaštitu od rizika od kojih se Koncesionar osigurava.
- (b) Svaka polisa će biti izdata od osiguravača (ili reosiguravača ukoliko se radi o reosiguranju) stabilnog finansijskog stanja. Smatraće se da osiguravači (ili reosiguravači) sa kojima Koncesionar ima polise osiguranja imaju „stabilno finansijsko stanje“ ukoliko imaju “Rejting mogućnosti otplate dugova” najmanje A- kod Standard & Poor ili “Rejting ekonomske snage” najmanje A kod A.M. Best (ili ukoliko bude prekinuto vršenje nekog od ovih vrednovanja, određenje suštinski istog vrednovanja će predstavljati Tehnički spor u smislu postupka za rješavanje sporova u Članu 24).

18.2 Slučaj Gubitka

18.2.1 Obavještenje o šteti i gubitku

Ukoliko bilo koji suštinski ili značajan dio Projektnih objekata pretrpi Gubitak ili se desi događaj koji sprječava Koncesionara da postupi u skladu sa ovim Ugovorom usljed fizičkog oštećenja značajnog dijela Projektnih objekata, Koncesionar će bez odlaganja a u svakom slučaju u roku od pet (5) Dana od saznanja o takvom događaju obavijestiti Koncedenta.

18.2.2 Događaj koji prouzrokuje Gubitak

Ukoliko se desi događaj koji sprječava Koncesionara da postupi u skladu sa ovim Ugovorom usljed fizičkog oštećenja značajnog dijela Projektnih objekata, iznos osiguranja će biti iskorišćen radi popravke i vraćanja u predašnje stanje opreme, materijala i objekata, osim ukoliko se Strane saglase drugačije.

18.3 Potvrda i drugi dokazi osiguranja

18.3.1 Obaveza obezbjeđenja

- (a) Najkasnije na Dan otpočinjanja građenja i prilikom svake obnove polise (a u svakom slučaju bar jedanput godišnje), Koncesionar će naložiti svojim osiguravačima ili zastupnicima da Koncedentu obezbjede potvrde osiguranja koje podrazumijevaju polise i eventualne izmjene izdate shodno Tački 18.1, i u kojima će biti navedeno ime i adresa osiguravača, tip, osnovna pokrivenost i ime osiguranika i „dodatnih osiguranika“.
- (b) U roku od dva (2) radna dana od Dana otpočinjanja građenja ili što je prije moguće nakon toga, Koncesionar će dostaviti primjerke svih polisa osiguranja uzetih shodno Tački 18.1.
- (c) Koncesionar će dostaviti, kako i kada budu ažurirani, primjerke svih polisa osiguranja uzetih shodno Tački 18.1.

18.3.2 Propust da se dostave dokazi o Osiguranju

- (a) Ukoliko Koncesionar ne pruži dokaze o osiguranju na način određen Tačkom 18.3.1 Koncedent može sam uzeti takvo osiguranje i platiti premije ukoliko bi to bilo neophodno da bi osiguranje i dalje važilo.
- (b) Koncesionar će u roku od petnaest (15) Dana od zahtjeva Koncedenta nadoknaditi Koncedentu cjelokupan iznos svih troškova koje je Koncedent imao u vezi sa pribavljanjem osiguranja u skladu sa Tačkom 18.3.2(a).
- (c) Propust Koncedenta da pribavi osiguranje u skladu sa odredbama Tačke 18.3.2 (a) ne oslobađa Koncesionara obaveza u vezi sa osiguranjem iz Člana 18 niti na drugi način ograničava obaveze Koncesionara iz Ugovora.

18.4 Izvještaj o osiguranju

Koncesionar će dostaviti Koncedentu primjerke svih izvještaja procjenitelja rizika ili drugih tehničkih izvještaja koje bilo koji osiguravač bude dostavio Koncesionaru.

18.5 Učinak Slučaja političke više sile

Nakon Slučaja političke više sile, u mjeri u kojoj osiguranje zahtijevano ovim Ugovorom nije dostupno Koncesionaru po komercijalno razumnim cijenama usljed Slučaja političke više sile, Koncesionar će takve dodatne troškove osiguranja naplatiti od Koncedenta. Dodatna naknada pružena saglasno Tački 18.5 će prestati čim cijena Koncesionarovog osiguranja ne bude više pod uticajem Slučaja političke više sile.

18.6 Razno

Propust Koncesionara da pribavi osiguranje ili potvrdu osiguranja shodno ovom Članu 18 neće ni na koji način osloboditi ili ograničiti obaveze i odgovornosti Koncesionara po osnovu bilo koje odredbe Ugovora.

Član 19 Izjave i garancije

19.1 Izjave i garancije Koncesionara

Koncesionar izjavljuje i garantuje da:

- (a) je Koncesionar propisno organizovan i da obavlja djelatnost u skladu sa zakonima [•];
- (b) je zaključenje, izvršenje i postupanje Koncesionara po ovom Ugovoru odobreno svim potrebnim odlukama njegovih organa;
- (c) je ovaj Ugovor punovažno zaključen i isti predstavlja zakonsku i važeću obavezu Koncesionara, koja može biti izvršena protiv njega u skladu sa njegovim odredbama a, u odnosu na izvršivost pravnih lijekova, važe ograničenja ustanovljena Propisima Crne Gore koji regulišu oblast stečaja, insolventnosti, reorganizacije ili drugih sličnih propisa koji imaju uticaj na izvršivost prava povjerilaca i opštim principima pravičnosti;
- (d) zaključenje i ispunjenje Ugovora nije u suprotnosti sa bilo kojom odredbom, niti predstavlja kršenje bilo koje zaloge, hipoteke ili drugog bitnog ugovora koji obavezuje Koncesionara ili bilo koje važeće naredbe bilo kog suda, ili bilo koje regulatorne agencije ili drugog tijela kome Koncesionar podliježe;
- (e) zaključenje i ispunjenje Ugovora od strane Koncesionara, poštovanje njegovih odredbi i realizacija Projekta nije niti će biti u suprotnosti, niti će imati za posljedicu, kršenje Osnivačkih akata ili bilo koje odredbe, uslova ili norme bilo kog Propisa Crne Gore ili bilo koje dozvole, naredbe, podneska, privremene mjere, presude ili odluke bilo kog Državnog organa protiv Koncesionara; i
- (f) tvrdnje sadržane u Tački 25.16(a) su istinite i tačne u odnosu na Koncesionara.

19.2 Izjave i garancije Koncedenta

Koncedent izjavljuje i garantuje da:

- (a) je ovaj Ugovor punovažno zaključen od strane Koncedenta i isti predstavlja zakonsku i važeću obavezu Koncedenta, koja može biti izvršena protiv njega u skladu sa njegovim odredbama a, u odnosu na izvršivost pravnih ljekova, pod ograničenjem opštih principa pravičnosti;
- (b) zaključenje i ispunjenje Ugovora nije u suprotnosti sa bilo kojom odredbom, niti predstavlja kršenje neke odredbe bilo koje zaloge, hipoteke ili drugog bitnog ugovora koji obavezuje Koncedenta ili bilo koje važeće odluke bilo kog suda, ili bilo koje regulatorne agencije ili drugog tijela kome Koncedent podleže; i
- (c) zaključenje i ispunjenje Ugovora od strane Koncedenta, poštovanje njegovih odredbi i realizacija Projekta nije, niti će biti u suprotnosti, niti će imati za posljedicu, kršenje bilo koje odredbe, uslova ili norme bilo kog Propisa Crne Gore ili bilo koje dozvole, naredbe, podneska, privremene mjere, presude ili odluke bilo kog Državnog organa protiv Koncedenta; i
- (d) tvrdnje sadržane u Tački 25.16(a) su istinite i tačne u odnosu na Koncedenta.

Član 20

Ograničenje odgovornosti

20.1 Ograničenje odgovornosti

Osim ukoliko je drugačije izričito predviđeno u Ugovoru, nijedna Strana neće biti odgovorna drugoj Strani po osnovu ugovora, delikta, garancije, objektivne odgovornosti ili po bilo kom drugom pravnom institutu za bilo koje posredne, posljedične, sporedne, kaznene ili primjerne štete. Nijedna Strana neće biti odgovorna drugoj Strani osim u skladu sa Ugovorom ili zbog njegovog kršenja; s tim što se ovom odredbom ne ustanovljava odricanje od prava jedne Strane prema drugoj u odnosu na pitanja koja nijesu vezana za ovaj Ugovor ili radnje kojima se ovaj Ugovor ne bavi.

Član 21

Kršenje; Raskid

21.1 Slučajevi kršenja Ugovora od strane Koncesionara

Svi dolje navedeni slučajevi biće smatrani kršenjem Ugovora od strane Koncesionara (**“Kršenje od strane koncesionara”**):

- (a) propust Koncesionara da izvrši bilo koje dospjelo plaćanje prema Koncedentu po osnovu Ugovora u roku od deset (10) Radnih dana po prijemu pisanog obavještenja od Koncedenta da je takav iznos dospio, a koje obavještenje će precizirati propušteno plaćanje na razumno detaljan način;

- (b) pokretanje postupka stečaja ili likvidacije nad Koncesionarom osim postupka reorganizacije u skladu sa zakonom kojim je uređena insolventnost privrednih društava;
- (c) netačna izjava u pogledu bitne činjenice na Dan zaključenja sadržana u izjavama i garancijama Koncesionara u ovom Ugovoru koja ima bitno negativne posljedice na Koncedenta ili na Projekat a koje posljedice nijesu otklonjene u roku od četrdesetpet (45) Dana od detaljno obrazloženog pisanog Koncedentovog obavještenja o netačnoj izjavi; s tim što, ukoliko Koncesionar započne sa preduzimanjem primjerenih radnji na otklanjanju netačne izjave u roku od tih četrdesetpet (45) Dana i nakon toga savjesno nastavi sa otklanjanjem netačne izjave, period otklanjanja će biti produžen za dodatnih devedeset (90) Dana;
- (d) ustupanje ili prenos prava i obaveza Koncesionara po ovom Ugovoru o koncesiji, osim onih dozvoljenih shodno Tački 25.12(a);
- (e) propust Koncesionara da, prilikom vršenja Koncesionih prava, otkloni ugrožavanje životne sredine, zdravlja ljudi, ili područja i objekata zaštićenih Propisima Crne Gore, nezavisno od toga da li se to u vrijeme dodjele Koncesionih prava moglo predvidjeti;
- (f) propust Koncesionara da ispoštuje i izvrši bilo koju bitnu obavezu iz Ugovora, a koju Koncesionar ne otkloni u roku od trideset (30) Dana od obrazloženog do razumnih detalja Koncedentovog pisanog obavještenja o propustu Koncesionaru sa zahtjevom da ovaj bude otklonjen; s tim što, ukoliko Koncesionar započne sa preduzimanjem primjerenih radnji na otklanjanju propusta u roku od tih trideset (30) Dana i nakon toga savjesno nastavi sa otklanjanjem propusta, period otklanjanja će biti produžen za dodatnih devedeset (90) Dana;
- (g) propust Koncesionara da postigne Finansijsko zatvaranje do dana koji nastupa tri (3) mjeseca nakon Zahtijevanog dana finansijskog zatvaranja, ili da postigne Dan početka građenja najkasnije deset (10) Dana nakon Finansijskog zatvaranja ili da postigne Dan početka rada na dan koji nastupa šest (6) mjeseci nakon Zahtijevanog dana početka rada.
- (h) propust Koncesionara da, nakon Dana otpočinjanja građenja a prije Dana početka rada, na savjestan način obavlja Koncesionarevo učešće u Projektu u periodu od trideset (30) uzastopnih Dana bez prethodnog obavještenja i pisanog odobrenja Koncedenta;
- (i) nastupanje Kršenja od strane sponzora (kako je ovaj pojam definisan u Ugovoru o podršci sponzora) po osnovu Ugovora o podršci sponzora;
- (j) donošenje pravosnažne sudske ili upravne odluke kojom je Koncesionaru zabranjena proizvodnja električne energije i propust Koncesionara da tu sudsku ili upravnu odluku ukinе ili preinači korišćenjem pravnih lijekova od

strane Koncesionara na koje Koncesionar ima pravo u skladu sa Propisima Crne Gore, u roku od stoosamdeset (180) dana od njenog donošenja, osim ukoliko je donošenje te sudske ili upravne odluke posljedica Isteka odobrenja ili bilo kog kršenja obaveza Koncedenta po ovom Ugovoru s tim što će taj period od stoosamdeset (180) Dana biti produžen za dodatni period u trajanju do stoosamdeset (180) Dana, dok god Koncesionar koristi pravne lijekove na koje ima pravo u skladu sa Propisima Crne Gore; i

- (k) prosječni raspoloživi kapacitet HE na Morači u bilo kom periodu od najmanje dvanaest (12) mjeseci je ispod osamdeset procenata (80%) Testiranog kapaciteta; s tim što, neće postojati Kršenje od strane koncesionara ukoliko Koncesionar započne sa preduzimanjem primjerenih radnji na otklanjanju uzroka smanjenja kapaciteta i nakon toga savjesno nastavi sa otklanjanjem uzroka za taj propust, osim ukoliko uzrok ne bude otklonjen u dodatnom periodu od dvanaest (12) mjeseci.

s tim što se nijedan od ovih događaja neće smatrati Kršenjem od strane koncesionara ukoliko je u cjelini ili djelimično posljedica:

- (i) kršenja ili propusta Koncedenta shodno odredbama Ugovora; ili
- (ii) Slučaja više sile (pri čemu ovaj izuzetak nije primjenljiv u slučaju iz Tačke 21.1 (a)).

21.2 Slučajevi kršenja Ugovora od strane Koncedenta

Svi dolje navedeni slučajevi biće smatrani kršenjem Ugovora od strane Koncedenta (**“Kršenje od strane koncedenta”**):

- (a) prestanak postojanja CGES-a u skladu sa Propisima Crne Gore, osim u slučajevima spajanja, reorganizacije ili restrukturiranja, u zavisnosti od slučaja, u kom slučaju su sve obaveze CGES-a po Ugovoru o priključenju na prenosni sistem i Ugovoru o upravljanju i korišćenju prenosne mreže preuzete u skladu sa Propisima Crne Gore ili stečene, putem novacije ili na drugi način, od strane jednog (1) ili više pravnih lica, od kojih će svako biti u mogućnosti da izvršava svoje obaveze po tim ugovorima;
- (b) netačna izjava u pogledu bitne činjenice na Dan zaključenja sadržana u izjavama i garancijama Koncedenta u ovom Ugovoru koja ima bitno negativne posljedice na Koncesionara ili na Projekat a koje posljedice nijesu otklonjene u roku od četrdesetpet (45) Dana od detaljno obrazloženog pisanog Koncesionarevog obavještenja Koncedentu o netačnoj izjavi; s tim što, ukoliko Koncedent započne sa preduzimanjem primjerenih radnji na otklanjanju netačne izjave u roku od tih četrdesetpet (45) dana i nakon toga

savjesno nastavi sa otklanjanjem netačne izjave, period otklanjanja će biti produžen za dodatnih devedeset (90) dana;

- (c) propust Koncedenta da ispoštuje i izvrši bilo koju bitnu obavezu iz Ugovora a koji Koncedent nije započeo da otklanja u roku od trideset (30) Dana od detaljno obrazloženog Koncesionarevog pisanog obavještenja Koncedentu o propustu sa zahtjevom da ovaj bude otklonjen; s tim što, ukoliko Koncedent započne sa preduzimanjem primjerenih radnji na otklanjanju propusta u roku od tih trideset (30) Dana i nakon toga savjesno nastavi sa otklanjanjem propusta, period otklanjanja će biti produžen za dodatnih devedeset (90) dana;
- (d) propust Koncedenta da izvrši bilo koje dospelje plaćanje prema Koncesionaru po osnovu Ugovora u roku od deset (10) Radnih dana po prijemu pisanog obavještenja od Koncesionara da je takav iznos dospio, a koje obavještenje će precizirati propušteno plaćanje na razumno detaljan način;
- (e) propust Koncedenta da preda Koncesionaru Projektnu lokaciju i/ili Pomoćno zemljište i/ili Potopljeno zemljište u skladu sa odredbama Tačke 3.8.2 i neotklanjanje tog propusta u roku od sto osamdeset (180) Dana; s tim što, ukoliko Koncedent počne sa preduzimanjem primjerenih radnji da otkloni propust u roku od sto osamdeset (180) Dana i nakon toga savjesno nastavi sa otklanjanjem propusta, razdoblje otklanjanja će se produžiti za dodatnih sto osamdeset (180) Dana;
- (f) ostvarenje Slučaja docnje Koncedenta i nastavljanje tog Slučaja docnje Koncedenta u periodu od stoosamdeset (180) Dana; s tim što, ukoliko Koncedent započne preduzimanje odgovarajućih radnji radi ispravljanja negativnih posljedica Slučaja docnje Koncedenta u roku od tih stoosamdeset (180) Dana, i potom savjesno nastavi da preduzima te radnje, rok za preduzimanje odgovarajućih radnji radi uklanjanja negativnih posljedica tog događaja biće produžen za dodatnih stoosamdeset (180) Dana;
- (g) eksproprijacija, prinudna kupovina ili nacionalizacija od strane Koncedenta ili Državnog organa:
 - (i) bilo kog Vlasničkog interesa, ili
 - (ii) imovine ili prava Koncesionara (izuzev na način predviđen Projektnim ugovorima);
- (h) bilo koja Izmjena propisa koja:
 - (i) čini nezakonitom, neizvršivom, nevažećom ili ništavom bilo koju bitnu obavezu Koncedenta ili CGES-a, po osnovu Ugovora, Ugovora o podršci Sponzora, Ugovora o priključenju na prenosni sistem ili Ugovora o upravljanju i korišćenju prenosne mreže, u zavisnosti od slučaja;

- (ii) čini nezakonitim da Koncesionar dâ ili primi odnosno da Zajmodavci ili Sponzor prime neku značajnu uplatu (uključujući kamatu), ili da Koncesionar ispuni bilo kakvu značajnu obavezu, odnosno da uživa ili sprovede neko bitno pravo iz Ugovora ili bilo kog Projektnog ugovora vezanog za Projekat; ili
- (iii) postavlja materijalna ograničenja (izvan ograničenja koja postoje na Dan zaključenja) prava Sponzora na repatrijaciju kapitala, dividendi, dobiti, ili drugih novčanih sredstava od Koncesionara (pod uslovom da iste nijesu u vezi sa kršenjem Ugovora),

a koji u gore navedenim slučajevima pod (i), (ii), i (iii) ima kontinuirano trajanje od preko sto osamdeset (180) Dana uz odsustvo sporazuma koji bi Stranu pogođenu takvom Izmjenom propisa izuzeo od takve Izmjene propisa ili otklonio učinak Izmjene propisa na nju; i

- (i) svaki Istek odobrenja koji traje duže od devedeset (90) uzastopnih Dana; i
- (j) u slučaju:
 - (i) kršenja od strane CGES-a (na način na koji je to definisano u Ugovoru o priključenju na prenosni sistem) po osnovu Ugovora o priključenju na prenosni sistem; ili
 - (ii) kršenja od strane CGES-a (na način na koji je to definisano u Ugovoru o upravljanju i korišćenju prenosne mreže) po osnovu Ugovora o upravljanju i korišćenju prenosne mreže;

s tim što se nijedan od navedenih događaja neće smatrati Kršenjem od strane koncedenta ukoliko je u cjelini ili bitnom dijelu uzrokovan:

- (i) kršenjem ili propustom Koncesionara shodno odredbama Ugovora; ili
- (ii) Slučajem više sile (pri čemu ovaj izuzetak nije primjenljiv u slučaju iz Tačke 21.2 (d)).

21.3 Obavještenje o raskidu

U slučaju Kršenja od strane koncesionara ili Kršenja od strane koncedenta koji traje, Strana koja ne krši Ugovor može dostaviti obavještenje o raskidu („**Obavještenje o raskidu**“) Strani koja krši Ugovor, a koje će precizirati na razumno detaljan način Kršenje od strane koncesionara ili Kršenje od strane koncedenta, u zavisnosti od slučaja, a koje je dovelo do Obavještenja o raskidu. Ovaj Ugovor će biti raskinut na dan koji je određen u Obavještenju o raskidu, a koji neće biti prije isteka deset (10) Radnih dana od dana na koji je uručeno Obavještenje o raskidu drugoj Strani niti pak kasnije od trideset (30) dana od dana uručenja istog.

21.4 Raskid usljed Slučaja političke više sile

Ukoliko dođe do Slučaja političke više sile koji, bez prekida, traje (ne računajući njegove posljedice) sto osamdeset (180) Dana ili duže ili niza Slučajeva političke više sile koji u zbiru traju sto osamdeset (180) Dana ili duže tokom perioda od dvanaest (12) mjeseci, od pisanog obavještenja Koncesionara Koncedentu o tom Slučaju političke više sile, Koncesionar može raskinuti ovaj Ugovor. Da bi raskinuo Ugovor, Koncesionar će predati Obavještenje o raskidu koje će stupiti na snagu trideset (30) dana od predaje istog Koncedentu. Odredbe Člana 22 će se primijeniti nakon raskida.

21.5 Raskid usljed Drugog slučaja više sile

U slučaju da:

- (a) Projektni objekti (ili neki njihov dio) budu oštećeni usljed Drugog slučaja više sile;
- (b) posljedice Drugog slučaja više sile traju u razdoblju od šest (6) mjeseci ili duže; i
- (c) prosječni raspoloživi kapacitet HE na Morači tokom tih šest (6) mjeseci ili duže bude ispod pedeset (50%) posto od Testiranog kapaciteta,

i Koncedent i Koncesionar će imati pravo da raskinu ovaj Ugovor. Da bi raskinula ovaj Ugovor, bilo koja od Strana će predati Obavještenje o raskidu koje će stupiti na snagu trideset (30) Dana od predaje istog drugoj Strani. Odredbe Člana 22 će se primijeniti nakon ovog raskida.

21.6 Obaveze nakon osporenog Obavještenja o raskidu

Strane će nastaviti da ispunjavaju svoje obaveze iz Ugovora u očekivanju konačnog rješenja Spora koji je pokrenula Strana koja je primila i osporila Obavještenje o raskidu shodno Tački 21.3 ili Obavještenje o raskidu shodno Tački 21.4.

21.7 Druga pravna sredstva

- (a) Izuzev u skladu sa odredbama Tačke 21.7(b), korišćenje prava na raskid Ugovora, koja su ovdje navedena, ne sprečava Stranu koja raskida da koristi druga pravna sredstva koja su dozvoljena Propisima Crne Gore.
- (b) Bez obzira na Tačku 21.7(a), pravni lijekovi i naknade propisane Članom 22 su isključivi pravni lijekovi dostupni bilo kojoj Strani u odnosu na raskid Ugovora koji je nastupio posljedicom događaja navedenih u Članu 22.
- (c) U skladu sa odredbama Člana 20 i osim ukoliko je drugačije navedeno u ovom Ugovoru, pravni lijekovi su kumulativni i njihovo korišćenje ili

propuštanje da se iskoriste, jedan ili više njih od strane neke Strane, neće ograničiti niti isključiti korišćenje, niti će pak značiti odricanje te Strane od drugih pravnih lijekova.

Član 22

Prava i obaveze prilikom raskida; Naknada

22.1 Raskid usljed Kršenja od strane koncesionara

U slučaju da Koncedent raskine Ugovor u skladu sa Tačkom 21.1 zbog Kršenja od strane koncesionara, Koncedent ili od njega imenovano lice ima pravo, ali ne i obavezu da realizuje Opciju otkupa i to dostavljanjem Koncesionaru Obavještenja o otkupu. Ukoliko se Koncedent odluči da realizuje Opciju otkupa, Koncedent će Koncesionaru platiti Isplatu po osnovu raskida u slučaju kršenja od strane koncesionara.

22.2 Raskid usljed Kršenja od strane koncedenta

U slučaju da Koncesionar raskine Ugovor shodno Tački 21.2 zbog Kršenja od strane koncedenta, Koncesionar ima pravo, ali ne i obavezu da realizuje Opciju otkupa i to davanjem obavještenja o otkupu Koncedentu. Ukoliko se Koncesionar odluči da realizuje Opciju otkupa, Koncedent će platiti Koncesionaru Isplatu po osnovu raskida u slučaju kršenja od strane koncedenta.

22.3 Raskid usljed Slučaja političke više sile

U slučaju da Koncesionar raskine Ugovor shodno Tački 21.4 zbog Slučaja političke više sile, Koncesionar ima pravo, ali ne i obavezu da realizuje Opciju otkupa i to davanjem Obavještenja o otkupu Koncedentu. Ukoliko se Koncesionar odluči da realizuje Opciju otkupa, Koncedent će Koncesionaru platiti Isplatu po osnovu raskida u slučaju više sile.

22.4 Raskid usljed Drugog slučaja više sile

U slučaju da bilo koja od Strana raskine Ugovor shodno Tački 21.5 zbog Drugog slučaja više sile, Koncedent ili od njega imenovano lice ima pravo, ali ne i obavezu da iskoristi Opciju otkupa i to davanjem obavještenja o otkupu Koncesionaru. Ukoliko se Koncedent odluči da realizuje Opciju otkupa, Koncedent će Koncesionaru platiti Isplatu po osnovu raskida u slučaju više sile, osim u slučaju raskida po osnovu Drugog slučaja više sile koji je izazvan usljed Docnje zbog stanja zemljišta u kom slučaju će Koncedent Koncesionaru platiti Isplatu po osnovu raskida usljed docnje zbog stanja zemljišta.

22.5 Istek Opcije otkupa

Ukoliko jedna od Strana ne iskoristi Opciju otkupa izdavanjem Obavještenja o otkupu u roku od šezdeset (60) Dana od Dana kada je Opcija otkupa mogla da bude iskorišćena, onda se ta Strana odrekla svojih prava da iskoristi Opciju otkupa po osnovu onih činjenica i okolnosti koji su dovele do toga da Opcija otkupa bude na raspolaganju.

22.6 Obaveze nakon izdavanja Obavještenja o otkupu

Bez obzira na predaju Obavještenja o otkupu:

- (a) Koncesiona prava će trajati u punom obimu do Dana otkupa;
- (b) Koncedent će:
 - (i) nastaviti sa izvršavanjem svojih obaveza predviđenih ovim Ugovorom do Dana otkupa;
 - (ii) se uzdržati od radnji koje bi mogle uticati na prava Koncesionara; i
- (c) Koncesionar će:
 - (i) ostati u posjedu Projektnih objekata do Dana otkupa, kako je to primjenjivo, i nastaviti da upravlja Projektnim objektima u skladu sa Socijalnim standardima i standardima zaštite životne sredine, Savjesnom praksom proizvođača, Dobrom međunarodnom socijalnom praksom i praksom zaštite životne sredine i ranijim uobičajenim postupanjem Koncesionara i u ostalom će nastaviti da ispunjava svoje obaveze predviđene ovim Ugovorom do Dana otkupa; i
 - (ii) se uzdržati od preduzimanja radnji koje bi mogle uticati na prava Koncedenta.

Član 23 Viša sila

23.1 Definicija

“**Slučaj više sile**” označava događaj ili okolnost ili kombinaciju događaja ili okolnosti (uključujući njihova dejstva) koje su izvan razumne kontrole Strane i koji na Dan zaključenja ili nakon Dana zaključenja značajno i negativno utiču na izvršenje obaveza pogođene Strane koje su predviđene ovim Ugovorom; s tim da, pogođena Strana takve značajne i negativne uticaje nije mogla da spriječi, prevaziđe ili otkloni savjesnom ili razumnom pažnjom, s tim što se podrazumijeva i dogovoreno je da razumna pažnja uključuje radnje i aktivnosti u cilju zaštite Projektnih objekata od oštećenja ili bilo kog drugog događaja koji se razumno može očekivati, imajući u vidu mogućnost nastanka

takvog događaja, posljedice njegovog nastupanja i efikasnost zaštitnih mjera. “**Slučaj više sile**” prema ovom Ugovoru uključuje svaki od dolje navedenih događaja ili okolnosti (uključujući njihove posljedice), ali samo u mjeri u kojoj svaki od njih zadovoljava naprijed navedene uslove:

- (a) sljedeći politički događaji koji se dogode unutar ili se direktno tiču Crne Gore (svaki pojedinačno “**Politički slučaj više sile**”):
 - (i) svaki ratni događaj (proglašen ili neproglašen), invazija, oružani sukob ili akti stranog neprijatelja, blokada, embargo, revolucija, pobuna, ustanak, građanski nemiri, ili akti terorizma ili terorističke kampanje ili politička sabotaža;
 - (ii) štrajk, štrajk sa minimumom procesa rada, namjerno usporavanje, ili slične radnopravne aktivnosti koje su politički motivisane i široko rasprostranjene ili rasprostranjene širom zemlje;
- (b) drugi događaji koji su izvan razumne kontrole pogođene Strane (svaki pojedinačno “**Drugi slučaj više sile**”), uključujući, ali se ne ograničavajući na:
 - (i) nastupanje Docnje usljed stanja zemljišta;
 - (ii) arheološke uslove;
 - (iii) munju, požar, zemljotres, cunami, poplavu, sušu, oluju, ciklon, tajfun, ili tornado;
 - (iv) eksploziju, hemijsku kontaminaciju, radioaktivnu kontaminaciju, ili jonizujuće zračenje; ili
 - (v) epidemiju ili zarazu.
- (c) Slučaj više sile ne uključuje sljedeće okolnosti, osim ukoliko i u onom obimu u kom takvi događaji ili okolnosti nastupe kao direktna posljedica Slučaja više sile:
 - (i) zakasnjela dostava ili prekid u dostavi mašina, opreme, materijala, rezervnih djelova ili potrošnog materijala (uključujući gorivo);
 - (ii) kašnjenje u izvršenju od strane Izvođača; ili
 - (iii) normalno habanje usljed redovne upotrebe ili nasumične mane u materijalima i opremi ili kvar na opremi.

23.2 Obaveze obavještanja

- (a) Ukoliko je, usljed Slučaja više sile, neka Strana u potpunosti ili djelimično spriječena da izvrši svoje obaveze iz Ugovora, pogođena Strana će:
 - (i) obavijestiti drugu Stranu o Slučaju više sile, što je prije moguće, ali u svakom slučaju najkasnije u roku od četrdeset osam (48) sati od kada je pogođena Strana saznala za nastupanje Slučaja više sile ili šest (6) sati nakon ponovnog uspostavljanja bilo kog sredstva komunikacije između Koncesionara i Koncedenta; i
 - (ii) dati drugoj Strani drugo obavještenje, opisujući Slučaj više sile u razumnim detaljima i, u mjeri u kojoj je to moguće razumno odrediti u vrijeme drugog obavještenja, dostavljajući preliminarnu procjenu obaveza koje su pogođene Slučajem više sile, preliminarnu procjenu vremena u kome pogođena Strana neće biti u mogućnosti da izvršava svoje obaveze i druga relevantna pitanja, što je prije moguće, ali u svakom slučaju najkasnije u roku od sedam (7) Dana od kada je pogođena Strana dala prvo obavještenje o nastupanju Slučaja više sile.
- (b) Pogođena Strana će u odgovarajuće vrijeme ili kada to od nje razumno zatraži druga Strana dostaviti dalja obavještenja drugoj Strani koja detaljnije opisuju Slučaj više sile i njegov(e) uzrok(e) i navede odnosno ažurirati informacije koje se odnose na napore pogođene Strane da izbegne i/ili umanjí njegovo(a) dejstvo(a) i u obimu u kom je to moguće, procjenu vremena u kome se razumno može očekivati da pogođena Strana neće moći da ispunjava obaveze pogođene Slučajem više sile.
- (c) Pogođena Strana će obavijestiti drugu Stranu:
 - (i) u vezi sa Slučajem više sile, o prestanku Slučaja više sile; i
 - (ii) o svojoj mogućnosti da ponovo počne da ispunjava obaveze iz Ugovora, što je prije moguće, a u svakom slučaju najkasnije u roku od sedam (7) Dana od nastupanja svake od naprijed navedenih odredaba pod (i) i pod (ii).
- (d) Ukoliko pogođena Strana o Slučaju više sile ne obavijesti drugu Stranu u roku od četrdeset osam (48) sati ili u roku od šest (6) sati kako je navedeno u Tački 23.2 (a), to neće uticati na obavezu pogođene Strane da naknadno dostavi takvo obavještenje, s tim što, u tom slučaju pogođena Strana neće imati opravdanja navedena u Tački 23.4 za neizvršenje ili kašnjenje u izvršenju obaveza iz ili u skladu sa ovim Ugovorom sve dok takvo obavještenje ne bude dato. Ukoliko pogođena Strana da takvo obavještenje u roku od četrdeset osam (48) sati ili u roku od šest (6) sati kako je navedeno u Tački 23.2(a), pogođena Strana će imati opravdanje za propuštanje ili kašnjenje shodno Tački 23.4 koje će pokrivati period od početka određenog Slučaja više sile.

23.3 Dužnost umanjenja

Pogođena Strana će u razumnoj mjeri upotrebiti sve svoje napore (i obezbijediće da Izvođač u razumnoj mjeri upotrebi sve svoje napore) da umanji dejstva Slučaja više sile, uključujući, ali se ne ograničavajući na plaćanje razumnog iznosa u ime i za račun pogođene Strane (ili tog Izvođača), a koja je razumna u cilju efikasnosti mjera za umanjenje negativnih posljedica.

23.4 Kašnjenja izazvana Slučajem više sile

- (a) Dokle god pogođena Strana izvršava svoje obaveze iz Tačke 23.3 nakon nastupanja Slučaja više sile i dokle god nastavlja da ih ispunjava:
 - (i) pogođena Strana neće biti odgovorna za neizvršenje ili kašnjenje u ispunjenju svojih obaveza (izuzimajući obaveze plaćanja ili davanja obezbjeđenja) po ili u skladu sa ovim Ugovorom za vrijeme postojanja Slučaja više sile; i
 - (ii) svaki rok koji je pogođena Strana obavezna da ispoštuje po ovom Ugovoru biće produžen za odgovarajući period koji je razumno neophodno dati prema prirodi i dejstvima Slučaja više sile;

s tim što, oslobađanje, uključujući produženje rokova, neće biti dato pogođenoj Strani shodno ovoj Tački 23.4 u mjeri u kojoj bi se takvo neizvršenje ili kašnjenje desilo pogođenoj Strani čak i da nije nastupio Slučaj više sile. Osim ukoliko druga Strana prekrši ovaj Ugovor, ta druga Strana neće snositi bilo kakvu odgovornost za Gubitak ili trošak koji je pretrpjela pogođena Strana kao rezultat Slučaja više sile.

- (b) Bez obzira na naprijed navedeno, Koncedent neće imati pravo da traži oslobađanje i neće biti oslobođen od svojih obaveza po ovom Ugovoru zbog nastupanja Političkog slučaja više sile.

Član 24 Rješavanje sporova

24.1 Obavještenje o Sporu

U slučaju da između Strana nastane bilo kakav Spor, neslaganje ili potraživanje iz ili u vezi sa ovim Ugovorom, ili njegovom povredom, raskidom ili punovažnošću, Strana koja želi da se upusti u Spor dostaviće drugoj Strani pisano obavještenje identifikujući sporno pitanje u razumnim detaljima.

24.2 Procedura rješavanja Sporova

24.2.1 Neformalno rješavanje sporova

Nakon što jedna Strana u skladu sa Tačkom 24.1 primi obavještenje o Sporu od druge Strane kojim se identifikuje Spor u razumnim detaljima, Strane će u roku od dvadeset (20) Dana od dana prijema takvog obavještenja pokušati da u dobroj vjeri riješe Spor kroz pregovore zastupnika Strana. U slučaju da Strane ne uspiju da postignu dogovor u navedenom roku od dvadeset (20) Dana, ili u nekom dužem roku ukoliko se tako dogovore, Spor će biti riješen u skladu sa formalnom procedurom rješavanja Sporova opisanom u Tački 24.2.2.

24.2.2 Formalna procedura rješavanja sporova—Odgovarajući forum

- (a) U slučaju da Strane ne mogu da riješe Spor neformalnim pregovorima u skladu sa Tačkom 24.2.1 i ukoliko je takav Spor Tehnički spor, onda će Spor biti riješen povjeravanjem Nezavisnoj komisiji u skladu sa Tačkom 24.3, s tim što:
 - (i) Tačka 24.3 neće se primijeniti za rješavanje Spora, ukoliko Strane u roku od pet (5) Radnih dana ne mogu da se slože oko toga da li Spor potpada pod definiciju Tehničkog spora, već će u tom slučaju Spor biti riješen u skladu sa Tačkom 24.4; i
 - (ii) bez obzira na naprijed navedeno, svaka Strana može, osim ukoliko je drugačije izričito predviđeno ovim Ugovorom, zatražiti u obavještenju drugoj Strani da Tehnički spor bude riješen u skladu sa procedurom opisanom u Tački 24.4 bez upućivanja Nezavisnoj komisiji u skladu sa Tačkom 24.3.

Ukoliko neka od Strana ne prihvati preporuku Nezavisne komisije u vezi sa Tehničkim sporom, ta Strana može uputiti Spor na rješavanje u skladu sa procedurom opisanom u Tački 24.4; s tim što, ukoliko ta Strana ne uputi Spor na rješavanje po proceduri opisanom u Tački 24.4 u roku od devedeset (90) Dana od dana dostavljanja preporuke Nezavisne komisije, ta preporuka će biti obavezujuća za Strane. Ukoliko Nezavisna komisija ne dostavi svoju preporuku u roku određenom u Tački 24.3.2.(g) onda svaka Strana može uputiti Spor na rješavanje u skladu sa procedurom opisanom u Tački 24.4.

- (b) Ukoliko Strane ne mogu da riješe Spor neformalnim pregovorima u skladu sa Tačkom 24.2.1 i ukoliko takav Spor nije Tehnički spor, onda će taj Spor biti riješen u skladu sa Tačkom 24.4.

24.3 Tehnički sporovi

24.3.1 Izbor nezavisne komisije

- (a) Koncedent i Koncesionar će izabrati nezavisnu komisiju od pet eksperata (**“Nezavisna komisija”**) u skladu sa sljedećim odredbama:
 - (i) najkasnije u roku od sto dvadeset (120) Dana od Dana zaključenja Koncedent i Koncesionar će izabrati po dva eksperta sa značajnim iskustvom u projektovanju, istraživanju, inženjeringu, finansiranju, izgradnji, upravljanju, održavanju i revitalizaciji objekata sličnih Projektnim objektima, a nijedan od tih eksperata neće biti agent, zaposleni, ili izvođač, kao ni bivši agent, zaposleni ili izvođač ma koje Strane; i
 - (ii) eksperti koje izaberu Koncedent i Koncesionar shodno Tački 24.3.1.(a)(i) će zajedno izabrati petog eksperta koji ima značajno iskustvo u projektovanju, istraživanju, inženjeringu, finansiranju, izgradnji, upravljanju, održavanju i revitalizaciji objekata sličnih Projektnim objektima, a koji neće biti agent, zaposleni, ili izvođač, kao ni bivši agent, zaposleni ili izvođač ma koje Strane.
- (b) U slučaju da neki član Nezavisne komisije ne bude više u mogućnosti ili više ne želi da ispunjava svoje dužnosti, onda će:
 - (i) u slučaju da je tog člana izabrala neka od Strana shodno Tački 24.3.1.(a)(i), onda će Strana koja je izabrala tog člana izabrati njegovu zamjenu, ili
 - (ii) u slučaju da su tog člana izabrali drugi članovi shodno Tački 24.3.1.(a)(ii) onda će preostali članovi izabrati zamjenu,

u svakom slučaju u roku od devedeset (90) Dana od dana kada je član koji istupa iz Nezavisne komisije prestao sa radom.

- (c) Nezavisna komisija će se informisati o izgradnji Projektnih objekata i obilaziće Projekat u toku izgradnje Projekta najmanje jednom u sto dvadeset (120) Dana.
- (d) Strane će zajednički utvrditi standardne uslove angažovanja članova Nezavisne komisije i podjednako će snositi sve troškove Nezavisne komisije.

24.3.2 Procedura rješavanja Tehničkih sporova

Svaki Tehnički spor u skladu sa ovom Tačkom 24.3 rješiće se prema sljedećim odredbama:

- (a) Strana koja inicira rješavanje Tehničkog spora pred Nezavisnom komisijom dostaviće drugoj Strani obavještenje u kome navodi da je podnijela Tehnički spor na rješavanje Nezavisnoj komisiji.
- (b) Nezavisna komisija će razmatrati Tehnički spor po inicijativi Strane koja traži da Tehnički spor razmotri Nezavisna komisija, a koja Strana će u roku od deset (10) Radnih dana od dostavljanja obavještenja opisanog u Tački 24.3.2(a) Nezavisnoj komisiji i drugoj Strani podnijeti pisani materijal u kome se navodi:
 - (i) detaljan opis Tehničkog spora;
 - (ii) pozicija Strane koja pokreće postupak; i
 - (iii) kopije evidencija koje dokazuju položaj Strane koja pokreće postupak.
- (c) U roku od deset (10) Radnih dana od dana kada je Strana podnijela naprijed opisane materijale druga Strana može podnijeti Nezavisnoj komisiji i Strani koja je pokrenula postupak:
 - (i) svoj opis Tehničkog spora u razumnim detaljima;
 - (ii) izjavu o položaju Strane koja odgovara na pokrenuti postupak; i
 - (iii) kopije evidencija koje dokazuju položaj Strane koja odgovara na pokrenuti postupak.
- (d) Dodatno uz materijal koji Strana koja pokreće postupak dostavlja Nezavisnoj komisiji, Nezavisna komisija će razmotriti i sve informacije koje dostavi Strana koja odgovara na pokrenuti postupak u roku od deset (10) Radnih dana kao i, po sopstvenoj diskreciji Nezavisne komisije, dodatnu dokumentaciju koju Nezavisnoj komisiji u nekom kasnijem trenutku dostavi bilo koja Strana (sa primjerkom za drugu Stranu).
- (e) Svaka Strana će odrediti Lice koje je upoznato sa predmetom spora, a koje će biti dostupno Nezavisnoj komisiji za odgovore na pitanja kao i dostavljanje svih dodatnih informacija koje zatraži Nezavisna komisija. Izuzimajući ovo Lice, nijedna Strana neće biti obavezna, ali može, da daje usmene izjave ili prezentacije Nezavisnoj komisiji kao i da stavi na raspolaganje nekog pojedinca Nezavisnoj komisiji.
- (f) Osim kao što je predviđeno u Tački 24.3.2(h) u vezi sa plaćanjem troškova, procedura po Tački 24.3 neće imati uticaj na bilo koju Stranu i dokaze i izjave date u toku ovog procesa ne mogu biti korišćene protiv Strane u bilo kom drugom postupku, uključujući arbitražni postupak naveden u Tački 24.4. Proces iz ove Tačke 24.3 neće se smatrati arbitražom i propisi koji se odnose na trgovačku arbitražu se neće primjenjivati.

- (g) Kada bude pokrenuto razmatranje Tehničkog spora od strane Nezavisne komisije, Nezavisna komisija će biti obavezna da dostavi preporuku u roku od petnaest (15) Radnih dana nakon isteka roka od deset (10) Radnih dana za dostavljanje odgovora predviđenog u Tački 24.3.2(c). Ukoliko Nezavisna komisija dostavi svoju preporuku u roku od petnaest (15) Radnih dana ili u kasnijem trenutku, a nijedna Strana nije do tada pokrenula drugi postupak u vezi sa Tehničkim sporom, Strane će razmotriti i pregovarati u dobroj vjeri o preporuci u roku od deset (10) Dana od dostavljanja preporuke prije preduzimanja bilo kakvih drugih radnji.
- (h) Svaka Strana će snositi svoje troškove koje je imala u pripremi materijala i prezentacija za Nezavisnu komisiju.

24.4 Arbitraža

- (a) Svaki Spor u skladu sa ovom Tačkom 24.4 će konačno biti riješen u skladu sa Arbitražnim pravilima Međunarodne trgovačke komore (**“Pravila MTK”**).
- (b) Jezik koji će se koristiti u arbitražnom postupku je engleski.
- (c) Osim ukoliko Strane drugačije ne dogovore, u postupku će arbitrirati tri (3) arbitra, koji će se birati tako što će svaka Strana izabrati po jednog (1) u roku koji je određen kao rok za izbor arbitra u Pravilima MTK i na taj način izabrana dva (2) arbitra će u roku od trideset (30) dana od izbora drugog arbitra izabrati trećeg (3-eg) arbitra.
- (d) Nijedan arbitar izabran u skladu sa ovom Tačkom 24.4 neće imati državljanstvo zemlje iz koje potiče ma koja Strana niti će ijedan arbitar biti akcionar, direktor, zaposleni, zastupnik, ili izvođač kao ni bivši akcionar, direktor, zaposleni, zastupnik ili izvođač bilo koje Strane.
- (e) Arbitražni postupak će se voditi u Beču, Austrija.
- (f) Strane su saglasne da će prikupljanje dokaza, prethodna saslušanja i ispitivanje svjedoka i stručnjaka ovlašćenih u skladu sa članom 20 Pravila MTK-a od strane arbitražnog suda biti tumačeno kao odobrenje bilo kojoj od Strana da zahtijeva dostavljanje dokumenata ili drugih informacija za koje se razumno očekuje da će voditi utvrđivanju dokaza koji su od značaja za bilo koji zahtjev ili odbranu u vezi sa Sporom, uključujući i na sljedeće načine:
 - (i) do dvadeset pet (25) pisanih ispitivanja, uključujući sve zasebne pod-djelove;
 - (ii) do dvadeset pet (25) zahtjeva za priznanje;

- (iii) zahtjeve za dostavljanje dokumenata, uključujući dostavljanje elektronski sačuvanih podataka u odgovarajućem elektronskom formatu; i
- (iv) do deset (10) usmenih izjava datih pod zakletvom, uključujući izjave koje da pod zakletvom predstavnik koga je odredilo neko lice da kao njegov zastupnika svjedoči o određenim pitanjima u njegovo ime.
- (g) Svaka Strana će upotrijebiti razumne napore (uključujući da isto zahtijeva u svakom ugovoru sa savjetnicima, zastupnicima i izvođačima) kako bi osigurali da njihovi savjetnici, zastupnici i izvođači budu na raspolaganju za davanje izjava pod zakletvom i za druge mehanizme utvrđivanja koji su predviđeni u Tački 24.4(f).
- (h) Svaka Strana će biti odgovorna za svoje pravne i druge povezane troškove u vezi sa arbitražom.
- (i) Odluka arbitara je konačna i obavezujuća za Strane i protiv te odluke nije dozvoljena žalba.
- (j) Svaka Strana može bilo kom nadležnom sudu podnijeti zahtjev za priznanje arbitražne odluke.
- (k) Arbitražna presuda će glasiti i biće plativa u Eurima i biće izražena u bruto iznosu koji obuhvata Porez, osim ukoliko bi iznos koji je plativ po osnovu presude već uključivao Porez koji je plaćen u redovnom toku.
- (l) Strane se odriču svojih prava na potraživanje ili naknadu i arbitri neće dosuditi bilo kakvu kaznenu, višestruku ili kakvu drugu primjernu naknadu štete, bilo po zakonu ili sudskoj praksi (osim u mjeri u kojoj je takva naknada štete dosuđena trećem licu i predmet je raspodjele između Strana).

24.5 Povezani Sporovi

- (a) Arbitražni tribunal može spojiti arbitražu koja proističe ili se odnosi na ovaj Ugovor sa svakom arbitražom koja proizilazi ili se odnosi na jedan ili više Projektnih ugovora ukoliko predmet Spora proizilazi iz ili je u vezi sa bitno istim činjenicama ili poslovima. Tako spojeni arbitražni postupak riješiće arbitražni tribunal koji je izabran u arbitražnom postupku koji je prvi započet.
- (b) Osim ukoliko je drugačije predviđeno u Tački 24.2, pravo Strana da nastave sa rješavanjem Spora shodno Tački 24.2 biće nezavisno od njihovog prava, ili prava povezanih lica, da nastave sa rješavanjem Spora po bilo kom drugom Projektnom ugovoru. Bez obzira na naprijed navedeno ili bilo šta suprotno u ovom Ugovoru, konačna odluka u Sporu po i u skladu sa bilo kojim Projektnim ugovorom predstavljace konačno i obavezujuće rješenje tog pitanja, *mutatis mutandis*, za obaveze Koncesionara ili Koncedenta iz Ugovora.

24.6 Nastavak obaveza

U toku trajanja Spora nijedna Strana nije oslobođena dužnosti ispunjavanja obaveza iz Ugovora.

24.7 Imunitet; Nadležnost

- (a) Koncedent je bezuslovno i neopozivo saglasan da potpisivanje i izvršenje Ugovora s njegove strane, predstavlja njegovu privatnu i komercijalnu radnju. Koncedent se ovime neopozivo i bezuslovno:
 - (i) saglašava da u slučaju pokretanja bilo kakvog postupka protiv Koncedenta ili njegovih sredstava, a koja nijesu Zaštićena imovina, u bilo kojoj jurisdikciji u vezi sa ovim Ugovorom, neće biti podniet bilo kakav zahtjev za imunitetom od takvog postupka od strane ili u ime Koncedenta u odnosu na njega ili bilo koje njegovo sredstvo (izuzimajući Zaštićenu imovinu);
 - (ii) odriče prava na imunitet koji sada ima on sam ili neko od njegovih sredstava (izuzimajući Zaštićenu imovinu) ili koje može imati u budućnosti u bilo kojoj jurisdikciji u vezi sa bilo kojim takvim postupkom; i
 - (iii) saglašava sa izvršenjem svih presuda protiv njega u takvom postupku u svim jurisdikcijama, sa upotrebom svih pravnih lijekova i svih radnji u vezi sa takvim postupcima (uključujući davanje i izvršenje nad ili u vezi sa cjelokupnom njihovom imovinom, izuzev Zaštićene imovine) bez obzira na njihovu upotrebu ili namjeravanu upotrebu.
- (b) Koncesionar se ovime neopozivo i bezuslovno:
 - (i) saglašava sa nadležnošću bilo kog nadležnog suda, u vezi sa njim i bilo kojim dijelom i svim njegovim sredstvima i imovinom koju posjeduje ili koju može kasnije steći, za bilo koji zahtjev koji podnese Koncedent radi izvršenja bilo koje presude ili odluke arbitra koji je valjano izabran u skladu sa ovim Ugovorom u cilju rješavanja Spora između Strana. Koncesionar se odriče prava na prigovor koji može imati sada ili u budućnosti u pogledu mjesta preduzimanja bilo kog zahtjeva ili postupka kao što je usaglašeno u ovoj Tački 24.7 (b), a naročito se odriče prigovora da je takav zahtjev ili postupak pokrenut pred neodgovarajućim forumom i saglasan je da ne pokreće i ne ističe navedeno;
 - (ii) saglašava da proces u svakoj takvoj radnji ili proceduri može biti sproveden na svaki način koji je dozvoljen po mjerodavnom pravu naprijed navedenog suda; i

- (iii) odriče se bilo kog i svih prava koje može imati u izvršenju presude ili potraživanja na Zaštićenoj imovini u bilo kom nadležnom sudu.
- (c) Radi pojašnjenja, svaki Spor ili razlika između Strana oko toga da li se neka Strana ponaša u skladu sa ovom Tačkom 24.7 utvrđivaće se prema Tački 24.3 i potpada pod definiciju Tehničkog spora.

Član 25 Razno

25.1 Obavještenja

- (a) Sva obavještenja i ostala komunikacija koju je Strana obavezna da dostavi ili joj je dozvoljeno da dostavi (uključujući račune koje je potrebno ili dozvoljeno dostaviti po ovom Ugovoru) biće sačinjena u pisanoj formi i biće dostavljena ili lično ili preko kurirske službe ili će biti poslata faksom ili elektronskom poštom na adresu ili broj druge Strane koji je naveden u daljem tekstu:

- (i) Za Koncesionara:

Na ruke:

Faks:

E-mail:

sa primjerkom za:

Na ruke:

Faks:

E-mail:

- (ii) Za Koncedenta:

Na ruke:

Faks:

E-mail:

sa primjerkom za :

Na ruke:

Faks:

E-mail:

s tim što, Strana može promijeniti adresu na koju se šalju obavještenja, nakon prethodnog pisanog obavještenja drugoj Strani u roku od trideset (30) Dana u skladu sa ovom Tačkom 25.1(a).

- (b) Nijedno obavještenje ni ostala komunikacija neće proizvoditi dejstvo dok ne bude primljena ili dok se ne bude smatrala primljenom od Strane kojoj je namijenjena:
 - (i) kada je dostavljena, u slučaju lične dostave;
 - (ii) tri (3) Radna dana od dana kada je poslata, ukoliko se šalje međunarodnom kurirskom službom;
 - (iii) nakon slanja, ukoliko je poslata faksom, u skladu sa potvrdom o neprekinutom prijemu i ukoliko je primjerak potvrde poslat najkasnije narednog Radnog dana primaocu međunarodnom kurirskom službom ili je lično dostavljena; ili
 - (iv) nakon slanja, ukoliko je poslata elektronskom poštom, ukoliko je primjerak poslat najkasnije narednog Radnog dana primaocu međunarodnom kurirskom službom ili je lično dostavljen.

25.2 Izmjene

Izmjene Ugovora proizvodiće dejstvo i obavezivaće Strane samo ukoliko budu sačinjene u pisanoj formi i ako ih budu potpisali ovlašćeni zastupnici svake Strane.

25.3 Produženo važenje

Po isteku Ugovora ili u slučaju ranijeg raskida Ugovora, sve obaveze, izjave i garancije sadržane u ovom Ugovoru prestaju da važe i da proizvode dejstvo i Strane nemaju nikakvih daljih obaveza ili odgovornosti po osnovu Ugovora, osim onih obaveza i odgovornosti koje su proistekle prije i ostale neizmjenjene do dana isteka ili raskida Ugovora.

25.4 Koristi trećih lica

Ovaj Ugovor je sačinjen isključivo u korist Strana i nijedna odredba Ugovora neće biti tumačena tako da u korist bilo kog Lica koje nije Strana ustanovljava neka prava, ili dužnost prema njemu, ili nivo pažnje prema njemu ili bilo kakvu odgovornost prema njemu, izuzev prava koja su ovim Ugovorom izričito data Zajmodavcima.

25.5 Nepostojanje odricanja

Nijedna Strana neće biti oslobođena od posljedica kršenja ili nepridržavanja bilo koje odredbe Ugovora osim uz izričitu pisanu saglasnost druge Strane. Oslobođanje dato od bilo koje Strane za bilo koje kršenje učinjeno od bilo koje druge Strane neće biti tumačeno kao oslobođanje od bilo kog drugog ili daljeg kršenja sličnog ili drugačijeg karaktera.

25.6 Odnos između Strana

- (a) Ovaj Ugovor se neće tumačiti niti je sačinjen u cilju osnivanja udruženja, zajedničkog ulaganja, ili ortakluka između Strana niti da nametne bilo kojoj Strani ortačku obavezu ili kakvu odgovornost.
- (b) Nijedna Strana nema pravo ni ovlašćenje da zaključi ugovor ili da preuzme obavezu, da preduzima radnje u ime druge Strane, ili da bude njen zastupnik ili predstavnik, ili da na drugi način obaveže drugu Stranu, i nijedna Strana neće sebe predstavljati trećoj strani kao da ima takvo pravo ili ovlašćenje.

25.7 Troškovi Strana

Osim ukoliko je drugačije ugovoreno u Tački 8.1 (*Naknada savjetnika*) Ugovora o podršci sponzora ili kako može biti drugačije ugovoreno u bilo kom drugom Projektnom ugovoru, svi troškovi svake Strane, uključujući troškove i naknade zastupnika, predstavnika, savjetnika i revizora koje su Strane angažovale, a u vezi sa pripremom Ugovora i realizacijom Projekta, snosiće ona Strana koja je bila izložena takvom trošku, a druga Strana nema nikakvih obaveza po tom osnovu.

25.8 Saglasnost

Osim ukoliko je drugačije predviđeno u ovom Ugovoru, kad god je jednoj Strani potrebna saglasnost ili odobrenje druge Strane, takva saglasnost ili odobrenje neće biti bez razloga odbijena niti data sa zakašnjenjem.

25.9 Jezik

Ovaj Ugovor je sačinjen na engleskom i crnogorskom jeziku. U slučaju nesaglasnosti između engleske i crnogorske verzije, mjerodavna će biti verzija na engleskom jeziku. Sva obavještenja, potvrde i druga dokumentacija i komunikacija koju daje Državni organ u skladu sa Propisima Crne Gore ili koja se predaje Državnom organu u skladu sa Propisima Crne Gore biće na crnogorskom jeziku.

25.10 Mjerodavno pravo

Ovaj Ugovor je sačinjen u skladu i na njega se primjenjuju Propisi Crne Gore.

25.11 Cjelokupnost Ugovora

Ovaj Ugovor je potpuni i konačan izraz saglasnosti između Strana po pitanjima sadržanim u ovom Ugovoru. Izuzimajući ostale Projektne ugovore i sporazume i drugu komunikaciju koja je u skladu sa njima potrebna, sve pisane i usmene izjave, sporazumi,

ponude, ili druga komunikacija bilo koje vrste između Strana u vezi sa ovim Projektom, a prije zaključenja Ugovora su ovime derogirane i stavljene van snage.

25.12 Ustupanje

- (a) Koncesionar neće ovaj Ugovor ustupiti drugoj strani bez prethodne pisane saglasnosti Koncedenta, s tim što, Koncesionar može ustanoviti sredstvo obezbjeđenja na svojim pravima iz Ugovora u korist Zajmodavca kao i u korist svake finansijske institucije ili institucija koje učestvuju u finansiranju Projekta u skladu sa Tačkom 14.1.
- (b) Koncedent neće ustupiti ovaj Ugovor bez prethodne pisane saglasnosti Koncesionara.
- (c) Ovaj Ugovor obavezuje i iz njega proističu prava u korist Strana i svakog njihovog sledbenika ili Lica na koje ustupe ovaj Ugovor, na taj način što stiču prava iz Ugovora u skladu sa Tačkom 25.12(a) i Tačkom 25.12(b).
- (d) Svako ustupanje koje je suprotno ovoj Tački 25.12 biće ništavo.

25.13 Povjerljivost

- (a) Ovaj Ugovor i sve informacije koje su otkrivene u Ugovoru ili u vezi sa njim smatraće se povjerljivim i, u skladu sa Tačkom 25.13(c), nijedna Strana neće takve informacije otkriti dijelom ili u cjelini bez prethodne saglasnosti druge Strane.
- (b) Ova obaveza se ne primjenjuje na informacije koje su (kada su korišćene ili otkrivene) bile dostupne javnosti, ali ne kao rezultat kršenja Ugovora, ili koje je Strana na zakonit način saznala ili je mogla saznati.
- (c) Bez obzira na odredbe Tačke 25.13(a), nijedna Strana neće biti obavezna da pribavi prethodnu saglasnost druge Strane u vezi sa otkrivanjem informacija:
 - (i) svojim direktorima i zaposlenima i Povezanim licima te Strane, s tim da će ta Strana upotrebiti razumne napore kako bi obezbijedila da ta Povezana lica otkrivenu informaciju čuvaju kao povjerljivu pod istim uslovima predviđenim u ovoj Tački 25.13;
 - (ii) Licima koja je ta Strana profesionalno angažovala ili koja su angažovana u ime te Strane, s tim što će ta Strana zahtjevati od tih Lica da preuzmu obavezu da takve informacije čuvaju kao povjerljive i ta Strana će upotrebiti razumne napore kako bi osigurala da ta Lica ispoštuju ovu obavezu;

- (iii) državnoj službi ili bilo kojoj državnoj ili regulatornoj agenciji u onoj jurisdikciji pod koju potpada ta Strana ali samo u onoj mjeri u kojoj prema zakonu postoji obaveza otkrivanja informacije;
- (iv) sljedećim licima:
 - (A) bilo kojoj kreditnoj ili drugoj finansijskoj instituciji u vezi sa finansiranjem poslovanja te Strane; ili
 - (B) bilo kom Licu koje se ponaša u dobroj vjeri a na koje Strana koja otkriva informaciju namjerava da prenese u cjelini ili dijelom svoja prava i pogodnosti po osnovu Ugovora,ali (u svakom od slučajeva) samo u onoj mjeri koja je obavezna u vezi sa dobijanjem takvog finansiranja ili u vezi sa predloženim prenosom i pod uslovom da se ta institucija ili potencijalni sledbenik prethodno saglasi sa tom Stranom da preuzme obavezu čuvanja povjerljivih informacija pod uslovima koji su bitno isti onima predviđenim ovom Tačkom 25.13;
- (v) Nezavisnoj komisiji ili arbitru izabranom prema odredbama Ugovora; ili
- (vi) u skladu sa Propisima Crne Gore.

25.14 Nepostojanje odgovornosti za pregled

Pregled ili odobrenje koje da neka Strana ili Nezavisni inženjer po pitanju nekog sporazuma, dokumenta, instrumenta, crteža, specifikacija, ili projekta koje predloži druga Strana odnosno kontrola koju vrši jedna Strana ili Nezavisni inženjer u skladu sa ovim Ugovorom ne oslobađa drugu Stranu od odgovornosti koju bi inače imala u slučaju svoje nepažnje u pripremi takvog sporazuma, dokumenta, crteža, specifikacije ili projekta ili za izvršenja tih radova ili za nepoštovanje mjerodavnih Propisa Crne Gore u vezi sa tim, ili za izvršenje takvih obaveza Strane po osnovu Ugovora niti će prva Strana biti odgovorna drugoj Strani niti bilo kom Licu za pregled ili odobrenje sporazuma, dokumenta, instrumenta, crteža, specifikacije, ili projekta ili takvu kontrolu.

25.15 Specifično ispunjenje

Ukoliko neka odredba Ugovora ne bude izvršena u skladu sa njegovim odredbama, Strane će, u najvećoj mogućoj mjeri dozvoljenoj Propisima Crne Gore, imati pravo na specifično ispunjenje odredaba Ugovora, kao dodatak bilo kom drugom sredstvu koje je predviđeno Tačkom 21.7, bez obaveze da dokazuju neadekvatnost novčane naknade štete.

25.16 Tvrdnje

- (a) Ni Koncesionar ni Koncedent nijesu, direktno ili preko svojih zastupnika, umješani u Praksu korupcije, Prevarnu praksu, Praksu dogovaranja, Praksu prinude ili Praksu ometanja u konkurenciji za ovaj Ugovor, tokom pregovaranja ili zaključenja bilo kog Projektnog ugovora, ili na drugi način u vezi sa ovim Projektom.
- (b) Koncesionar i Koncedent se obavezuju, svaki u svoje ime, da neće direktno ili preko svojih zastupnika, biti umješani u Praksu korupcije, Prevarnu praksu, Praksu dogovaranja, Praksu prinude ili Praksu ometanja u izvršenju bilo kog Projektnog ugovora ili na drugi način u vezi sa ovim Projektom.
- (c) Koncesionar je u pisanoj formi u cjelosti predočio Koncedentu sve provizije, naknade posrednika i ostale troškove i naknade (izuzimajući naknade koje se za pružene usluge isplaćuju zaposlenima kod Koncesionara) koje su isplaćene ili se plaćaju bilo kom Licu u ili izvan Crne Gore u vezi sa Projektom.
- (d) Koncesionar prihvata punu i objektivnu odgovornost u slučaju davanja lažnih izjava, nepotpunog otkrivanja informacija, pogrešnog predstavljanja činjenica ili preduzimanja bilo koje aktivnosti na način koji osujećuje svrhu izjava i garancija sadržanih u ovom Ugovoru i izjava koje je prema Ugovoru obavezan dati. Koncesionar je saglasan da će svaki ugovor, saglasnost, odobrenje, pravo, korist, privilegija ili druga obaveza ili korist stečena na goreopisani način biti ništava, pri tom ne dovodeći u pitanje ostala prava i sredstva koja ima Koncedent.

25.17 Primjerci Ugovora

Ovaj Ugovor je zaključen u osam (8) originalnih primjeraka, dva primjerka za Koncesionara i šest (6) primjeraka za Koncedenta, od kojih će svaki primjerak potpisan od strane Strana predstavljati original, ali će svi zajedno predstavljati jedan isti dokument.

25.18 Dalja uvjeravanja

Strane će zaključiti sve dokumente koji su u razumnoj mjeri neophodni da bi se ostvarila svrha Ugovora. Nijedna Strana neće bez prethodne pisane saglasnosti druge Strane preduzeti ili propustiti da preduzme bilo koju radnju za koju se razumno može očekivati da će da onemogućiti ili značajno ometi, ometa ili dovede do kašnjenja u realizaciji Projekta.

25.19 Razdvoživost

Ukoliko sud ili drugi nadležni organ utvrdi da je neka odredba Ugovora nevažeća, ništava, protivzakonita, neizvršiva ili protivna javnom poretku, to neće uticati ni na koji način na ostale odredbe Ugovora i te ostale odredbe će ostati na snazi.

25.20 Djelimična nevažnost

Nezakonitost, nevažnost ili neizvršivost bilo koje odredbe Ugovora u cjelini ili jednom dijelu prema zakonu neke jurisdikcije neće uticati:

- (a) na zakonitost, validnost ili izvršivost prema zakonu druge jurisdikcije;
- (b) na zakonitost drugih odredaba Ugovora.

KAO POTVRDU NAPRIJED NAVEDENOG, Strane su zaključile ovaj Ugovor u Podgorici, Crna Gora, navedenog Dana.

Koncedent

Od strane: _____

Ime: _____

Funkcija: _____

[Sponzor]

Od strane: _____

Ime: _____

Funkcija: _____

Prilog 1

Definicije

Gdje god se u tekstu Ugovora ili Priloga koriste sljedeći termini sa velikim početnim slovom, imaće sljedeće značenje:

„Povezano lice” – U odnosu na neko Lice, bilo koje drugo Lice koje, direktno ili indirektno, preko jednog ili više posrednika, kontroliše, je pod kontrolom, ili je pod zajedničkom kontrolom sa tim Licem. Za potrebe ove definicije, „kontrola“ (uključujući, sa povezanim značenjima, izraze „kontrolišući“, „pod zajedničkom kontrolom sa“ i „kontrolisan od strane“), kako je ovaj pojam korišćen u odnosu na bilo koje Lice, znači posjedovanje direktne ili indirektno moći da se usmjeri ili obezbijedi usmjerenje menadžmenta ili radnje takvog Lica, bilo putem vlasništva nad akcijama ili drugom vrstom vlasničkog učešća, putem ugovora, ili na drugi način.

„Ugovor” – Ima značenje koje je dato ovom terminu u uvodnoj odredbi.

„Ugovor o upravljanju i korišćenju prenosne mreže” – Ugovor pod tim imenom se zaključuje između Koncesionara i CGES-a u vezi sa prenosom, upravljanjem i korišćenjem onog dijela Prenosne mreže koji se koristi ne samo za prenos električne energije iz HE na Morači nego i za potrebe elektroenergetskog sistema Crne Gore.

„Ugovorna godina” – Svaki period od dvanaest (12) uzastopnih mjeseci koji počinje na Dan početka rada i na svaku njegovu godišnjicu, a završava se na kraj Dana koji neposredno prethodi sljedećoj godišnjici Dana početka rada

„Godišnji izvještaj o spravnjenju” – Izvještaj dostavljen od strane Koncesionara Koncedentu u skladu sa Tačkom 11.2(a)(ii) Ugovora.

„Revidirani godišnji finansijski izvještaj” – Ima značenje dato ovom pojmu u Tački 11.2(a)(i) Ugovora.

„Radni dan” – Svaki Dan osim subote, nedjelje, ili Dana na koji je poslovnim bankama u Podgorici, Crna Gora zakonski dozvoljeno da ne rade.

„Iznos naknade za otkup” – Iznosi naknade određeni Prilogom 2.

„Dan otkupa” – Ima značenje dato ovom pojmu u Prilogu 3.

„Obavještenje o otkupu” – Obavještenje koje izdaje Koncesionar ili Koncedent, po potrebi, kada planira da iskoristi Opciju otkupa.

„Opcija otkupa” – Pravo, odnosno obaveza, u zavisnosti od slučaja, da se:

(a) stave van snage Koncesiona prava data u skladu sa tačkom 3.3 Ugovora;

- (b) stave van snage prava da se koriste Projektne lokacije i Potopljeno zemljište data u skladu sa tačkom 3.8.2(a) (i) Ugovora, i
- (c) steknu sva prava Koncesionara, svojinska ovlašćenja i interes na Prenosivoj imovini u skladu sa odredbama Priloga 3,

koje pravo ili obaveza mogu nastati u skladu sa Tačkama 21.1, 21.2, 21.4 ili 21.5 Ugovora.

“Potvrda spremnosti za stavljanje u pogon” – Potvrda koju izdaje Nezavisni inženjer Koncesionaru i Koncedentu u skladu sa Tačkom 7.1.1 Ugovora kojom se potvrđuje, u odnosu na bilo koji Agregat, Hidroelektranu, HE na Morači, Prenosnu mrežu ili Projektne puteve, da su taj Agregat, Hidroelektrana, HE na Morači, Prenosna mreža ili Projektni put, prema stručnom mišljenju Nezavisnog inženjera, spremni za sprovođenje Testova za stavljanje u pogon.

„Potvrda o spremnosti za sinhronizaciju“– Potvrda koju izdaje Nezavisni inženjer Koncesionaru i Koncedentu u skladu sa Tačkom 7.1.1 Ugovora kojom se potvrđuje, u odnosu na bilo koji Agregat, da je taj Agregat, prema stručnom mišljenju Nezavisnog inženjera, spreman za Test prethodne sinhronizacije i za Test naknadne sinhronizacije.

“Izmjena propisa” –

- (a) Usvajanje, proglašenje, stavljanje van snage, izmjena ili re-interpretacija bilo kog Propisa Crne Gore izvršena od strane bilo kog Državnog organa nakon [•]³;
- (b) donošenje od strane Državnog organa bilo koje dodatne bitne odredbe ili uslova u vezi sa izdavanjem, obnavljanjem, produženjem, zamjenom, ili izmjenom bilo kog Odobrenja nakon [•]⁴; ili
- (c) zahtijevanje od strane Državnog organa bilo kog dodatnog Odobrenja,

koje u bilo kom od slučajeva:

- (i) ustanovljava zahtjev u pogledu projektovanja, istraživanja, inženjeringa, finansiranja, izgradnje, upravljanja, održavanja ili Revitalizacije, koji se tiče učešća Koncesionara u Projektu a koji je u bitnoj mjeri strožiji od najstrožijeg zahtjeva
- (A) koji je na snazi od [•]⁵,

³ Ovo prazno mjesto biće popunjeno datumom koji predstavlja dan koji pada mjesec dana prije dana na koji se ponude podnose.

⁴ Ovo prazno mjesto biće popunjeno datumom koji predstavlja dan koji pada mjesec dana prije dana na koji se ponude podnose.

⁵ Ovo prazno mjesto biće popunjeno datumom koji predstavlja dan koji pada mjesec dana prije dana na koji se ponude podnose.

- (B) naveden u bilo kojoj prijavi, ili drugim dokumentima koji su podnijeti u vezi sa takvim prijavama za bilo koje Odobrenje koje je podnio Koncesionar do Dana početka rada, ili
 - (C) na koji je Koncesionar pristao u bilo kom od Projektnih ugovora; ili
- (ii) ima Bitno negativan uticaj.

“Praksa prinude” – Oštećenje ili povreda ili prijetnja oštećenja ili povrede, direktno ili indirektno, bilo kog Lica ili imovine bilo kog Lica sa ciljem nepriličnog uticaja na radnje Lica.

“Praksa dogovaranja” – Bilo kakav dogovor između dva (2) ili više Lica koji je sačinjen kako bi se postigao nepriličan cilj, uključujući i nepriličan uticaj na radnje drugog Lica.

“Dan početka rada” – Znači 00:01 časova onog Dana koji neposredno sledi nakon Dana na koji su ispunjeni svi prethodni uslovi navedeni u Tački 7.1.3(a) Ugovora.

“Stavljen u pogon” – Uspješan završetak Stavljanja u pogon radi kontinuiranog rada i dispečiranja u skladu sa Članom 7 Ugovora i Prilogom 7 i verifikacija od strane Nezavisnog inženjera Koncesionaru i Koncedentu o uspješnom okončanja Stavljanja u pogon.

“Stavljanje u pogon” – Preduzimanje Testova za stavljanje u pogon na Agregatu i/ili Hidroelektrani i/ili HE na Morači u cjelini i/ili Prenosnoj mreži i/ili Projektnom putu.

„Procedure za stavljanje u pogon“ – Ima značenje dato u Prilogu 7.

“Testovi za stavljanje u pogon” – Odnosi se zajednički na Testove prethodne i naknadne sinhronizacije, Testove za stavljanje agregata u pogon, Testove za stavljanje hidroelektrane u pogon, Testove za stavljanje prenosne mreže u pogon, Testove za stavljanje projektnih puteva u pogon i Testove za stavljanje HE na Morači u pogon.

“Društvo” – Ima značenje dato ovom pojmu u Tački 3.1 Ugovora.

„Dan osnivanja Društva“ – Dan koji pada pet (5) Radnih dana poslije dana registracije Društva koji je naveden u potvrdi o registraciji Društva.

“Koncesiona naknada” – Polugodišnja naknada u iznosu od [•] procenta ([•]%)⁶ od Projektnih prihoda.

“Koncesioni period” – Period koji počinje na Dan početka rada i završava se na [•]⁷ godišnjicu Dana početka rada.

“Koncesiona prava” – Ima značenje dato ovom pojmu u Tački 3.3 Ugovora.

⁶ Ovo prazno mjesto biće popunjeno na osnovu Ponude najpovoljnijeg ponuđača.

⁷ Ovo prazno mjesto biće popunjeno na osnovu Ponude najpovoljnijeg ponuđača.

“Koncesionar” – Označava:

- (a) Sponzora prije novacije Ugovora na Društvo; i
- (b) Društvo nakon novacije Ugovora na Društvo.

“Isplata po osnovu raskida u slučaju kršenja od strane koncesionara” – Ima značenje dato ovom pojmu u Prilogu 2.

“Kršenje od strane koncesionara” – Ima značenje dato ovom pojmu u Tački 21.1 Ugovora.

“Saglasnost za priključenje” – Saglasnost za priključenje HE na Morači na Prenosni sistem CGES-a izdata od strane CGES-a u skladu sa Zakonom o energetici.

“Postrojenja za priključenje” – Postrojenja i oprema koja će biti projektovana, izgrađena i/ili instalirana od strane ili za račun Društva radi povezivanja HE na Morači na Prenosnu mrežu, uključujući bilo koju telemetrijsku opremu, releje i opremu za uključenje, telekomunikacione uređaje, interfejs za podatke i telemetriju koji je neophodan za SCADA sistem, zaštitne uređaje i bezbjednosnu opremu.

“Radovi na priključenju” – Radovi i aktivnosti opisani u Ugovoru o priključenju na prenosni sistem i u Ugovoru o upravljanju i korišćenju prenosne mreže koji trebaju da budu preduzeti od strane ili u ime Društva radi projektovanja, inženjeringa i izgradnje Postrojenja za priključenje.

“Odobrenja” – Znači sva odobrenja, saglasnosti, ovlašćenja, obavještenja, potvrde, licence, dozvole, odluke ili slični akti koji moraju da budu pribavljeni od bilo kog Državnog organa u skladu sa bilo kojim Propisom Crne Gore, od strane Koncesionara, ili bilo kog Izvođača, sve kako bi Koncesionar i Sponzor ispunili svoje obaveze iz Ugovora i drugih Projektnih ugovora, uključujući i Licencu za proizvodnju i Saglasnost za priključenje.

“Osnivački akti” – U odnosu na bilo koje Lice:

- (a) sva organizaciona i upravljačka dokumenta, uključujući sve dokumente usvojene ili registrovane u vezi sa formiranjem, osnivanjem ili organizovanjem takvog Lica;
- (b) svi akcionarski ugovori, sporazumi o glasanju, sporazumi o povjeravanju prava na glasanje, ugovori o osnivanju privrednog društva, ugovori o zajedničkom ulaganju, ugovori o upisu prava, ili drugi ugovori ili dokumenti koji se odnose na organizovanje, upravljanje, ili rad bilo kog Lica ili koji se odnose na prava, dužnosti i obaveze imaoaca bilo kog vlasničkog udjela u bilo kom Licu; i
- (c) bilo koja izmjena ili dopuna bilo čega od prethodno navedenog.

“Izveštaj o izgradnji” – Izveštaj koji treba da bude dostavljen od strane Koncesionara u skladu sa Tačkom 6.6.1 Ugovora, a koji će obraditi teme određene u, i biti u formi predviđenoj u Prilogu 7.

„Garancija izgradnje“ – Ima značenje dato ovom pojmu u Ugovoru o podršci sponzora

“Dan otpočinjanja građenja” – Znači:

- (a) u slučaju kada Koncesionar angažuje jednog Izvođača za inženjering, nabavku i izgradnju radi sprovođenja svih EPC radova i Radova na putevima, dan izdavanja obavještenja o otpočinjanju od strane Koncesionara Izvođaču za inženjering, nabavku i izgradnju; ili
- (b) u slučaju da Koncesionar angažuje više Izvođača radi sprovođenja EPC radova i Radova na putevima, dan izdavanja obavještenja o otpočinjanju od strane Koncesionara Izvođačima da pristupe izgradnji HE na Morači.

“Ugovorni kapacitet” – Znači:

- (a) u odnosu na pojedini Agregat, kapacitet tog Agregata označen kao Ugovorni kapacitet u Prilogu 6;
- (b) u odnosu na Hidroelektranu, kapacitet te Hidroelektrane, izmjeren kao neto kapacitet te Hidroelektane na priključnoj tački, označen kao Ugovorni kapacitet u Prilogu 6;
- (c) u odnosu na Prenosnu mrežu, kapacitet te Prenosne mreže označen kao Ugovorni kapacitet u Prilogu 6;
- (d) u odnosu na Projektne puteve, kapacitet tih Projektних puteva označen kao Ugovorni kapacitet u Prilogu 6; i
- (e) U odnosu na HE na Morači, kapacitet HE na Morači, izmjeren kao neto kapacitet HE na Morači na Priključnim tačkama HE na Morači, označen kao Ugovorni kapacitet u Prilogu 6.

“Ugovoreni operativni parametri” – Ima značenje dato ovom pojmu u Prilogu 6.

“Izvođač” – Bilo koji izvođač Koncesionara, i bilo koji njegov podizvođač koji je uključen u Projekat.

“Praksa korupcije” – Nuđenje, davanje, primanje, ili traženje, direktno ili indirektno, bilo koje vrijednosti radi nepriličnog uticaja na radnje drugog Lica.

“Carina” – Uprava carina Crne Gore.

“Carinske obaveze” – Svi Porezi (osim poreza na dodatu vrijednost) određeni od strane bilo kog Državnog organa na ili u vezi sa uvozom dobara u ili izvozom dobara iz Crne Gore.

“Dan” – Period od dvadeset četiri (24) sata, koji počinje u 00:00 svakog Dana, pri čemu će termin “Dnevno” biti shodno tumačen.

“Zapisnik o primopredaji” – Bilo koji pisani zapisnik potpisan od strane Koncedenta i Koncesionara kojim se potvrđuje datum i vrijeme primopredaje, od Koncedenta Koncesionaru, određenih katastarskih parcela koje čine dio Projektnih lokacija, Pomoćnog zemljišta ili Potopljenog zemljišta, u zavisnosti od slučaja, u mirnu državinu i bez ikakvih Tereta na tim parcelama.

„Detaljni prostorni plan“ – Planski dokument predviđen Zakonom o uređenju prostora i izgradnji objekata koji pokriva Projektne lokacije, Potopljeno zemljište i Pomoćno zemljište, a čije je usvajanje od strane Koncedenta preduslov za izdavanje građevinske dozvole za izgradnju Projektnih objekata.

“Spor” – Bilo koji spor, nesporazum ili razlika koja nastane iz ili u vezi sa ovim Ugovorom, uključujući bilo koji spor ili razliku koji se tiče postojanja, zakonitosti, punovažnosti ili izvršivosti Ugovora ili bilo koje njegove odredbe ili ispunjenja bilo koje njegove odredbe od Strane.

“Smanjenja emisija” – Bilo koji krediti, koristi, umanjenja, kompenzacije ili stimulacije, pod bilo kojim imenom, koji postoje na Dan zaključenja i u vezi sa obnovljivim karakterom energije proizvedene od HE na Morači, mogućnošću Projekta da umani efekte staklene bašte, ili u vezi sa kojom drugom karakteristikom Projekta u smislu zaštite životne sredine, uključujući:

- (a) smanjenje emisije, krediti za smanjenje emisije, koristi, kompenzacije ili stimulacije koje su u vezi sa izbjegavanjem, umanjenjem, otklanjanjem, sekvestracijom, paljenjem, sklanjanjem, emisijom ili uništavanjem ugljen-dioksida (CO₂) ili bilo kog drugog gasa koji je dio efekta staklene bašte, bilo da isti postoji ili bude kreiran na osnovu ugovora, na dobrovoljnoj osnovi odnosno programu, ili u skladu sa međunarodnim pravom ili Propisima Crne Gore;
- (b) one koji su ustanovljeni u skladu sa međunarodnim ugovorima za korišćenje energije iz obnovljivih izvora; i
- (c) bilo koja druga korist koja se može pripisati ili je u vezi sa proizvodnjom obnovljive energije ili emisijom, izbjegavanjem ili sklanjanjem.

“Teret” – Bilo koja hipoteka, zaloga, kamatno obezbjeđenje, pravo zadržavanja, namet, naknada, zahtjev, uslov, izbor, pravo prolaza, susjedsko pravo, pravo stanovanja, pravo građenja na tuđem zemljištu, službenost, ograničenje, pravo preče kupovine, pravo prvog odbijanja, ili drugi tereti ili ograničenja bilo koje vrste ili bilo koji uslovni ugovor o prodaji, zadržavanje prava svojine ili drugi ugovor koji ima sličan efekat kao bilo šta od gore navedenog.

“Zakon o energetici” – Znači Zakon o energetici (Službeni list Crne Gore, br. 28/10) sa svim eventualnim izmjenama i dopunama istog;

“Procjena uticaja na životnu sredinu” ili “EIA” – Procjena uticaja na životnu sredinu sprovedena od strane Koncesionara u skladu sa Propisima Crne Gore, kao i (poređano po prioritetu):

(a) Socijalnim standardima i standardima zaštite životne sredine;

(b) Dobrom međunarodnom socijalnom praksom i praksom zaštite životne sredine;

“EPC” – Inženjering (*Engineering*), Nabavka (*Procurement*) i Izgradnja (*Construction*).

“EPC radovi” – Projektovanje, istraživanje, inženjering, nabavka, izgradnja, testiranje i Stavljanje u pogon HE na Morači i Prenosne mreže bez obzira da li su takvi radovi preduzeti na osnovu ugovora o inženjeringu, nabavci i građenju.

“EPCG” – Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić.

“Ugovor o licenci za EPCG tehničku dokumentaciju” – Ugovor o licenci između Sponzora i EPCG koji će biti zaključen na Dan zaključenja, a čija je forma i sadržina predviđena u Prilogu 9.

“Ekvator principi” – Standardi koji su ustanovljeni 4. juna 2003. godine od strane Međunarodne finansijske korporacije i nakon toga razvijeni i prihvaćeni od strane grupe zajmodavaca kao skup standarda koji se imaju primijeniti kako bi se, za potrebe projektnog finansiranja, utvrdili, procijenili i regulisali socijalni rizici i rizici po životnu sredinu.

“ERA” – Regulatorna agencija za energetiku Crne Gore i bilo koji sledbenik sa ovlašćenjima i nadležnošću nad sektorom električne energije u Crnoj Gori.

“Euribor” – Evropska međubankarska kamatna stopa za Euro depozite za period od tri (3) mjeseca u određenom trenutku, koja je objavljena na odgovarajućoj strani Reuters-a u ili oko 11:00 po Centralno-evropskom vremenu ili, u slučaju da Reuters ili njegov sledbenik više ne objavljuju tu informaciju, druga odgovarajuća služba dogovorena između Strana koja objavljuje ovu stopu.

“Euro” ili “€” – Jedinstvena valuta nekih članica Evropske unije.

“Dan zaključenja” – Ima značenje dato ovom pojmu u uvodnoj odredbi.

“Finansijsko zatvaranje” – Potpisivanje Finansijskih dokumenata i ispunjenje svih preduslova za prvo povlačenje sredstava u skladu sa Finansijskim dokumentima.

“Finansijska dokumenta” – Ugovori o zajmu i svi povezani elementi, ugovori, ugovori o obezbjeđenju, garancije, ugovori ili drugi instrumenti koji pružaju obezbjeđenje Zajmodavcima (uključujući saglasnosti i potvrde o ustupanju i direktni ugovori u odnosu

na dokumente ustupljene kao sredstvo obezbjeđenja za Zajmodavca) i drugi dokumenti koje zaključi Koncesionar i bilo ko od njegovih Povezanih lica u vezi sa finansiranjem Projekta ili bilo kog bitnog dijela istog (i ukoliko bilo koji dio sredstava po ugovoru o zajmu ili povezanim dokumentima koji je dio termina „Finansijski dokumenti“ pozajmljen od strane Povezanog lica Koncesionara Koncesionaru u vezi sa Projektom, uključujući i dokumente koje su zaključili zajmoprimac i Koncesionar), uz sve eventualne izmjene tih ugovora, instrumenata, garancija i dokumenata.

“Garancija finansiranja i eksproprijacije” – Ima značenje dato ovom pojmu u Ugovoru o podršci sponzora.

„Iznos garancije finansiranja i eksproprijacije“ – Ima značenje dato ovom pojmu u Ugovoru o podršci sponzora.

“Slučaj više sile” – Ima značenje dato ovom pojmu u Tački 23.1 Ugovora.

“Prevarna praksa” – Bilo koja radnja ili propust, uključujući i pogrešno prikazivanje, koje svjesno ili grubom nepažnjom dovodi u zabludu ili pokušava da dovede u zabludu Lice radi ostvarivanja finansijske ili druge koristi ili radi izbjegavanja obaveze.

“Licenca za proizvodnju” – Licenca za proizvodnju električne energije koju izdaje ERA u skladu sa Zakonom o energetici.

„Dobra međunarodna socijalna praksa i praksa zaštite životne sredine“ – Primjena profesionalne vještine, savjesnosti, znanja i predviđanja koja bi se razumno očekivala od obučenog i iskusnog profesionalca koji obavlja isti posao pod istim ili generalno sličnim uslovima.

“Koncedent” – Ima značenje dato ovom pojmu u uvodnoj odredbi.

“Isplata po osnovu raskida u slučaju kršenja od strane koncedenta” – ima značenje dato ovom pojmu u Prilogu 2.

„Slučaj docnje koncedenta“ - Ima značenje dato ovom pojmu u Tački 3.6 (d).

“Kršenje od strane koncedenta” – Ima značenje dato ovom pojmu u Tački 21.2 Ugovora.

“Docnja usljed stanja zemljišta” – Otkriće promjena u stvarnom stanju zemljišta i potpovršinskog sloja na Projektnim lokacijama i Potopljenom zemljištu u odnosu na stanje utvrđeno tokom izvođenja istražnih radova koji treba da budu sprovedeni od strane Koncesionara u skladu sa Tačkom 3.18 koja odstupanja imaju za posljedicu docnju u izgradnji i Stavljanju u pogon Projekta za stoosamdeset (180) Dana ili više.

„Isplata po osnovu raskida usljed docnje zbog stanja zemljišta“ – Ima značenje dato ovom pojmu u Prilogu 2.

“Opasni materijali” – Bilo koji zagađivač, kontaminant, čvrsti otpad, ugljovodonični proizvod, toksična ili opasna supstanca, bilo koji zapaljivi, eksplozivni ili radioaktivni

materijal koji je regulisan ili na koji se primjenjuje određeni Socijalni standardi i standardi zaštite životne sredine.

Hidroelektrana“ – Odnosi se na jednu od hidroelektrana koje sačinjavaju HE na Morači.

“Potvrda o kapacitetu hidroelektrane“ – Potvrda koju izdaje Nezavisni inženjer u skladu sa Tačkom 7.1.1 Ugovora a koja navodi Testirani kapacitet konkretne Hidroelektrane.

“Potvrda o stavljanju hidroelektrane u pogon“ – Potvrda koju izdaje Nezavisni inženjer u skladu sa Tačkom 7.1.1 Ugovora i koja navodi da je konkretna Hidroelektrana uspješno prošla Testove za stavljanje hidroelektrane u pogon.

“Testovi za stavljanje hidroelektrane u pogon“ – Ima značenje dato u Prilogu 7.

“Pravila MTK” – Ima značenje dato ovom pojmu u Tački 24.4(a) Ugovora.

“Nezavisni inženjer” – Firma (ili firme) konsultanata inženjera imenovana zajednički od strane Koncedenta i Koncesionara u skladu sa Tačkom 3.16 Ugovora.

“Nezavisna komisija” – Ima značenje dato ovom pojmu u Tački 24.3.1 Ugovora.

“Kamatna stopa” – Euribor, plus tri i po procentnih poena (3.5%).

“Potopljeno zemljište” – Zemljište koje će biti potopljeno vodom nakon izgradnje HE na Morači, pri maksimalnom nivou napunjenosti svih akumulacija kao i zemljište koje će biti potopljeno usljed preliva na svim branama HE na Morači, što je detaljnije objašnjeno u Planu realizacije.

“Istek odobrenja” – Slučaj u kojem bilo koje Odobrenje:

- (a) ne bude izdato, obnovljeno, zamijenjeno ili, u slučaju da istekne, ne bude ponovo izdato ili zamjenjeno u roku od sto osamdeset (180) Dana od propisnog i blagovremenog podnošenja i praćenja prijave od strane Koncesionara kako bi to Odobrenje bilo izdato, obnovljeno ili ponovo izdato, u zavisnosti od slučaja, i kao posljedica toga dođe do Bitnog negativnog uticaja; ili
- (b) bude uslovljeno, prilikom obnavljanja ili na drugi način, bilo kojim odredbama ili uslovima, koji imaju Bitno negativan uticaj,

u bilo kojem od gornjih slučajeva, uprkos tome što Strana poštuje primjenjive formalne i materijalne zahtjeve za izdavanje, obnavljanje odnosno ponovno izdavanje relevantnog Odobrenja koji se primjenjuju na nediskriminatornoj bazi (detaljnije objašnjeno u Tački 4.1.2 Ugovora).

„Zakon o uređenju prostora i izgradnji objekata“ – Znači Zakon o uređenju prostora i izgradnji objekata (Službeni list Crne Gore br. 51/08) sa svim eventualnim izmjenama i dopunama istog;

„Zakon o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu“ – Znači Zakon o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu (Službeni list Crne Gore br. 80/05) sa svim eventualnim izmjenama i dopunama istog;

“Propisi Crne Gore” – Znači:

(a) zakoni Crne Gore, sporazumi, uredbe, normativi, pravilnici, naredbe, odluke, sudske odluke, obavještenja, ili drugi slični akti izdati od strane bilo kog Državnog organa i

(b) „*acquis communautaire* o energetici“ i „*acquis communautaire* o životnoj sredini“ određen Sporazumom o energetske zajednici, samo u mjeri u kojoj statuti, norme, pravilnici, naredbe, uredbe i propisi Crne Gore ne uređuju ili na drugi način regulišu bilo koje pitanje koje je uređeno ili na drugi način regulisano putem „*acquis communautaire* o energetici“ i „*acquis communautaire* o životnoj sredini“;

uz njihove moguće izmjene, dopune, zamjene, reinterpretacije od strane Državnog organa, ili druge izmjene u nekom trenutku.

“Zajmodavac” – Finansijska institucija koja je strana u Finansijskim dokumentima ili finansijska institucija koja naknadno postane strana u Finansijskim dokumentima, zajedno sa pravnim sljedbenicima.

“Zajmodavčeve smjernice” – Znači bilo koji zahtjev od strane:

(a) Zajmodavca, ili

(b) svih finansijskih institucija koje omogućavaju sredstva Koncedentu za sticanje Projektnih Lokacija od strane Koncedenta,

u oba slučaja zahtjevi se odnose na (i) sticanje zemljišta i prava u vezi sa zemljištem za potrebe Projekta, (ii) sprovođenja Procjene uticaja na životnu sredinu i pripreme Socijalnog plana i plana upravljanja životnom sredinom.

“Gubitak” – Bilo koji gubitak, šteta, odgovornost, plaćanje ili obaveza (isključujući bilo koji indirektni ili posljedični gubitak, štetu, odgovornost, plaćanje ili obavezu) i svi troškovi (uključujući razumne troškove pravnih usluga) koji su sa tim u vezi.

“Bitno negativan uticaj” – Bitan i negativan uticaj na:

(a) Koncesionara odnosno njegovu sposobnost da ispuni svoje obaveze ili ispuni svoja prava po bilo kom Projektnom ugovoru u kojem je Strana,

(b) projektovanje, istraživanje, inženjering, finansiranje, izgradnju, upravljanje, održavanje i/ili Revitalizaciju Projektnih objekata, ili

(c) interese Sponzora ili na povraćaj Sponzorovih investicija po osnovu učešća Društva u Projektu.

“Ministarstvo ekonomije” – Ministarstvo ekonomije Koncedenta ili, u slučaju da se naziv ili djelokrug tog ministarstva promijeni, ono ministarstvo ili ministarstva kojima je u nadležnost stavljen elektroenergetski sektor.

“HE na Morači” – Kaskada hidroelektrana koje će se nalaziti na rijeci Morači, uključujući brane, postrojenja za proizvodnju električne energije i povezana razvodna postrojenja (uključujući Postrojenja za priključenje) koji će biti izgrađeni kao dio Projekta, što će biti detaljnije opisano u Planu realizacije.

“Potvrda o kapacitetu HE na Morači” – Potvrda koju izdaje Nezavisni inženjer u skladu sa Tačkom 7.1.1 Ugovora, a koja navodi ukupni Testirani kapacitet HE na Morači.

“Potvrda o stavljanju HE na Morači u pogon” - Potvrda koju izdaje Nezavisni inženjer u skladu sa Tačkom 7.1.1 Ugovora, a koja navodi da su HE na Morači uspješno prošle Testove za stavljanje HE na Morači u pogon.

“Testovi za stavljanje HE na Morači u pogon” – Ima značenje dato u Prilogu 7.

„Priključne tačke HE na Morači“ – Sabirnice visokog napona u razvodnim postrojenjima svake od hidroelektrana koje čine HE na Morači koje treba da se priključe na Prenosni sistem CGES-a, kao što je navedeno u Ugovoru o priključenju na prenosni sistem.

“Lokacije HE na Morači” – Zemljište na kojem će se nalaziti HE na Morači koje se sastoje od brana, postrojenja za proizvodnju električne energije i povezanih razvodnih postrojenja, što je detaljnije objašnjeno u Planu realizacije.

“Prenosna mreža” – Dalekovodi koji će biti projektovani, izgrađeni i instalirani od strane ili u ime Društva radi povezivanja Priključnih tačaka HE na Morači sa Prenosnim sistemom CGES-a, uključujući bilo koje investiranje u nove ili postojeće trafostanice, uključujući i trafostanice koje su dio Prenosnog sistema CGES-a a potrebne su radi konekcije sa Prenosnim sistemom CGES-a, a koja prenosna mreža će biti prenijeta na CGES u skladu sa Tačkom 3.13 Ugovora.

„Trase prenosne mreže“ – Zemljište na kojem će se nalaziti dalekovodi, trafostanice i povezani objekti koji čine Prenosnu mrežu, što je detaljnije objašnjeno u Planu realizacije.

“MW” – Mjera kapaciteta za proizvodnju električne energije koja je jednaka 1 megavat ili 1.000.000 Vati.

“Ugovor o novaciji” – Ima značenje dato ovom pojmu u Tački 3.2 Ugovora.

“Upotrebna dozvola” – Upotrebna dozvola predviđena Zakonom o uređenju prostora i izgradnji objekata.

“Ugovor o upravljanju i održavanju” – Ugovor o upravljanju i održavanju koji treba da zaključe Koncesionar i Izvođač upravljanja i održavanja a koji za predmet ima

upravljanje i održavanje HE na Morači, uz eventualne naknadne izmjene i dopune koje učine strane.

“Izvođač upravljanja i održavanja” – Bilo koji izvođač(i) upravljanja i održavanja i bilo koji njihov sledbenik, postavljen od strane Koncesionara.

“Praksa ometanja” – Bilo šta od sljedećeg:

- (a) namjerno uništavanje, falsifikovanje, mijenjanje ili skrivanje dokaza od značaja za istragu, ili davanje lažnih iskaza istražiteljima, sa ciljem da se u značajnoj mjeri omete istraga o navodima postojanja Prakse prinude, Prakse dogovaranja, Prakse korupcije, Prevarne prakse ili Prakse ometanja;
- (b) prijetnja, maltretiranje ili zastrašivanje bilo kog Lica kako bi se spriječilo to Lice da otkrije činjenice koje su relevantne za neku istragu ili da vodi takvu istragu; ili
- (c) radnje usmjerene na to da bitno ometu izvršenje zakonskih ili ugovornih prava nekog Lica da pristupi informacijama po bilo kom Projektom ugovoru.

“Drugi slučaj više sile” – Ima značenje dato ovom pojmu u Tački 23.1(b) Ugovora.

“Isplata po osnovu raskida u slučaju više sile” – Ima značenje dato ovom pojmu u Prilogu 2.

“Neplaćena potraživanja po osnovu osiguranja” – Ima značenje dato ovom pojmu u Prilogu 3.

“Vlasnički interes” – Bilo koji vlasnički interes nad Društvom koji uključuje glasačka prava ili druga prava upravljanja i kontrole, i bilo koje hartije od vrednosti Društva koje su zamjenjive u takav vlasnički interes po volji njihovog imaoca.

“Strana” i “Strane” – Ima značenje dato ovom pojmu u uvodnoj odredbi.

“Dozvoljena transakcija sa povezanim licem” – Sve transakcije ili ugovori o prodaji kapaciteta, neto proizvedene električne energije ili pomoćnih usluga sa Povezanim licima u redovnom toku poslovanja po fer i normalnim uslovima:

(i) koji nijesu manje povoljni od onih koje bi imalo Društvo, da su se isti mogli pribaviti imajući u vidu postojeće okolnosti, u transakciji zaključenoj po principu „van dohvata ruke“ sa Licem (koje nije Povezano lice), ili

(ii) za koje je data prethodna saglasnost Koncedenta koja neće biti nerazumno uskraćena ili zadržana.

“Lice” – Bilo koje fizičko lice, privredno društvo, ortakluk, zajedničko ulaganje, udruženje, trust, organizacije bez svojstva privrednog društva, Državni organ ili društvo sa ograničenom odgovornošću.

“Slučaj političke više sile” – Ima značenje dato ovom pojmu u Tački 23.1(a) Ugovora.

“Test naknadne sinhronizacije“ – Ima značenje dato ovom pojmu u Prilogu 7.

“CGES” – Crnogorski elektroprenosni sistem AD Podgorica, privredno društvo za prenos električne energije u Crnoj Gori i operator prenosnog sistema Crne Gore i bilo koje drugo Lice koje u bilo kom trenutku bude obavljalo ulogu operatora prenosnog sistema Crne Gore.

“Prenosni sistem CGES-a” – Prenosni sistem kojim se prenosi električna energije u Crnoj Gori u vlasništvu i pod upravljanjem CGES-a.

“Propisana naknada za odobrenje” – Naknada ustanovljena Propisima Crne Gore u vezi sa bilo kojim Odobrenjem, taksom ili naknadom,.

“Propisana forma odobrenja” – U odnosu na bilo koje Odobrenje, forma ukoliko postoji (uključujući sve informacije i detalje) predviđena Propisima Crne Gore radi prijave ili obnavljanja određenog Odobrenja.

“Test prethodne sinhronizacije“ – Ima značenje dato ovom pojmu u Prilogu 7.

“Projekat” – Ima značenje dato ovom pojmu u preambuli.

“Projektni ugovori” – Ovaj Ugovor, Ugovor o podršci sponzora, Ugovor o priključenju na prenosni sistem, Ugovor o upravljanju i korišćenju prenosne mreže, uz moguće izmjene tih ugovora; pod uslovom, međutim, da bilo koja njihova izmjena neće uticati na obaveze Koncedenta po ovom Ugovoru ili bilo kom drugom Projektnom ugovoru osim ukoliko je Koncedent strana ugovora kojim se mjenja relevantni Projektni ugovor (ili izmjenjena i dopunjena verzija relevantnog Projektnog ugovora) ili se Koncedent na drugi način saglasio sa izmjenama relevantnog Projektnog ugovora.

“Plan realizacije” – Opis Projektnih objekata, Projektna lokacije, Potopljenog zemljišta i Pomoćnog zemljišta; parametri za projektovanje, projektna osnove, predmet projekta, operativne karakteristike Projektnih objekata i dr., kao što je opisano u Prilogu 6.

“Projektni objekti“ – Zajednički pojam za sljedeće:

(a) HE na Morači;

(b) Prenosnu mrežu, sve dok Koncesionar ne prenese sva svoja prava u vezi sa Prenosnom mrežom CGES-u u skladu sa Ugovorom o upravljanju i korišćenju prenosne mreže; i

(c) Projektni put, sve dok Koncesionar ne prenese sva svoja prava u vezi sa određenim Projektnim putem Koncedentu u skladu sa Tačkom 3.14(c),

pri čemu termin „Projektni objekat“ upućuje pojedinačno na prethodno navedeno.

“Projektni prihodi” – Znači, u vezi sa bilo kojim periodom, zbir svih iznosa koji imaju karakter dohotka odnosno prihoda Koncesionara ili njegovih zavisnih društava, tokom tog perioda, uključujući sve iznose zarađene u vezi sa prodajom kapaciteta, neto proizvedene električne energije, pomoćnih i sistemskih usluga HE na Morači ili prodajom Smanjenja emisija.

„Projektni put“ – Svaki put koji treba da bude izmješten u skladu sa Tačkom 3.14(a) ili izgrađen u skladu sa Tačkom 3.14(b).

“Potvrda o kapacitetu projektnih puteva“ – Potvrda koju izdaje Nezavisni inženjer u skladu sa Tačkom 7.1.1 Ugovora, a koja navodi Testirani kapacitet Projektnih puteva.

“Potvrda o stavljanju projektnih puteva u pogon“ – Potvrda koju izdaje Nezavisni inženjer u skladu sa Tačkom 7.1.1 Ugovora, a koja navodi da su Projektni putevi uspješno prošli Testove za stavljanje projektnih puteva u pogon.

“Testovi za stavljanje projektnih puteva u pogon“ – Ima značenje dato u Prilogu 7.

„Trase projektnih puteva“ – Zemljište na kom će se nalaziti Projektni putevi, što je objašnjeno u Planu realizacije.

„Projektne lokacije“ – Odnosi se na sve Lokacije HE na Morači, Trasu prenosne mreže i Trasu projektnih puteva.

“Zaštićena imovina” – Koncedentovi vazduhoplovi i ostala imovina vezana za odbranu ili imovina zaštićena odredbama bilo kog zakonodavstva o diplomatskim i konzularnim privilegijama (ukoliko ih ima).

“Savjesna praksa proizvođača” – Praksa, metodi i procedure usklađene sa bezbjednosnim i zakonskim zahtjevima koje se postižu ispoljavanjem onog nivoa stručnosti, pažnje, savjesnosti i predostrožnosti koja bi se razumno i uobičajeno mogla očekivati od stručnog i iskusnog proizvođača električne energije angažovanog u istom ili sličnom tipu aktivnosti pod istim ili sličnim okolnostima i uslovima kao što postoje u Crnoj Gori i uz poštovanje zdravstvenih, bezbjednosnih i standarda životne sredine koje imaju reprezentativni međunarodni proizvođači električne energije. Savjesna praksa proizvođača nije limitirana na optimalnu praksu, metode ili radnje koja isključuje sve druge već, prije svega, podrazumijeva, čitav spektar mogućih praksi, metoda, i radnji od kojih se može očekivati postizanje traženog cilja uz razumne troškove koji odgovaraju pouzdanosti i bezbjednosti.

“Državni organ” – Bilo šta od sljedećeg:

- (a) Koncedent, bilo koji njegov organ, bilo koji lokalni vladin organ sa nadležnošću nad Društvom ili Sponzorom, Projektom ili nekim dijelom;
- (b) bilo koji organ, tijelo, agencija ili pravosudni organ Koncedenta;
- (c) sudovi Crne Gore; ili

(d) komisija ili nezavisno regulatorno tijelo koje ima nadležnost nad Društvom, Sponzorom, Projektom ili nekim dijelom.

“Refinansiranje” - Označava svako refinansiranje dijela ili cjeline postojeće finansijske zaduženosti Koncesionara ili sa njim Povezanih lica, u tom trenutku u vezi sa Projektom.

“Revitalizacija” – Revitalizacija HE na Morači u skladu sa Tačkom 9.1 Ugovora.

“Fond za revitalizaciju” – Fond za Revitalizaciju osnovan u skladu sa Tačkom 9.1(e) Ugovora u svrhu finansiranja Revitalizacije.

“Projekat revitalizacije” – Ima značenje dato ovom pojmu u Tački 9.1(b) Ugovora.

“Inženjer projekta revitalizacije” – Ima značenje dato ovom pojmu u Tački 9.1(b) Ugovora.

“Radovi na revitalizaciji” – Ima značenje dato ovom pojmu u Tački 9.1(b)(i) Ugovora.

“Procjena troškova radova na revitalizaciji” – Ima značenje dato ovom pojmu u Tački 9.1(b)(ii) Ugovora.

“Zahtijevani dan početka rada” – Znači ranije od:

- (a) Dana koji nastupi sedamdeset dva (72) mjeseca nakon Dana otpočinjanja građenja; i
- (b) Dana [•], kao što je određeno od strane Sponzora u njegovoj ponudi za učešće u Projektu,

s tim što ovaj datum može biti produžen:

- (i) kao posljedica Slučaja više sile (uključujući Slučaj političke više sile ili Drugi slučaj više sile) u skladu sa Članom 23; i
- (ii) na dnevnoj bazi nakon nastupanja i tokom trajanja bilo kojeg kršenja, uslova ili okolnosti koje bi protekom vremena ili davanjem obavještenja predstavljali Kršenje od strane koncedenta i nakon što Koncedent primi pisano obavještenje Koncesionara u kome se navodi da je takav događaj nastupio i da će se Zahtijevani dan početka rada produžiti tokom trajanja tog uslova ili okolnosti.

ali u svakom slučaju takvo produženje neće biti omogućeno Koncesionaru u mjeri u kojoj bi do kašnjenja u nastupanju Dana početka došlo i da takav događaj nije nastupio ili da takve okolnosti nijesu postojale.

„Zahtijevani dan EIA odobrenja“ – Dan koji pada dvanaest (12) mjeseci poslije Dana zaključenja, s tim da taj dan može biti produžen:

- (i) kao posljedica Slučaja više sile (uključujući Slučaj političke više sile ili Drugi slučaj više sile), u skladu sa Članom 23 i,
- (ii) na dnevnoj bazi nakon nastupanja i tokom trajanja bilo kojeg Slučaja docnje koncedenta a nakon što Koncedent primi pisano obavještenje Koncesionara u kome se navodi da je takav događaj nastupio i da će se Zahtijevani dan EIA odobrenja produžiti tokom trajanja tog uslova ili okolnosti.

ali u svakom slučaju takvo produženje neće biti omogućeno Koncesionaru u mjeri u kojoj bi takvo kašnjenje sa odobrenjem Procjene uticaja na životnu sredinu nastupilo i da takav događaj nije nastupio ili da takve okolnosti nijesu postojale.

“Zahtijevani dan finansijskog zatvaranja” – Znači kasniji od:

- (a) Dana koji nastupi tri (3) mjeseca nakon potpisivanja Zapisnika o primopredaji u skladu sa Tačkom 3.8.2 (b); i
- (b) Petnaest (15) mjeseci nakon Dana zaključenja,

uz mogućnost produženja u skladu sa Tačkom 3.6 (e):

“Naknada po osnovu podjele prihoda” – Polugodišnja naknada u iznosu od:

- (i) $[\bullet]$ procenata $([\bullet]\%)^8$ od Projektnih prihoda, za period koji počinje od trenutka prve prodaje kapaciteta, neto električne energije ili pomoćnih i sistemskih usluga ili Smanjenja emisija bilo koje hidroelektrane HE na Morači i završava se na desetu (10) godišnjicu Dana početka rada; i
- (ii) $[\bullet]$ procenata $([\bullet]\%)^9$ od Projektnih prihoda, za period koji počinje na dan desete (10) godišnjice Dana početka rada, a završava se sa istekom Koncesionog perioda,

čija je namjena podjela ekonomskih koristi Projekta i povraćaja sredstava koja je Koncedent investirao u Projekat, kao što ta polugodišnja naknada može biti izmijenjena u skladu sa Tačkom 8.1 (d) Ugovora o podršci sponzora.

“Radovi na putevima” – Projektovanje, istraživanje, inženjering, nabavka, izmještanje i/ili izgradnja Projektnih puteva, kako je primjenjivo.

“Socijalni plan i plan upravljanja životnom sredinom” – Bilo koji društveni plan ili plan upravljanja životnom sredinom sadržan u Procjeni uticaja na životnu sredinu koji se odnosi na Projekat.

⁸ Ovo prazno mjesto biće popunjeno na osnovu ponude najpovoljnijeg ponuđača.

⁹ Ovo prazno mjesto biće popunjeno na osnovu ponude najpovoljnijeg ponuđača.

„Stanje životne i društvene sredine” – Bilo koje stanje, okolnost ili druga činjenica koja se odnosi na ili utiče na drugi način na prirodne resurse koji su zahvaćeni Projektom ili koja narušava Socijalne standarde i standarde životne sredine, uključujući tu:

- (a) stanja koja se odnose na zdravlje, bezbjednost i sugurnost, kulturno nasleđe i socio ekonomske mogućnosti zajednica na koje utiče Projekat kao i ljudi koji žive u tim zajednicama;
- (b) bilo koji prirodni resurs (uključujući floru i faunu), zemljište, površinske vode, podzemne vode, bilo koji trenutni ili potencijalni izvor vodosnabdijevanja, podzemni sloj ili vazduh;
- (c) stanje, okolnosti ili druge činjenice koje se odnose na ili su rezultat prisustva, korišćenja, rukovanja, skladištenja, tretiranja, reciklaže, proizvodnje, prenosa, oslobađanja, prolivanja, curenja, pumpanja, ubrizgavanja, oslobađanja, odlaganja (uključujući odbacivanje ili odlaganje pepela, buradi, kontejnera, i drugih zatvorenih posuda koje sadrže bilo koji Opasni materijal), bacanje ili prijeteće oslobađanje Opasnih materijala; i
- (d) stanje, okolnosti ili druge činjenice koje za posledicu imaju izlaganje bilo kog Lica Opasnim materijalima kao rezultat ili usljed radnji, akata, propusta ili drugog postupanja.

„Socijalni standardi i standardi zaštite životne sredine” – zajednički:

- (a) zahtjevi postavljeni bilo kojim Propisom Crne Gore koji se odnosi na zaštitu i očuvanje životne i društvene sredine;
- (b) u slučaju da Propisi Crne Gore koji se odnose na životnu i društvenu sredinu i zaštitu i očuvanje iste ne predviđaju neko stanje, okolnost ili stvar koja se odnosi na životnu i društvenu sredinu i njenu zaštitu i očuvanje, a takvo stanje, okolnost ili stvar je regulisana nekom mjerom, uključujući direktive, pravilnike, rješenja ili pojedinačne odluke usvojene od stane nadležne institucije Evropske Unije koja se odnosi na životnu sredinu i zaštitu i očuvanje iste, onda će se primijeniti zahtjevi sadržani u toj mjeri, nezavisno od toga da li je propis kojim se ta mjera implementira usvojen u Crnoj Gori uključujući, bez ograničenja, direktive navedene u Prilogu 8 i Ekvator principe.

„Sponzor” – Ima značenje dato tom pojmu u Ugovoru o podršci sponzora.

„Ugovor o podršci sponzora” – Ugovor o podršci sponzora koji će biti zaključen od strane Koncedenta i Sponzora na Dan zaključenja.

„Pomoćno zemljište” – Zemljište koje je potrebno Društvu tokom izgradnje Projektnih objekata, uključujući zemljište koje je potrebno za privremena skladišta, radionice, građevinska naselja, interne pristupne puteve i deponije, detaljnije objašnjeno u Planu realizacije.

„Strateška procjena uticaja na životnu sredinu“ – Izvještaj o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu pripremljen u skladu sa Zakonom o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu, sačinjen sa ciljem procjene uticaja Detaljnog prostornog plana na životnu sredinu.

“Porez” – Bilo koji porez, namet, carina, tarifa, taksa, osnova za obračunavanje poreza (uključujući stope ili periode amortizacije sredstava za svrhe utvrđivanja poreza), fiskalni ustupci, porez na dodatu vrijednost, porez na promet, porez koji se odnosi na vodu, životnu sredinu ili energiju, uvozna ili carinska obaveza, porez po odbitku, akciza, porez na transakcije sa inostranstvom ili porez na imovinu.

“Poreski sporazumi” – Jedan ili više konvencija ili sporazuma zaključenih od strane Crne Gore i drugih država u cilju izbjegavanja dvostrukog oporezivanja.

“Tehnički spor” – Spor koji se odnosi na tehničko, inženjersko ili operativno pitanje.

“Tehnički uslovi” – Obim, parametri i standardi za HE na Morači, Prenosnu mrežu i Projektnu puteve, detaljnije objašnjeni u Prilogu 7.

“Period” – Ima značenje dato ovom pojmu u Tački 2.1 Ugovora.

“Obavještenje o raskidu” – Ima značenje dato ovom pojmu u Tački 21.3 Ugovora.

“Testirani kapacitet” –Kapacitet Agregata, Hidroelektrane, HE na Morači, Prenosne mreže i/ili Projektnih puteva, u zavisnosti od konteksta, kao što je prikazano Testovima za stavljanje u pogon i potvrđeno od strane Nezavisnog inženjera u skladu sa Članom 7 Ugovora.

“Prenosiva imovina” – Ima značenje dato ovom pojmu u Prilogu 3.

“Potvrda o kapacitetu prenosne mreže” – Potvrda koju izdaje Nezavisni inženjer u skladu sa Tačkom 7.1.1 Ugovora a koja navodi Testirani kapacitet Prenosne mreže.

“Potvrda o stavljanju prenosne mreže u pogon” – Potvrda koju izdaje Nezavisni inženjer u skladu sa Tačkom 7.1.1 Ugovora a koja navodi da je Prenosna mreža uspješno prošla Testove za stavljanje prenosne mreže u pogon.

“Testovi za stavljanje prenosne mreže u pogon” – Ima značenje dato u Prilogu 7.

“Ugovor o priključenju na prenosni sistem” – Ugovor pod tim imenom se zaključuje između Koncesionara i CGES-a radi priključenja na Prenosni sistem CGES-a, sa eventualnim izmjenama koje strane učine u nekom trenutku.

“Nerevidirani polugodišnji bilans uspjeha” – Ima značenje dato ovom pojmu u Tački 11.1(b)(i) Ugovora.

“Agregat” – Agregat za proizvodnju električne energije u HE na Morači.

“Potvrda o kapacitetu agregata“ – Potvrda koju izdaje Nezavisni inženjer u skladu sa Tačkom 7.1.1 Ugovora, a koja navodi Testirani kapacitet konkretnog Agregata.

“Potvrda o stavljanju agregata u pogon“ - Potvrda koju izdaje Nezavisni inženjer u skladu sa Tačkom 7.1.1 Ugovora, a koja navodi da je konkretni Agregat uspješno prošao Testove za stavljanje agregata u pogon.

“Testovi za stavljanje agregata u pogon“ – Ima značenje dato u Prilogu 7.

Prilog 2

Iznosi naknade za otkup

1. Definicije

Sljedeći izrazi imaju sljedeće značenje prilikom upotrebe u ovom Prilogu i Ugovoru.

“Dan obračuna” – Dan od koga se obračunava primjenjiva cijena u slučaju raskida, koji pada devedeset (90) Dana nakon relevantnog Obavještenja o otkupu.

2. Obračun cijena prenosa

“**Isplata po osnovu raskida u slučaju kršenja od strane koncesionara**” se obračunava na sljedeći način:

$$OP - Reh - IP + Tax$$

“**Isplata po osnovu raskida u slučaju kršenja od strane koncedenta**” se obračunava na sljedeći način:

$$OP + PC + UE + EP - IP + Tax$$

“**Isplata po osnovu raskida u slučaju više sile**” se obračunava na sljedeći način:

$$OP + PC + UE - IP + Tax$$

„**Isplatu po osnovu raskida usljed docnje zbog stanja zemljišta**“ se obračunava na sljedeći način:

$$OP + PC - IP + Tax$$

U svakom slučaju gdje:

OP znači manje od:

- (a) Iznosa neplaćene glavnice neizmirene prema Finansijskim dokumentima na Dan obračuna; i
- (b) Maksimalne neizmirene glavnice na Dan obračuna, obračunate na sljedeći način:

$$MOP = InitP \times \left(1 - \frac{AY - 1}{17} \right)$$

Gdje:

MOP ima značenje Maksimalne neplaćene glavnice;

InitP Početna glavnica, ima značenje manjeg od:

- (i) glavnice koja je neplaćena prema Finansijskim dokumentima na Dan početka rada, kao što je navedeno u potvrdi dostavljenoj u skladu sa Tačkom 7.1.3.(a) (vi) (E) Ugovora; i
- (ii) šezdeset procenata (60%) od ukupnog troška kapitala Projekta, uključujući troškove koji su napravljeni razumno, koji su bili potrebni, kao i savjesno učinjene troškove razvoja i upravljanja Projektom; i

AY ima značenje broja Ugovornih godina tokom kojih nastaje Dan obračuna, s tim da Ugovorna godina počinje na Dan početka rada kao prva Ugovorna godina.

PC ima značenje iznosa bilo kojih razumnih i uobičajenih troškova na ime pretplate, završnih troškova („*wind-up costs*“), neplaćenih dospjelih kamatnih naknada, ili sličnih naknada plativih Zajmodavcima u skladu sa Finansijskim dokumentima predatim Koncedentu shodno Tački 3.5 Ugovora kao posljedica pretplate neplaćenih glavnica uključenih u varijablu *OP* ili prenos Projektnih objekata, kako je primjenjivo; *PC* će uključiti trošak raskida bilo koje zaštite od rizika promjena kamatne stope („*interest rate hedge*“) prije isteka te zaštite od rizika, umanjen za sve dobitke ostvarene na osnovu raskida bilo koje zaštite od rizika promjene kamatne stope prije isteka te zaštite od rizika. *PC* može biti i negativan broj.

Reh ima značenje procijenjenih troškova izvršenja Revitalizacije u skladu sa Tačkom 9.1 Ugovora;

UE ima značenje neotplaćenog kapitala, koji se računa na sljedeći način:

$$UE = EI - \left(N \times \frac{EI}{Term} \right)$$

Gdje:

EI ima značenje iznosa kapitala (u Eurima) uplaćenog od strane Sponzora radi finansiranja izgradnje Projektnih objekata, kako je primjenjivo;

N ima značenje broja godina (ili djelova godina) koje su prošle od datuma koji pada tačno između prve uplate kapitala i posljednje isplate kapitala, u svakom slučaju izvršenih od strane Sponzora Društvu radi finansiranja izgradnje Projektnih objekata, kako je primjenjivo;

Term ima značenje broja Ugovornih godina Koncesionog perioda;

EP ima značenje iznosa (u Eurima) dividendi koje bi Društvo razumno očekivalo da plati Sponzorima na njihove akcije u Društvu u vezi sa Projektom na period od tri (3) godine nakon Dana obračuna, umanjenim na njihovu neto sadašnju vrijednost od Dana obračuna koristeći stopu jednaku Euribor-u uvećanom za osam procenata (8%) po godini; pod uslovom, međutim, da ni u kom slučaju takva očekivana dividenda ne prelazi 15% vrijednosti *UE* tokom godine, izračunato obračunom *UE* na način predviđen korišćenjem središnje tačke svake od te tri godine kao Dan obračuna, umjesto Dana obračuna; i

IP ima značenje bilo kog prihoda od osiguranja po događaju Slučaja više sile koje Društvo nije utrošilo za popravku ili otklanjanje štete prouzrokovane takvim Slučajem više sile ili iskoristilo za plaćanje neplaćene glavnice na osnovu Finansijskih dokumenata; i

Tax ima značenje iznosa bilo kog poreza nametnutog Koncesionaru u vezi sa prenosom Prenosive imovine, u skladu sa Članom 10 ili Članom 22 Ugovora.

Prilog 3

Sporazumi o otkupu

1 Uvod

Ovaj Prilog 3 prikazuje procedure koje trebaju biti primjenjene u slučaju da Projektni objekti, kako je to primjenjivo, budu prenijeti shodno Članu 10 i Članu 22 Ugovora.

2 Definicije

Izrazi sa početnim velikim slovom upotrebljeni ali nedefinirani u ovom Prilogu 3 imaju značenje koje im je dato u samom Ugovoru. Gdje god se sljedeći izrazi pojave u ovom Prilogu 3, imaće dolje navedeno značenje.

“Računovođe” – Nezavisna firma međunarodno ovlaštenih računovođa o kojima su se Strane dogovorile. U odsustvu dogovora u roku od petnaest (15) Dana nakon datuma dostavljanja Obavještenja o otkupu, Koncedent će predložiti tri takva privredna društva, a Koncesionar će izabrati jedno privredno društvo sa liste sastavljene od strane Koncedenta.

“Otkup” - Znači:

- (a) prestanak Koncesionih prava datih u skladu sa Tačkom 3.3 Ugovora;
- (b) prestanak prava na korišćenje Projektnih lokacija, kako je to primjenjivo, i Potopljenog zemljišta datih u skladu sa Tačkom 3.8.2(a) Ugovora, i
- (c) prenos svih Koncesionarovih prava, položaja i interesa u i na Prenosivu imovinu u skladu sa odredbama ovog Priloga 3,

u svakom slučaju na snazi od Dana otkupa.

“Zatvaranje otkupa” – Ima značenje dato u Tački 8.1 ovog Priloga.

“Dan otkupa” – Ima značenje:

- (a) U slučaju da se Otkup preduzima nakon izdavanja Obavještenja o otkupu, Dan koji nastupa sto osamdeset (180) Dana nakon Dana prijema Obavještenja o otkupu, ili ukoliko takav Dan nije Radni dan, sljedeći Radni dan, ili nekog ranijeg datuma ukoliko se tako dogovore Koncesionar i Koncedent; ili
- (b) U slučaju da se Otkup preduzima u skladu sa Tačkom 10.1 (c) Ugovora, na posljednji dan Koncesionog perioda.

“Otkupna cijena” – Iznos koji Koncedent treba da plati u vezi sa Otkupom i to u iznosu:

- (a) Isplate po osnovu raskida u slučaju kršenja od strane koncesionara, ukoliko Prenosiva imovina bude prenijeta u skladu sa Tačkom 22.1 Ugovora;
- (b) Isplate po osnovu raskida u slučaju kršenja od strane koncedenta, ukoliko Prenosiva imovina bude prenijeta u skladu sa Tačkama 22.2 ili 22.3 Ugovora; ili
- (c) Isplate po osnovu raskida u slučaju više sile, ukoliko Prenosiva imovina bude prenijeta u skladu sa Tačkom 22.4 Ugovora na osnovu Drugog slučaja više sile nastalog usljed bilo kog događaja osim Docnje usljed stanja zemljišta; ili
- (d) Isplate po osnovu raskida usljed docnje zbog stanja zemljišta, ukoliko Prenosiva imovina bude prenijeta u skladu sa Tačkom 22.4 Ugovora u slučaju raskida po osnovu Drugog slučaja više sile koji je izazvan Docnjom zbog stanja zemljišta; ili
- (e) Jedan Euro (€1) plus iznos bilo kog poreza nametnutog Koncesionaru u vezi sa prenosom Prenosive imovine, ukoliko je primjenjivo, u skladu sa Članom 10, u slučaju da Prenosiva imovina bude prenijeta u skladu sa Tačkom 10.1 (c) Ugovora,

potvrđen od strane Računovođa u slučaju da se primjenjuju odredbe (a) do (d) gore (ali ne u slučaju primjene odredbe (e)).

“Neplaćena potraživanja po osnovu osiguranja” – Potraživanja koja nijesu izmirena i plaćena na Dan otkupa i potraživanja koja je Koncesionar ovlašćen da potražuje ali ih nije potraživao do Dana otkupa, na osnovu bilo koje polise osiguranja koja se odnosi na Projektne objekte, kako je to primjenjivo, u svim slučajevima u kojima se takvi zahtjevi odnose na fizički Gubitak ili štetu koja je sanirana prije Dana otkupa na trošak Koncesionara.

“Bitni ugovori” – Svaki od sljedećih:

- (a) bilo koji ugovor zaključen od strane Koncesionara, u skladu sa kojim Koncesionaru trebaju biti isporučena dobra ili usluge potrebne za projektovanje, istraživanje, inženjering, nabavku ili izgradnju Projektnih objekata;
- (b) bilo koji ugovor zaključen od strane Koncesionara, u skladu sa kojim Koncesionaru trebaju biti isporučena dobra ili usluge potrebne za projektovanje, istraživanje, inženjering, nabavku ili izgradnju Radova na revitalizaciji;
- (c) Ugovor o priključenju na prenosni sistem;
- (d) Ugovor o upravljanju i korišćenju prenosne mreže;

- (e) bilo koji Ugovor o upravljanju i održavanju zaključen od strane Koncesionara;
- (f) bilo koji drugi ugovor o kome se Koncesionar i Koncedent sporazumiju da bude Bitan ugovor.

„Prenosiva imovina“ – Ima značenje dato u Tački 3(a)(iii) ovog Priloga.

3 Predmet otkupa

- (a) Na Dan otkupa:
 - (i) Koncesiona prava data Tačkom 3.3 Ugovora će prestati;
 - (ii) Prava Koncesionara na korišćenje Projektnih lokacija, kako je primjenjivo, i Potopljenog zemljišta u skladu sa Tačkom 3.8.2(a)(i) Ugovora će isteći; i
 - (iii) Koncesionar će predati, ustupiti ili prenijeti na Koncedenta ili njegovo označeno Lice bilo koje pravo, položaj i udio (ako postoje) u i na:
 - (A) Projektnim objektima, kako je primjenjivo;
 - (B) svim dnevnicima, spisima i drugim dokumentima koji su isključivo u vezi sa Projektnim objektima, kako je primjenjivo;
 - (C) bilo kom uređaju, mašini, materijalima, nepokretnostima, udjelima u nepokretnosti, intelektualnoj svojini, udjelima na intelektualnoj svojini ili drugoj imovini bilo koje vrste koju Koncesionar ima u vlasništvu, zakupljuje ili licencira ili u kojoj Koncesionar na drugi način ima pravni ili korisnički interes i koju Koncesionar koristi u vezi sa Projektom ili izvršavanjem Koncesionarovih obaveza na osnovu Bitnih ugovora; i
 - (D) Bitnim ugovorima i svim drugim ugovorima koji su u vezi sa Koncesionarovim učešćem u Projektu od i nakon Dana otkupa.
- (zajednički: “**Prenosiva imovina**“)
- (b) Koncesionar nije obavezan da preda ili prenese sljedeće:
 - (i) novac u gotovini i u banci;
 - (ii) trgovinske i knjigovodstvene dugove i potraživanja koji pripadaju Koncesionaru prije, ali koji su neizmireni na Dan otkupa; i
 - (iii) koristi od zahtjeva iz garancija, uslova, naknada šteta i polisa osiguranja koje proističu iz bilo kog događaja ili okolnosti nastalih prije Dana otkupa, osim Neplaćenih potraživanja po osnovu osiguranja, iz garancija,

uslova i naknada šteta u mjeri u kojoj se takvi zahtjevi vezuju za fizički Gubitak ili štetu ili mane na Projektnim objektima, kako je to primjenjivo, koje nastanu prije, ali ostanu nepopravljene do Dana otkupa.

- (c) Koncedent može da izabere, po svom izboru, da ne primi bilo koju imovinu navedenu u Tački 3(a) ovog Priloga, pod uslovom da takav izbor ne utiče na Iznos naknade za otkup utvrđen u skladu sa Prilogom 2 Ugovora.

4 Odredbe o otkupu

4.1 Garancije

Nijedna garancija (ni izričita, ni prećutna) koja se odnosi na stanje stvari i imovine navedene u Tački 3 ovog Priloga neće biti data na Dan otkupa; pri čemu, ne dovodeći u pitanje opštost Tačke 3 ovog Priloga, Koncesionar je saglasan da ustupi Koncedentu na Zatvaranju otkupa koristi od bilo kojih garancija koje su dala treća lica u vezi sa bilo kojim stvarima ili imovinom koja treba da se prenese, a koje garancije su važeće na Dan otkupa, u mjeri u kojoj je pravno moguće da Koncesionar to učini i u mjeri u kojoj takve garancije nijesu isključene u skladu sa odredbama Tačke 3(b) ovog Priloga.

4.2 Raspodjela odgovornosti

- (a) Osim ukoliko drugačije nije predviđeno u Ugovoru, Koncesionar je odgovoran za:

- (i) dugove i obaveze u vezi sa Projektnim objektima, kako je primjenjivo; i
- (ii) izvršenje svih obaveza iz ugovora sa trećim licima u vezi sa Projektnim objektima, kako je primjenjivo

koje su dospjele prije Dana otkupa.

- (b) Osim ukoliko drugačije nije predviđeno u Ugovoru, Koncedent je odgovoran za:

- (i) dugove i obaveze u vezi sa radom HE na Morači; i
- (ii) sve dugove i obaveze iz svih ugovora sa trećim Licima koji su prenijeti u skladu sa ovim Prilogom 3

koje nastanu nakon Dana otkupa.

- (c) Nakon Dana otkupa, Koncesionar i Koncedent će obeštetiti i održavati potpuno i efektivno oštećenom drugu Stranu za sve dugove, zahtjeve, tužbe, postupke, štete, troškove i izdatke koji nastanu kao posljedica svih takvih dugova i obaveza koje su odgovornost relevantne Strane prema Tački 4.2(a) ovog Priloga i Tački 4.2(b) ovog Priloga.

4.3 Tereti

Bilo koji prenos Koncedentu (ili njegovom predstavniku) Projektnih objekata, kako je to primjenjivo, će biti bez ikakvih Tereta.

4.4 Načini zatvaranja

Koncesionar i Koncedent se slažu da izvrše prenos ili predaju Koncesionarevih prava, vlasništva i interesa u Projektnim objektima, kako je primjenjivo, i isplatu Otkupne cijene tako da umanje administrativne troškove takvog prenosa ili predaje.

5 Revizija održavanja

- (a) U roku od trideset (30) Dana od raskida u skladu sa Članom 21 Ugovora, ali ne kasnije od sto pedeset (150) Dana prije isteka Koncesionog perioda u slučaju da se Prenosiva imovina prenese u skladu sa Tačkom 10.1 (c) Ugovora, Koncesionar će na svoj sopstveni trošak i izdatak, predati Koncedentu izvještaj od strane kvalifikovanog inženjera (uključujući inženjersko konsultantsko društvo) dobre reputacije, razumno prihvatljivog za Koncedenta u kom će:
 - (i) potvrditi da su na Dan sačinjavanja izvještaja, Projektni objekti, kako je primjenjivo, u stanju popravke i održavanja predviđenim Bitnim ugovorima i Projektnim ugovorima (uključujući odgovarajuće zalihe rezervnih djelova), zajedno sa izvještajima inspekcije, testovima i drugim podacima odgovarajućim u razumnoj mjeri da potkrepe zaključke koji su iznijeti u tom izvještaju, ili
 - (ii) ukoliko to nije slučaj, navešće spisak neslaganja i/ili nedostataka u tom planu stanja i sanacije i očekivanih troškova rada potrebnog za saniranje takvih neslaganja i nedostataka što je prije razumno izvodljivo i u svakom slučaju prije Dana otkupa.
- (b) Ukoliko taj izvještaj sadrži plan sanacije, Koncesionar će na svoj sopstveni izdatak i trošak u potpunosti ispraviti takva neslaganja i nedostatke u skladu sa inženjerovim planom sanacije, sadržanom u izvještaju prije Dana otkupa.
- (c) Koncesionar će u roku od trideset (30) Dana od dostavljanja inženjerovog izvještaja položiti sredstva na računu sa posebnom namjenom („*escrow račun*“) dovoljna da obezbijede potpuno izvršenje takvog plana. Sredstva koja budu na escrow računu biće oslobođena sa escrow računa isključivo radi plaćanja izvršenog rada radi izvršenja plana sanacije. Nakon završetka svih potrebnih radova opravke, kako je inženjer odobrio, sva sredstva koja ostanu na escrow računu će biti vraćena Koncesionaru.

- (d) Nakon završetka bilo kog rada zahtijevanog da bude preduzet prema izvještaju, inženjerov izvještaj biće ažuriran u roku od petnaest (15) Dana, a ova Tačka 5 će se primijeniti na tako ažurirani izvještaj.
- (e) U mjeri u kojoj Koncesionar ne završi zahtijevan rad do Dana otkupa, troškovi koji otuda nastanu (kako je navedeno u izvještaju inženjera, sa eventualnim ažuriranjima) će biti odbijeni od bilo kojih iznosa dugovanih Koncesionaru.

6 Revizija uticaja na društvenu i životnu sredinu

- (a) U roku od trideset (30) Dana od raskida u skladu sa Članom 21 Ugovora, ali ne kasnije od sto pedeset (150) Dana prije isteka Koncesionog perioda u slučaju da se Prenosiva imovina prenese u skladu sa Tačkom 10.1 (c) Ugovora, Koncesionar će predati Koncedentu izvještaj o inspekciji pripremljen od strane kvalifikovanog inženjera (uključujući inženjersko konsultantsko društvo) iz oblasti zaštite životne i društvene sredine, koje izabere Koncesionar i koje je razumno prihvatljivo za Koncedenta u kom će:
 - (i) potvrditi da na Dan izvještaja ne postoje Stanja životne i društvene sredine na, u ili ispod HE na Morači, ili
 - (ii) ukoliko taj kvalifikovani inženjer ili inženjersko konsultantsko društvo nije u stanju da izda takvu potvrdu usljed prisustva Stanja životne i društvene sredine, dostaviće spisak u kom identifikuje prisutna Stanja životne i društvene sredine i nivo uticaja ili zagađenja u odgovarajućim detaljima i procjenjene troškove za efektivno saniranje tog uticaja ili zagađenja i dostaviće plan saniranja i obradiće druga pitanja od značaja za zaštitu životne sredine, na razuman zahtjev Koncedenta u pisanom obliku.
- (b) Ukoliko izvještaj kvalifikovanog inženjera ili inženjerskog konsultantskog društva uključuje plan sanacije, Koncesionar će u roku od trideset (30) Dana od dostavljanja izvještaja konsultantskog društva ili bilo kog ažuriranja istog, položiti sredstva na račun sa posebnom namjenom („*escrow račun*“) dovoljna da obezbijede potpuno izvršenje plana. Sredstva koja budu na escrow-u biće oslobođena sa escrow računa samo radi plaćanja izvršenog rada na izvršenju plana saniranja. Nakon završetka svih potrebnih radova sanacije, potvrđenih od strane kvalifikovanog inženjera ili inženjerskog konsultantskog društva za pitanja životne i društvene sredine, ili na Zatvaranju otkupa, sva sredstva koja ostanu na escrow računu će biti vraćena Koncesionaru.
- (c) Nakon završetka bilo koje radnje sanacije koju je potrebno preduzeti prema izvještaju kvalifikovanog inženjera ili inženjerskog konsultantskog društva, izvještaj će biti ažuriran u roku od petnaest (15) Dana, a ova Tačka 6 će se primijeniti na ažurirani izvještaj.
- (d) U mjeri u kojoj Koncesionar ne završi potrebnu sanaciju do Dana otkupa, troškovi koji otuda nastanu (kako je navedeno u izvještaju kvalifikovanog inženjera ili

inženjerskog konsultantskog društva, uz eventualna ažuriranja) će biti odbijeni od bilo kojih dugovanih iznosa Koncesionaru.

7 Obračun i sravnjenje Otkupne cijene; Kompenzacija

7.1 Obračun i sravnjenje Otkupne cijene

- (a) U slučaju da se Prenosiva imovina prenese nakon izdavanja Obavještenja o otkupu, Koncesionar će predati izjavu Računovođama u roku od trideset (30) Dana nakon dostavljanja Obavještenja o otkupu u kojoj će navesti privremeno određenje Otkupne cijene za Otkup.
- (b) Računovođe će biti odgovorne za reviziju Koncesionarovog privremenog određenja Otkupne cijene i u roku od petnaest (15) Dana od prijema takvog određenja ili u dužem roku koliko je Računovođama razumno potrebno, izdati potvrdu Koncesionaru (sa kopijom za Koncedenta) u kojoj potvrđuju:
 - (i) da je Otkupna cijena navedena u izjavi prikladno određena; ili
 - (ii) ukoliko, po njihovom mišljenju, nije prikladno određena, Otkupnu cijenu određenu od strane Računovođa.
- (c) Osim u slučaju očigledne greške, potvrda Računovođa će biti konačna i obavezujuća.
- (d) Računovođe će postupati kao stručnjaci a ne kao sudije. Razumni troškovi i izdaci Računovođa snosiće se jednako između Strana
- (e) Računovođe će biti ovlaštene na pristup Koncesionarevim prostorijama i Koncesionarovim dnevnicima, spisima i drugim dokumentima u svrhu sprovođenja revizije, a svaka od Strana će odmah dostaviti na zahtjev Računovođa, sve dokumente i informacije koje Računovođe zahtjevaju u svrhu obavljanja njihove uloge shodno ovoj Tački 7.

7.2 Kompenzacija drugih iznosa dugovanih Koncedentu

Ako Koncesionar propusti da plati bilo koju sumu, koju je obavezan da plati Koncedentu ili CGES-u shodno Projektnom ugovoru, takav iznos biće odbijen od odgovarajuće Otkupne cijene.

8 Zatvaranje otkupa

8.1 Zatvaranje

Zatvaranje prenosa Projektnih objekata, kako je to primjenjivo, shodno Obavještenju o otkupu ili Tački 10.1 (c) Ugovora (“**Zatvaranje otkupa**”) će se dogoditi na Dan otkupa u onom mjestu u Crnoj Gori i u ono vrijeme o kom Koncedent može obavijestiti Koncesionara, a takvo obavještenje će biti dato najkasnije do 10:00 časova petog Radnog dana prije Dana otkupa.

8.2 Dostavljanje

Na Zatvaranju otkupa, Koncesionar će predati ili obezbijediti Koncedentu ili njegovom predstavniku:

- (a) dokumente vezane za prenos, notarske isprave, ustupanje, novaciju i druge dokumente (uredno snabdjevene pečatom ili potpisane kao isprava Koncesionara) zajedno sa povezanim dokumentima o pravima, a na razuman zahtjev Koncedenta, u cilju ispunjenja zahtjeva iz Tačke 3 ovog Priloga i prenijeti na Koncedenta sva prava na stvari i imovinu koja se u njoj navodi i omogućiti Koncedentu da preuzme i uđe u posjed Projektnih objekata, kako je to primjenjivo; i
- (b) državinu na Projektnim objektima, kako je to primjenjivo.

8.3 Isplata Otkupne cijene

- (a) Po postupanju Koncesionara u skladu sa odredbama Tačke 8.2 ovog Priloga, Koncedent će platiti Otkupnu cijenu u Eurima na bankovni račun Koncesionara u Crnoj Gori označenog od strane Koncesionara najmanje tri (3) Radna dana prije predloženog Dana zatvaranja otkupa.
- (b) Ukoliko je nametnut ili odbijen bilo koji Porez od uplata Koncedenta prema Koncesionaru u vezi sa prenosom HE na Morači na Koncedenta, onda će svako takvo plaćanje biti uvećano za iznos takav da će Koncesionar primiti onoliki iznos za HE na Morači kao da takvi Porezi nijesu nametnuti ili odbijeni.

9. Obuka zaposlenih

- (a) Koncesionar će, o sopstvenom trošku i izdatku, obučiti Koncedentove zaposlene ili lica koja je on imenovao, za rad i održavanje Projektnih objekata, kako je to primjenjivo, tako da će Koncedentovi zaposleni (ili lica koja je on odredio) biti u potpunosti sposobni za rad i održavanje Projektnih objekata, kako je to primjenjivo, na Dan otkupa.

- (b) Koncedent će odrediti zaposlene koje će Koncesionar obučiti za rad i održavanje Projektnih objekata, kako je to primjenjivo, najkasnije četiri (4) mjeseca prije Dana otkupa. Koncesionar će započeti obuku najkasnije tri (3) mjeseca prije Dana otkupa.

10. Poreska pitanja

Strane će uložiti razuman napor kako bi se umanjili porezi koji se imaju platiti u vezi sa prenosom Prenosive imovine Koncedentu, u skladu sa Članom 10 ili Članom 22 Ugovora.

Prilog 4

Nacrt Ugovora o novaciji

OVAJ UGOVOR O NOVACIJI (“**Ugovor**”) je zaključen Dana [•] (“**Dan zaključenja**”) između:

- (1) **[Sponzor]** (“**Sponzor**”), [•] osnovano u skladu sa pravom [•], sa sjedištem u [•];
- (2) **[Društvo]** (“**Društvo**”), osnovano u skladu sa Propisima Crne Gore, sa sjedištem u [•]; i
- (3) Države Crne Gore koju predstavlja Ministar ekonomije, na osnovu odluke Skupštine [•] od [•], kao koncedent (“**Koncedent**”).

Sponzor, Društvo i Koncedent su u daljem tekstu pojedinačno označeni kao “**Strana**” a zajedno kao “**Strane**”.

PREAMBULA

A. Država Crna Gora ima namjeru da uključi privatni sektor u projekat izgradnje hidroelektrana u cilju korišćenja hidroenergetskog potencijala rijeke Morače koji uključuje:

- (i) projektovanje, istraživanje, inženjering, finansiranje, izgradnju, upravljanje, održavanje, Revitalizaciju i prenos HE na Morači na Koncedenta nakon isteka Koncesionog perioda;
- (ii) projektovanje, istraživanje, inženjering, finansiranje i izgradnju Prenosne mreže i prenos na CGES onog dijela Prenosne mreže koji se koristi ne samo za prenos električne energije iz HE na Morači nego i za potrebe elektroenergetskog sistema Crne Gore;
- (iii) projektovanje, istraživanje, inženjering, finansiranje, izgradnju i prenos Projektnih puteva na Koncedenta;
- (iv) eksproprijaciju od strane Koncedenta svog zemljišta potrebnog u vezi sa izgradnjom HE na Morači, Prenosne mreže i Projektnih puteva; i
- (v) sanaciju kompleksa manastira Morača od strane Koncedenta.

na osnovu „izgradi-upravljaj-prenesi” (build-operate-transfer) modela i u svakom slučaju sproveden na održiv način kako bi se obezbijedilo umanjeње negativnih uticaja i rizika po društvo i životnu sredinu (“**Projekat**”);

B. Sponzor je Dana [•] zaključio Ugovor o koncesiji sa Koncedentom radi realizacije Projekta;

- C. Sponzor je osnovao Društvo, privredno društvo organizovano u skladu sa Propisima Crne Gore (kao što je niže definisano) u njegovom potpunom vlasništvu u svrhu realizacije Projekta, u skladu sa odredbama Ugovora o koncesiji;
- D. U skladu sa Ugovorom o koncesiji i radi omogućavanja realizacije Projekta od strane Društva, Sponzor ima namjeru da novira Ugovor o koncesiji na Društvo, nakon čega će Društvo realizovati Projekat.

STOGA, Strane su saglasne o sljedećem:

1. Definicije; Tumačenje

1.1 Definicije

U ovom Ugovoru, osim ukoliko kontekst nalaže drugačije, termini napisani velikim početnim slovom imaće značenje koje im je dodijeljeno u nastavku.

“Povezano lice” – Ima značenje dato ovom pojmu u Ugovoru o koncesiji.

“Ugovor” – Ima značenje koje je dato ovom terminu u uvodnoj odredbi.

“Ugovor o upravljanju i korišćenju prenosne mreže” – Ima značenje dato ovom pojmu u Ugovoru o koncesiji.

“Radni dan” – Ima značenje dato ovom pojmu u Ugovoru o koncesiji.

“CGES” – Ima značenje dato ovom pojmu u Ugovoru o koncesiji.

“Društvo” – Ima značenje dato ovom pojmu u uvodnoj odredbi.

“Koncesioni period” – Ima značenje dato ovom pojmu u Ugovoru o koncesiji.

“Ugovor o koncesiji” – Ugovor o koncesiji zaključen između Koncedenta i Sponzora u svojstvu Koncesionara od dana [•] u vezi sa Projektom koji će biti noviran na Društvo u skladu sa odredbama Ugovora.

“Praksa prinude” – Ima značenje dato ovom pojmu u Ugovoru o koncesiji.

“Praksa dogovaranja” – Ima značenje dato ovom pojmu u Ugovoru o koncesiji.

“Koncesionar” – Ima značenje dato ovom pojmu u Ugovoru o koncesiji.

“Osnivački akti” – Ima značenje dato ovom pojmu u Ugovoru o koncesiji.

“Dan” – Ima značenje dato ovom pojmu u Ugovoru o koncesiji.

“Dan zaključenja” – Ima značenje dato ovom pojmu u uvodnoj odredbi.

“Koncedent” – Ima značenje dato ovom pojmu u uvodnoj odredbi.

“Potopljeno zemljište” – Ima značenje dato ovom pojmu u Ugovoru o koncesiji.

“Propisi Crne Gore” – Ima značenje dato ovom pojmu u Ugovoru o koncesiji.

“Zajmodavac” – Ima značenje dato ovom pojmu u Ugovoru o koncesiji.

“Prevarna praksa” – Ima značenje dato ovom pojmu u Ugovoru o koncesiji.

“HE na Morači” – Ima značenje dato ovom pojmu u Ugovoru o koncesiji.

“Praksa ometanja” - Ima značenje dato ovom pojmu u Ugovoru o koncesiji.

“Strana“ ili “Strane“ – Ima značenje dato ovom pojmu u uvodnoj odredbi.

“Lice” – Ima značenje dato ovom pojmu u Ugovoru o koncesiji.

“Projekat“ – Ima značenje dato ovom pojmu u preambuli.

“Projektni ugovori“ – Ima značenje dato ovom pojmu u Ugovoru o koncesiji.

“Projektni putevi” – Ima značenje dato ovom pojmu u Ugovoru o koncesiji.

“Prenosna mreža” – Ima značenje dato ovom pojmu u Ugovoru o koncesiji.

“Državni organ” – Ima značenje dato ovom pojmu u Ugovoru o koncesiji.

“Socijalni standardi i standardi zaštite životne sredine” – Ima značenje dato ovom pojmu u Ugovoru o koncesiji.

“Sponzor“ – Ima značenje dato ovom pojmu u uvodnoj odredbi.

1.2 Tumačenje

(a) U ovom Ugovoru, osim ukoliko je očigledna suprotna namjera:

- (i) Jednina uključuje množinu i suprotno;
- (ii) Upućivanje na bilo koje Lice uključuje i njegove pravne sledbenike ali, ako je to primjenjivo, samo ukoliko takvi pravni sledbenici nijesu zabranjeni ovim Ugovorom, i upućivanje na Lice u određenom svojstvu isključuje to Lice u bilo kom drugom svojstvu ili kao pojedinca;
- (iii) Upućivanje na jedan rod uključuje i drugi rod;
- (iv) Upućivanje na bilo koji ugovor ili dokument označava takav ugovor ili dokument sa izmjenama, odnosno dopunama i na snazi u skladu sa njegovim odredbama;
- (v) Upućivanje na bilo koji propis ili odredbu propisa uključuje upućivanje na bilo koju izmjenu ili ponovno usvajanje istog i bilo koju odredbu koja bude zamijenila takav propis ili odredbu propisa;

- (vi) “ispod,” “ovog,” “uz ovo” i riječi sličnog značenja smatraće se upućivanjem na ovaj Ugovor kao cjelinu a ne na pojedinu Tačku, Prilog ili drugu njegovu odredbu;
 - (vii) “uključujući” (zajedno sa povezanim terminom “uključuje”) znači uključujući bez ograničavanja opštosti opisa datog prije tog termina;
 - (viii) U vezi sa određenjem bilo kog perioda vremena “od” znači “od uključujući” a “do” znači “do isključujući”; i
 - (ix) Upućivanje na dokumente ili ugovore smatraće se upućivanjem i na sve njegove anekse, dodatke, priloge, ili izmjene i dopune.
- (b) Sadržaj i naslovi u ovom Ugovoru su samo radi upućivanja i ne predstavljaju dio Ugovora i neće biti uzeti u obzir prilikom tumačenja Ugovora.
 - (c) Upućivanje u tekstu Ugovora na Članove, Tačke i Priloge (i Aneксе istog) je upućivanje na Članove, Tačke i Priloge (i Aneксе) Ugovora, osim ukoliko je drugačije navedeno. Upućivanje u bilo kom Prilogu na Članove, Tačke i Aneксе je upućivanje na Članove, Tačke i Aneксе tog Priloga, osim ako je drugačije navedeno. Upućivanje u bilo kom Prilogu (ili Aneksu) na Članove i Tačke Ugovora je upućivanje na tekst Ugovora, osim ukoliko je drugačije navedeno.
 - (d) U ispunjavanju svojih obaveza i dužnosti, i u obezbjeđivanju procjena po ovom Ugovoru, svaka Strana će imati obavezu da postupa u dobroj vjeri.
 - (e) Osim ukoliko je drugačije navedeno u ovom Ugovoru, upućivanje na vrijeme znači upućivanje na Centralno-evropsko standardno vrijeme ili Centralno-evropsko ljetnje vrijeme, koje bude primjenjivo.
 - (f) Ovaj Ugovor je dogovoren između Strana koje su imale pravne zastupnike i pravila tumačenja koja inače nalažu da ovaj Ugovor bude tumačen na štetu neke od Strana, neće biti primjenjiva na tumačenje Ugovora.
 - (g) U slučaju konflikta između odredaba Ugovora i bilo kog Priloga ili Aneksa, prednost će imati odredbe Ugovora.

2. Zamjena i oslobađanje

Od Dana zaključenja:

- (a) Društvo zamjenjuje Sponzora u Ugovoru o koncesiji na način da je Društvo, a ne Sponzor, od početka bilo Strana u Ugovoru o koncesiji;

- (b) Društvo je obavezano i mora ispuniti, poštovati i pridržavati se svih odredaba Ugovora o koncesiji i preuzima na sebe sve odgovornosti i obaveze identične onima koje je Sponzor imao po osnovu Ugovora o koncesiji i uživaće sva prava, koristi, i interese koje je imao Sponzor po osnovu Ugovora o koncesiji;
- (c) Društvo će biti odgovorno za svaku povredu ili kršenje Ugovora o koncesiji, svaku radnju ili propuštanje Sponzora, kao i svako nastupanje, nenastupanje ili okolnost bilo koje vrste koja je nastupila tokom perioda prije zamjene i oslobađanja predviđene ovim Članom 2, kao da je Društvo bilo strana Ugovora o koncesiji od dana njegovog stupanja na snagu; i
- (d) Bez obzira na bilo šta suprotno u ovom Ugovoru, Sponzor će ostati odgovoran za svaku povredu ili kršenje Ugovora o koncesiji, svaku svoju radnju ili propuštanje, kao i svako nastupanje, nenastupanje ili okolnost bilo koje vrste koja je nastupila tokom perioda prije zamjene i oslobađanja predviđene ovim Članom 2.

3. Izjave i garancije

3.1 Izjave i garancije Sponzora

Sponzor izjavljuje i garantuje Koncedentu da:

- (a) je Sponzor propisno organizovan i da obavlja djelatnost u skladu sa zakonima [•];
- (b) je zaključenje, izvršenje i postupanje Sponzora po ovom Ugovoru odobreno svim potrebnim odlukama njegovih organa;
- (c) je ovaj Ugovor punovažno zaključen i isti predstavlja zakonsku i važeću obavezu Sponzora, koja može biti izvršena protiv njega u skladu sa njegovim odredbama, s tim što, u odnosu na izvršivost pravnih sredstava, važe ograničenja ustanovljena Propisima Crne Gore koji regulišu oblast stečaja, insolventnosti, reorganizacije, moratorijuma ili drugih sličnih propisa koji imaju uticaj na izvršivost prava povjerilaca i opštim principima pravičnosti;
- (d) zaključenje i ispunjenje Ugovora nije u suprotnosti sa bilo kojom odredbom, niti predstavlja kršenje bilo koje zaloge, hipoteke ili drugog bitnog ugovora koji obavezuje Sponzora ili bilo koje važeće naredbe bilo kog suda, ili bilo koje regulatorne agencije ili drugog tijela kome Sponzor podliježe;

- (e) zaključenje i ispunjenje Ugovora od strane Sponzora, poštovanje njegovih odredbi i realizacija Projekta nije niti će biti u suprotnosti niti će imati za posljedicu kršenje Osnivačkih akata Sponzora ili bilo koje odredbe, uslova ili norme bilo kog Propisa Crne Gore ili bilo koje dozvole, ili naredbe, podneska, privremene mjere, presude ili odluke bilo kog Državnog organa protiv Sponzora; i
- (f) tvrdnje sadržane u Tački 4.14(a) su istinite i tačne u odnosu na Sponzora.

3.2 Izjave i garancije Društva

Društvo izjavljuje i garantuje Koncedentu da:

- (a) je Društvo propisno organizovano i da obavlja djelatnost u skladu sa zakonima Crne Gore;
- (b) je zaključenje, izvršenje i postupanje Društva po ovom Ugovoru odobreno svim potrebnim odlukama njegovih organa;
- (c) je ovaj Ugovor je punovažno zaključen i isti predstavlja zakonsku i važeću obavezu Društva, koja može biti izvršena protiv njega u skladu sa njegovim odredbama, s tim što, u odnosu na izvršivost pravnih sredstava, važe ograničenja ustanovljena Propisima Crne Gore koji regulišu oblast stečaja, insolventnosti, reorganizacije ili drugih sličnih propisa koji imaju uticaj na izvršivost prava povjerilaca i opštim principima pravičnosti;
- (d) zaključenje i ispunjenje Ugovora nije u suprotnosti sa bilo kojom odredbom, niti predstavlja kršenje bilo koje zaloge, hipoteke ili drugog bitnog ugovora koji obavezuje Društvo ili bilo koje važeće naredbe bilo kog suda, ili bilo koje regulatorne agencije ili drugog tijela kome Društvo podliježe;
- (e) zaključenje i ispunjenje Ugovora od strane Društva, poštovanje njegovih odredbi i realizacija Projekta nije, niti će biti u suprotnosti, niti će imati za posljedicu, kršenje Osnivačkih akata Društva ili bilo koje odredbe, uslova ili norme bilo kog Propisa Crne Gore ili bilo koje dozvole, naredbe, podneska, privremene mjere, presude ili odluke bilo kog Državnog organa protiv Društva; i
- (f) tvrdnje sadržane u Tački 4.14(a) su istinite i tačne u odnosu na Društvo.

3.3 Izjave i garancije Koncedenta

Koncedent izjavljuje i garantuje Sponzoru da:

- (a) je ovaj Ugovor punovažno zaključen i isti predstavlja zakonsku i važeću obavezu Koncedenta, koja može biti izvršena protiv njega u skladu sa njegovim odredbama a, u odnosu na izvršivost pravnih lijekova, pod ograničenjem opštih principa pravičnosti;
- (b) zaključenje i ispunjenje Ugovora nije u suprotnosti sa bilo kojom odredbom, niti predstavlja kršenje bilo koje zaloge, hipoteke ili drugog bitnog ugovora koji obavezuje Koncedenta ili bilo koje važeće naredbe bilo kog suda, ili bilo koje regulatorne agencije ili drugog tijela kome Koncedent podliježe; i
- (c) zaključenje i ispunjenje Ugovora od strane Koncedenta, poštovanje njegovih odredbi i realizacija Projekta nije, niti će biti u suprotnosti, niti će imati za posljedicu, kršenje bilo koje odredbe, uslova ili norme bilo kog Propisa Crne Gore ili bilo koje dozvole, naredbe, podneska, privremene mjere, presude ili odluke bilo kog Državnog organa protiv Koncedenta.

4. Razno

4.1 Rješavanje sporova

Odredbe Člana 24 (*Rješavanje sporova*) Ugovora o koncesiji o rješavanju sporova su sastavni dio Ugovora, *mutatis mutandis*.

4.2 Pravni lijekovi i odricanja

Propust bilo koje Strane da realizuje ili docnja u realizaciji bilo kog prava ili pravnog lijeka iz Ugovora neće predstavljati odricanje, niti će pojedinačno ili djelimično vršenje nekog prava ili pravnog lijeka spriječiti dalje vršenje istog ili vršenje nekog drugog prava ili pravnog lijeka. Prava i pravni lijekovi iz Ugovora su kumulativni sa i ne isključuju bilo koja zakonska prava ili pravne lijekove.

4.3 Izmjene

Izmjene Ugovora proizvodiće dejstvo i obavezivaće Stranu samo ukoliko budu sačinjene u pisanoj formi i ako ih budu potpisali ovlašćeni zastupnici svake Strane.

4.4 Koristi trećih Lica

Ovaj Ugovor je sačinjen isključivo u korist Strana i nijedna odredba Ugovora neće biti tumačena tako da u korist bilo kog Lica koje nije Strana ustanovljava neka prava, ili dužnost prema njemu, ili nivo pažnje prema njemu ili bilo kakvu odgovornost prema njemu.

4.5 Nepostojanje odricanja

Nijedna Strana neće biti oslobođena od posljedica kršenja ili nepridržavanja bilo koje odredbe Ugovora osim uz izričitu pisanu saglasnost svih drugih Strana. Oslobođanje dato od bilo koje Strane za bilo koje kršenje učinjeno od bilo koje druge Strane neće biti tumačeno kao odricanje od bilo kog drugog ili daljeg kršenja sličnog ili drugačijeg karaktera.

4.6 Odnos između Strana

- (a) Ovaj Ugovor se neće tumačiti niti je sačinjen u cilju osnivanja udruženja, zajedničkog ulaganja, ili ortakluka između Strana niti da nametne bilo kojoj Strani ortačku obavezu ili kakvu odgovornost.
- (b) Nijedna Strana nema pravo ni ovlašćenje da zaključi ugovor ili da preuzme obavezu, da preduzima radnje u ime druge Strane, ili da bude njen zastupnik ili predstavnik, ili da na drugi način obaveže, druge Strane i nijedna Strana neće sebe predstavljati trećem Licu kao da ima takvo pravo ili ovlašćenje.

4.7 Troškovi Strana

Osim ukoliko je drugačije ugovoreno u Tački 8.1 (*Naknada savjetnika*) Ugovora o podršci sponzora ili kako može biti drugačije ugovoreno u bilo kom drugom Projektnom ugovoru, svi troškovi svake Strane, uključujući troškove i naknade zastupnika, predstavnika, savjetnika i revizora koje su Strane angažovale, a u vezi sa pripremom Ugovora i realizacijom Projekta, snosiće ona Strana koja je bila izložena takvom trošku, a druga Strana nema nikakvih obaveza po tom osnovu.

4.8 Saglasnost

Osim ukoliko nije drugačije predviđeno u ovom Ugovoru, kadgod je jednoj Strani potrebna saglasnost ili odobrenje druge Strane, takva saglasnost ili odobrenje neće biti bez razloga odbijena niti data sa zakašnjenjem.

4.9 Jezik

Ovaj Ugovor je sačinjen na engleskom i crnogorskom jeziku. U slučaju nesaglasnosti između engleske i crnogorske verzije, mjerodavna će biti verzija na engleskom jeziku. Sva obavještenja, potvrde i druga dokumentacija i komunikacija koju daje Državni organ u skladu sa Propisima Crne Gore ili koja se predaje Državnom organu u skladu sa Propisima Crne Gore biće na crnogorskom jeziku.

4.10 Mjerodavno pravo

Ovaj Ugovor je sačinjen u skladu i na njega se primjenjuju Propisi Crne Gore.

4.11 Cjelokupnost Ugovora

Ovaj Ugovor je potpuni i konačan izraz saglasnosti između Strana po pitanjima sadržanim u ovom Ugovoru. Izuzimajući ostale Projektnu ugovore i sporazume i drugu komunikaciju koja je u skladu sa njima potrebna, sve pisane i usmene izjave, sporazumi, ponude, ili druga komunikacija bilo koje vrste između Strana u vezi sa ovim Projektom, a prije zaključenja Ugovora su ovim derogirane i stavljene van snage.

4.12 Ustupanje

Nijedna Strana ne može ustupiti bilo koja prava ili prenijeti bilo koja svoja prava ili obaveze iz Ugovora bez prethodne pisane saglasnosti drugih Strana i bilo koje ustupanje učinjeno suprotno ovoj Tački 4.12 je ništavo.

4.13 Povjerljivost

Odredbe Tačke 25.13 (*Povjerljivost*) o povjerljivosti Ugovora o koncesiji su sastavni dio Ugovora, *mutatis mutandis*.

4.14 Tvrdnje

- (a) Ni Sponzor ni Društvo ni Koncedent nijesu, direktno ili preko svojih zastupnika, umiješani u Praksu korupcije, Prevarnu praksu, Praksu dogovaranja, Praksu prinude ili Praksu ometanja u konkurenciji za ovaj Ugovor, tokom pregovaranja ili zaključenja bilo kog Projektnog ugovora, ili na drugi način u vezi sa ovim Projektom.
- (b) Sponzor, Društvo i Koncedent se obavezuju, svaki u svoje ime, da neće direktno ili preko svojih zastupnika, biti umiješani u Praksu korupcije, Prevarnu praksu, Praksu dogovaranja, Praksu prinude ili Praksu ometanja u izvršenju bilo kog Projektnog ugovora ili na drugi način u vezi sa ovim Projektom.
- (c) Sponzor i Društvo su u pisanoj formi u cjelosti predložili Koncedentu sve provizije, naknade posrednika i ostale troškove i naknade (izuzimajući naknade koje se za pružene usluge isplaćuju zaposlenima kod Sponzora odnosno Društva) koje su isplaćene ili se plaćaju bilo kom Licu u ili izvan Crne Gore u vezi sa Projektom.
- (d) Sponzor i Društvo prihvataju punu i objektivnu odgovornost u slučaju davanja lažnih izjava, nepotpunog otkrivanja informacija, pogrešnog

predstavljanja činjenica ili preduzimanja bilo koje aktivnosti na način koji osujeđuje svrhu izjava i garancija sadržanih u ovom Ugovoru i izjava koje je prema Ugovoru obavezan dati. Sponzor i Društvo su saglasni da će svaki ugovor, saglasnost, odobrenje, pravo, korist, privilegija ili druga obaveza ili korist stečena na goreopisani način biti ništava, pri tom ne dovodeći u pitanje ostala prava i sredstva koja ima Koncedent.

4.15 Primjerci Ugovora

Ovaj Ugovor je zaključen u osam (8) originalnih primjeraka, dva primjerka za Koncesionara i šest (6) primjeraka za Koncedenta, od kojih će svaki primjerak koji Strane potpišu predstavljati original, ali će svi zajedno predstavljati jedan isti dokument.

4.16 Dalja uvjeravanja

Strane će zaključiti sve dokumente koji su u razumnoj mjeri neophodni da bi se ostvarila svrha Ugovora. Nijedna Strana neće bez prethodne pisane saglasnosti svih drugih Strana preduzeti ili propustiti da preduzme radnju za koju se razumno može očekivati da može da preduprijedi ili u bitnoj mjeri spriječi, omete ili dovede do docnje u realizaciji Projekta.

4.17 Razdvojjivost

Ukoliko sud ili drugi nadležni organ utvrdi da je neka odredba Ugovora, nevažeća, ništava, protivzakonita, neizvršiva ili protivna javnom poretku, to neće uticati ni na koji način na ostale odredbe Ugovora i te ostale odredbe će ostati na snazi.

4.18 Djelimična nevažnost

Nezakonitost, nevažnost ili neizvršivost bilo koje odredbe Ugovora u cjelini ili jednom dijelu prema zakonu neke jurisdikcije neće uticati:

- (a) na njihovu zakonitost, validnost ili izvršivost prema zakonu druge jurisdikcije;
- (b) na zakonitost drugih odredaba Ugovora.

KAO POTVRDU NAPRIJED NAVEDENOG, Strane su zaključile ovaj Ugovor u Podgorici, Crna Gora, navedenog Dana.

Država Crna Gora
preko **Ministarstva ekonomije**

Od strane: _____

Ime: _____

Funkcija: _____

[Sponzor]

Od strane: _____

Ime: _____

Funkcija: _____

[Društvo]

Od strane: _____

Ime: _____

Funkcija: _____

Prilog 5 Osiguranje

1 Pokrića osiguranja

Prema svojim obavezama iz Člana 18 Ugovora, Koncesionar će održavati, ili učiniti da se u punoj snazi održavaju sljedeća osiguranja:

(a) Poslovno osiguranje od opšte odgovornosti

Pokriće: Osiguranje će obuhvatiti pokriće za proizvode i okončane operacije, odgovornost od iznenadnog/slučajnog zagađenja, ugovornu odgovornost, uključujući pokriće koje je naročito primjenjivo na obaveze iz Ugovora, povreda tjelesnog ili duševnog integriteta, kao i nezavisne izvođače.

Suma osiguranja : Ne manje od **sto miliona Eura (€ 100,000,000)** godišnje za smrt ili tjelesnu povredu (uključujući povrede tjelesnog ili duševnog integriteta) jedne ili više osoba i **sto miliona Eura (€ 100,000,000)** godišnje za gubitak ili oštećenje imovine, kao posljedica bilo koje okolnosti zajedno tokom bilo koje godine.

Učešće u šteti: Učešće koje ide uz ovo osiguranje neće prelaziti **dvadeset pet hiljada Eura (€ 25,000)** po slučaju.

Trajanje: Osiguranje će biti na snazi od Dana zaključenja i tokom Perioda.

Osiguranici: Koncesionar, Koncesionarevi Izvođači (ako je primjenjivo), Koncesionarevi dobavljači, kao i Koncedent.

Ostalo: Ovakva polisa će obuhvatiti klauzule zajedničke odgovornosti i solidarnog učešća pod uslovom da u slučaju tužbe jednog osiguranika za šta drugi osiguranik, osiguran po istoj polisi, može biti odgovoran, osiguranik protiv koga je tužba podignuta je osiguran na isti način kao da su izdate odvojene polise (uz priznanje da takva odredba neće povećati granicu pokrića).

Ovakvo osiguranje biće prvenstveno u interesu Koncedenta i njegovih službenika i zaposlenih, a bilo koje drugo osiguranje koje oni održavaju predstavlja osiguranje prekoračenja, a ne osiguranje sa učešćem u šteti kod takve polise.

Iznosi osiguranja koji su potrebni prema ovoj Tački 1(a) mogu biti ostvareni kupovinom od strane Koncesionara kombinacije osnovnog i osiguranja sa učešćem u šteti, sve dok ukupan iznos osiguranja ne bude u skladu sa zahtjevima iz ove Tačke 1(a).

(b) Osiguranje od auto-odgovornosti

Pokriće: Ovo osiguranje će obuhvatiti pokriće za sopstvene, tuđe i iznajmljene automobile kako za tjelesne povrede, tako i za oštećenje imovine, a sadržaće i odgovarajuće odredbe osiguranja od objektivne odgovornosti ili slična proširenja do mjere koja se zahtjeva po Propisima Crne Gore.

Suma osiguranja : Pojedinačni kombinovani limit ne ispod **jednog miliona Eura (€ 1,000,000)** po nesreći u odnosu na tjelesnu povredu ili oštećenje imovine.

Trajanje: Osiguranje će biti na snazi od Dana zaključenja i tokom Perioda.

Osiguranici: Koncesionar, Koncesionarevi izvođači (ako je primjenjivo), kao i Koncesionarevi dobavljači.

Ostalo: Iznosi osiguranja koji su potrebni prema ovoj Tački 1(b) mogu biti ispunjeni kupovinom od strane Koncesionara kombinacije osnovnog i osiguranja sa učešćem u šteti, sve dok ukupan iznos osiguranja ne bude u skladu sa zahtjevima iz Tačke 1(b).

(c) Pokriće odgovornosti poslodavaca

Pokriće: Ovo osiguranje će obuhvatiti pokriće za sopstvene, tuđe i iznajmljene automobile kako za tjelesne povrede, tako i za oštećenje imovine, a sadržaće i odgovarajuće odredbe osiguranja od objektivne odgovornosti ili slična proširenja do mjere koja se zahtjeva po Propisima Crne Gore.

Suma osiguranja : **Jedan milion Eura (€ 1,000,000)** minimalna granica po slučaju godišnje.

Trajanje: Osiguranje će biti na snazi od Dana zaključenja i tokom Perioda.

Osiguranici: Koncesionar.

Ostalo: Iznosi osiguranja koji su potrebni prema ovoj Tački 1(c) mogu biti ispunjeni kupovinom od strane Koncesionara kombinacije osnovnog i osiguranja sa učešćem u šteti, sve dok ukupan iznos osiguranja ne bude u skladu sa zahtjevima iz Tačke 1(c).

(d) Naknada iz osiguranja za radnike

Pokriće: Prema zahtjevima Propisa Crne Gore.

Suma osigurana : Prema zahtjevima Propisa Crne Gore.

Trajanje: Prema zahtjevima Propisa Crne Gore.

Osiguranici: Prema zahtjevima Propisa Crne Gore.

(e) „Svi rizici“ Osiguranje od rizika za izvođača radova

Pokriće: Cjelokupni Projektni objekti.

Suma
osiguranja : Osnovni **puni troškovi zamjene**.

Učešće u šteti: Učešće koje ide uz ovo osiguranje neće prelaziti **pet miliona Eura (€ 5,000,000)** po slučaju.

Trajanje: Bilo koji period u kom Koncesionar gradi, proširuje, mijenja ili rekonstruiše Projektnu objekte, kako je primjenjivo, u skladu sa Ugovorom.

Osiguranici: Koncesionar, Koncesionarevi izvođači (ako je primjenjivo), Koncesionarevi dobavljači, kao i Koncedent.

(f) „Svi rizici“ Osiguranje imovine i mašina od loma

Pokriće: Cjelokupni Projektni objekti. Osiguranje od fizičkog oštećenja obuhvatiće pokriće za sve rizike fizičkog gubitka ili štete, uključujući za poplave i zemljotrese, kao i vulkane, cunامي, oluje, ciklone, bujice i klizišta.

Suma
osiguranja : **Puni troškovi zamjene**.

Učešće u šteti: Učešće koje ide uz ovo osiguranje neće prelaziti **pet miliona Eura (€ 5,000,000)** po slučaju.

Trajanje: Osiguranje će biti na snazi od Dana zaključenja i tokom Perioda.

Osiguranici: Koncesionar, Koncesionarevi izvođači (ako je primjenjivo), Koncesionarevi dobavljači, kao i Koncedent.

(g) Pomorsko kargo osiguranje

Pokriće: Gubitak ili oštećenje materijala, mašina ili opreme svih Izvođača, kao i svih podizvođača, koji se imaju koristiti ili ugraditi u Projektnim objektima tokom tranzita.

Suma
osiguranja: Ne manje od vrijednosti najvećeg pojedinačnog tovara.

Učešće u šteti: Učešće koje ide uz ovo osiguranje neće prelaziti **dvadeset pet hiljada Eura (€ 25,000)** po slučaju.

Period

važenja: Sve vrijeme tokom kojeg se pomorski teret prevozi u vezi sa ovim Ugovorom.

Osiguranici: Koncesionar, Koncesionarevi izvođači (ako je primjenjivo), Koncesionarevi dobavljači, kao i Koncedent.

2 Opšte odredbe

- (a) U mjeri u kojoj se ostaje dosledan odredbama Tačke 18.1 Ugovora, Koncesionar će izdejsstvovati „slučaj“ formu polise, prije nego „istaknut zahtjev“ formu pokrića. Ako bilo koja polisa mora biti sastavljena na osnovama „istaknut zahtjev“, a takva polisa nije obnovljena ili se retroaktivni datum iz takve polise mora promijeniti, takva polisa će sadržati najšire osnove i dodatni dopunjeni produžen period pokrića za obavještanje, ili „rep“ (tail) odgovornost koja je dostupna na tržištu osiguranja za svaku takvu polisu i Koncesionar će obezbijediti dokaz da su osnovni i dodatno produženi period pokrića za obavještanje ili „rep“ (tail), dobijeni.
- (b) U svakoj polisi koja se izdaje u skladu sa Tačkom 1 ovog Priloga 5, osiguravač će obezbijediti da Koncedent dobije od osiguravača ili posrednika trideset (30) Dana ranije obavještenje o bilo kakvom otkazu bilo koje od polisa opisanih u Tački 1 ovog Priloga 5, a takvo obavještenje biće dostavljeno putem faksa i potvrđeno u pisanoj formi preporučenom poštom, ili ako je poslato iz poslovnice van Crne Gore, putem međunarodne kurirske službe.
- (c) Ako „svi rizici“ osiguranje od rizika graditelja i „svi rizici“ osiguranje imovine i mašina od loma opisanih u Tački 1(e) i Tački 1(f) ovog Priloga 5 budu obezbijeđeni od strane različitih osiguravača, biće uključeni kao dio odgovarajućih polisa u zajednički sporazum o gubicima koji raspodjeljuje gubitke između odgovarajućih osiguravača.
- (d) Odredbe, uslovi i ograničenja bilo kog osiguranja čije se obezbjeđivanje zahtjeva prema ovom Prilogu 5 kao i onih osiguranja čije se obezbjeđivanje može zahtijevati po bilo kom drugom sporazumu kom Koncesionar pristupi, mogu biti zadovoljeni kupovinom pojedinačnog programa osiguranja ili uključivanjem u globalni program osiguranja matične kompanije Društva, bez bilo kakvog udruživanja limita čije se dobijanje zahtjeva prema ovom Ugovoru sa limitima sličnih polisa koje se dobijaju po drugim ugovorima.
- (e) U svakoj polisi koja se izdaje u skladu sa Tačkom 1 ovog Priloga 5, osiguravač će se odreći svih prava subrogacije protiv Koncedenta i svih njegovih ministarstava, službenika i zaposlenih i ERA i njenih zaposlenih.

- (f) Iznos pokrića čije se obezbjeđivanje zahtjeva po Tački 1 ovog Priloga 5 biće prilagođen na petogodišnjicu Dana zaključenja i svake naredne petogodišnjice koja slijedi u skladu sa izmjenama u tada preovlađujućem **[Crnogorskom potrošačkom indeksu cena]** u vezi sa vrijednošću takvog indeksa na Dan zaključenja.
- (g) Koncesionar će biti primalac naknade u vezi sa postupkom osiguranja.

Prilog 6
Plan realizacije

[biće razrađeno nakon što najpovoljniji ponuđač bude izabran, na osnovu njegove ponude.]

Prilog 7

Tehnički uslovi

1 Definicije i skraćenice

Ostali pojmovi korišćeni u ovom Prilogu 7 koji počinju sa velikim početnim slovom imaju značenje dato u tekstu Ugovora. Kada se sljedeći termini pojavljuju u ovom Prilogu 7, imaće značenje navedeno u donjem tekstu.

“Alternativno tehničko rješenje“ – tehničko rješenje, dato u Tehničkoj ponudi, koje se razlikuje od Osnovnog tehničkog rješenja I i Osnovnog tehničkog rješenja II.

„Osnovno tehničko rješenje I“: tehničko rješenje pripremljeno od strane EPCG 1989. godine u saradnji sa Energoprojektom (Srbija) i Elektroprojektom (Slovenija) koje obuhvata sistem hidroelektrana Andrijevo, Raslovići, Milunovići i Zlatica, sa kotom gornje vode u hidroelektrani Andrijevo od 285 metara nadmorske visine, zapreminom rezervoara od 250 hm³, ukupnom instalisanom snagom sistema od 238 MW i prosječnom godišnjom proizvodnjom od 693,7 GWh (odnosno 721 GWh prema Tehničkoj i ekonomskoj analizi hidroelektrana na rijeci Morači pripremljenoj od strane Econ Pöyry AB u 2009. godini).

„Osnovno tehničko rješenje II“: tehničko rješenje koje se sastoji iz (i) za hidroelektrane Raslovići, Milunovići i Zlatica tehničkog rješenja pripremljenog od strane EPCG 1989. godine u saradnji sa Energoprojektom (Srbija) i Elektroprojektom (Slovenija), i (ii) za hidroelektranu Andrijevo tehničkog rješenja prema Vodoprivrednoj osnovi Crne Gore. Osnovno tehničko rješenje II obuhvata sistem hidroelektrana Andrijevo, Raslovići, Milunovići i Zlatica, sa kotom gornje vode u hidroelektrani Andrijevo od 250 metara nadmorske visine, zapreminom rezervoara od 100 hm³, ukupnom instalisanom snagom od 238 MW, i prosječnom godišnjom proizvodnjom od 616 GWh.

“Ugovorni zahtjevi” – zahtjevi Projekta koji su navedeni u Planu realizacije.

“Projektni plan” – ima značenje koje je dato u Tački 6.4(a).

“Glavni projekat” – ima značenje koje je dato u Tački 6.4(a).

“Politika zdravlja i zaštite” – ima značenje koje je dato u Tački 5(a).

„Bitni ugovori“ – ima značenje koje je dato u Prilogu 3

“MDE” ili „Maksimalni projektovani zemljotres“ – kako je dato u okviru ICOLD.

“PBX sistem” – ima značenje koje je dato u Tački 2.4(b).

“Stalni radovi” – Onaj dio EPC radova i Radova na putevima koji ne spada u Privremene radove.

“Idejni projekat” – ima značenje koje je dato u Tački 6.3(e).

„Projektni podaci“ - ima značenje koje je dato u Tački 6.1 (a)(i)

„Zaštitni releji“ – ima značenje koje je dato u Tački 2.5(a).

„Plan kontrole kvaliteta“ – ima značenje koje je dato u Tački 4.1(a).

„Službenik za zdravlje i bezbjednost“ – ima značenje koje je dato u Tački 5 (b).

„Kodeks prenosne mreže“ – Privremeni kodeks mreže usvojen od strane Odbora direktora Elektroprivrede Crne Gore 22.2.2005.

„Privremeni radovi“ – Onaj dio EPC radova i Radova na putevima na privremenim objektima koji imaju funkciju samo tokom projektovanja, istraživanja, inženjeringa, nabavke, izgradnje, testiranja i puštanja u rad Projektnih objekata.

2 Opšti Tehnički uslovi

2.1 Opšti uslovi

- (a) HE na Morači, Prenosna mreža i Projektni putevi projektovaće se na optimalan način tako da se njima može bezbjedno, pouzdano i ekonomično upravljati i da odgovaraju njihovoj namjeni. Projekti objekata će biti takvi da omogućavaju njihovo brzo i lako održavanje, bezbjednost i sposobnost za stalan rad uz minimalnu pažnju i održavanje.
- (b) HE na Morači i Prenosna mreža projektovaće se za lokalno i daljinsko upravljanje.
- (c) Prenosna mreža će biti planirana, projektovana i izgrađena u skladu sa Kodeksom prenosne mreže.
- (d) Projektni putevi će biti projektovani i izvedeni u skladu sa Propisima Crne Gore. Definitivnu saglasnost na projektnu dokumentaciju i na izvedene radove daje nadležni organ.
- (e) Stalni pristupni putevi Projektnim objektima će omogućiti neophodan transport, tokom cijele godine, za vrijeme izgradnje, rada i održavanja EPC radova i Radova na putevima.
- (f) Sistemi prenosa vode omogućiće da neophodna ispuštanja budu bezbjedna i pouzdana pod određenim uslovima pada. Svi kapaciteti za ispuštanje će imati sposobnosti za ispunjavanje funkcionalnih zahtjeva.
- (g) Omogućiće se redovna inspekcija i održavanje svih EPC radova tokom radnog vijeka HE na Morači i Prenosne mreže. Za te operacije omogućiće se lak pristup i osiguraće se bezbjednost.

- (h) Spoljašnjost brana, mašinskih sala i ostalih zgrada uklopiće se u prirodno okruženje, a arhitektonski izgled će biti u skladu sa njihovom funkcijom i ambijentom, kao i sa dobrom projektantskom praksom.

2.2 Građevinski radovi

- (a) Koncesionar će projektovati i uraditi sve građevinske radove koji su dio EPC radova i Radove na putevima kao što je dato u Prilogu 6.
- (b) Koncesionar će prezentovati i dati opis glavnih karakteristika kao i projekte građevinskih radova koji su dio EPC radova i Radova na putevima u okviru Idejnog projekta koji će biti pregledan i odobren od strane Nezavisnog inženjera. Dokumentacija će minimalno sadržati informacije o sljedećem:
 - (i) brane, mašinske sale, razvodna postrojenja, pomoćni objekti, glavni i pristupni putevi, pozajmišta, kamenolomi i deponije;
 - (ii) instalacije (elektro, vodovodne, kanalizacione, itd.);
 - (iii) geološki i seizmički podaci;
 - (iv) hidrologija i protoci, uključujući i ekološke protoke;
 - (v) kota donje vode i kota gornje vode;
 - (vi) kapacitet preliva;
 - (vii) programi čišćenja akumulacija; i
 - (viii) programi za zdravlje i zaštitu na radu tokom izgradnje.
- (c) Koncesionar će prezentovati i dati opis detaljnih specifikacija i projekte građevinskih radova koji su dio EPC radova i Radova na putevima u okviru Glavnog projekta koji će biti pregledan i odobren od strane Nezavisnog inženjera.
- (d) Koncesionar će prezentovati i dati Nezavisnom inženjeru spisak građevinskih mašina kao i izvođača građevinskih radova koji su dio EPC radova i Radova na putevima i pribaviti odobrenje takve građevinske opreme kao i izvođača građevinskih radova koji su dio EPC radova i Radova na putevima koje će izdati Nezavisni inženjer.
- (e) Koncesionar će prezentovati i dati plan lokalnog transporta za korišćenje puteva između Projektnih objekata i dostaviti Nezavisnom inženjeru na pregled i odobrenje.
- (f) Nezavisni inženjer će izvršiti pregled i dati odobrenje za sljedeće:
 - (i) programe za testiranje i protokole za materijale i građevinske objekte u toku izvođenja radova;

- (ii) programe i protokole periodičnog testiranja i održavanja u toku rada;
- (iii) izvještaj o stabilnosti svih građevinskih radova koji su dio EPC radova i Radova na putevima;
- (iv) izvještaj o vodonepropusnosti objekata i akumulacija; i
- (v) sve ostale programe i protokole u skladu sa Propisima Crne Gore.

2.3 Glavna oprema za HE na Morači i za Prenosnu mrežu

- (a) Koncesionar će izvršiti projektovanje, nabavku, instalaciju i puštanje u pogon cjelokupne opreme za HE na Morači i za Prenosnu mrežu, kao što je navedeno u Prilogu 6.
- (b) Koncesionar će prezentovati i dati opis glavnih karakteristika opreme za HE na Morači i za Prenosnu mrežu u okviru Idejnog projekta, koji će biti pregledan i odobren od strane Nezavisnog inženjera. Dokumentacija će minimalno sadržati informacije o:
 - (i) turbinama, generatorima i transformatorima;
 - (ii) visokonaponskoj, srednjenaponskoj i niskonaponskoj opremi razvodnih postrojenja;
 - (iii) sistemima mjerenja i zaštite hidroelektrana;
 - (iv) telekomunikacijama i kontrolnim sistemima hidroelektrana;
 - (v) pomoćnoj opremi hidroelektrana; i
 - (vi) 220 kV, 110 kV i 35 kV prenosnim sistemima, uključujući podatke o stubovima, provodnicima, spojnoj i ovjesnoj opremi, izolatorima, telekomunikacionim i kontrolnim sistemima, zaštitama i mjerenjima.
- (c) Koncesionar će prezentovati i dati detaljne specifikacije i crteže za izgradnju HE na Morači i Prenosne mreže u okviru Glavnog projekta koji će biti pregledan i odobren od strane Nezavisnog inženjera.
- (d) Koncesionar će prezentovati i dati izbor opreme, proizvođača kao i izvođača radova na instalaciji, testiranju i puštanju u rad cjelokupne opreme koji će biti pregledan i odobren od strane Nezavisnog inženjera.

- (e) Koncesionar će prezentovati i dati metode za transport opreme od fabrike do gradilišta koji će biti pregledani i odobreni od strane Nezavisnog inženjera.
- (f) Koncesionar će prezentovati i dati Nezavisnom inženjeru na pregled i odobrenje sljedeće:
 - (i) programe i procedure fabričkih ispitivanja i pribavljanja atesta;
 - (ii) fabričke instrukcije za montažu i testiranje, rad i održavanje;
 - (iii) programe i protokole za predsinkronizaciju, postsinkronizaciju, stavljanje u pogon, ispitivanje i testove pouzdanosti rada;
 - (iv) programe i protokole za periodična testiranja i održavanja u toku rada u skladu da instrukcijama proizvođača opreme; i
 - (v) sve ostale programe i protokole u skladu sa Propisima Crne Gore.

2.4 Telekomunikacioni sistemi

- (a) Koncesionar će obezbijediti i instalirati kompletan telekomunikacioni sistem u svakoj od hidroelektrana, trafostanica prenosnog sistema i Nacionalnom dispečerskom centru. Telekomunikacioni sistem će obezbijediti govornu komunikaciju i razmjenu podataka za potrebe osoblja hidroelektrana i za potrebe prenosa podataka unutar hidroelektrana, kao i za potrebe trafostanica prenosnog sistema i Nacionalnog dispečerskog centra .
- (b) Telekomunikacioni sistem će se nadovezivati na postojeći CGES-ov sistem kućnih telefonskih centrala („**PBX sistem**“) u okviru kontrolnih soba u trafostanicama CGES-a i Nacionalnom dispečerskom centru da bi se omogućila govorna komunikacija između HE na Morači, i kontrolnih soba CGES-a u trafostanicama i Nacionalnom dispečerskom centru. Koncesionar će ustanoviti stanje postojećeg PBX sistema, obezbijediti cjelokupnu komutacionu opremu i programirati je tako da se integriše sa postojećim sistemom. Veze između postojećih PBX sistema i hidroelektrana biće usklađene sa lokalnim telefonskim provajderom.
- (c) Na svakoj od hidroelektrana biće obezbijedene analogne linije za povezivanje faks mašina.
- (d) Telekomunikacioni sistem će obuhvatati komutacionu opremu, multipleksere, razvod kablova, uređaje za prenaponsku zaštitu, telefonske utičnice, telefonske aparate i sve konvertorske module koji su neophodni za interfejs sa telemetrijskim sistemima i sistemima daljinske zaštite.
- (e) Kontrolni kablovi unutar hidroelektrana i telekomunikacione veze izvan hidroelektrana biti izvedene mrežom optičkih kablova.

- (f) Biće obezbijedena mogućnost za proširenje telekomunikacionog sistema za petnaest procenata(15%).

2.5 Zaštitni uređaji

- (a) Koncesionar će instalirati Zaštitne releje na svakoj od hidroelektrana i trafostanica Prenosnog sistema CGES-a za zaštitu generatora i druge opreme od oštećenja izazvanih kvarom ili neregularnim uslovima tokom rada HE na Morači u elektroenergetskom sistemu. Zaštitni releji će štititi sisteme niskog, srednjeg i visokog napona, generatore i drugu opremu hidroelektrana, kao i Prenosnu mrežu i za nju vezanu opremu („Zaštitni releji“).
- (b) Koncesionar će biti odgovoran za sva setovanja zaštita u okviru hidroelektrana sve do granice na nivou Prenosne mreže koja će biti definisana Ugovorom o priključenju na prenosni sistem između Koncesionara i CGES-a.
- (c) Svi Zaštitni releji će biti multifunkcionalni mikroprocesorski uređaji sa mogućnošću međusobne komunikacije. U cilju obezbjeđivanja pouzdanog rada, u slučaju kvara jednog od uređaja, biće obezbijeđeni redundantni Zaštitni releji za generatore radi pouzdanosti u slučaju da se jedan uređaj pokvari. Zaštita će uključivati prekostrujnu, zemljospojnu, diferencijalnu, zaštitu od nesimetričnog opterećenja, od gubitka pobude, pod i nadfrekventnu zaštitu, ali neće biti ograničena ovim spiskom.
- (d) Koncesionar će uraditi studiju proračuna kratkih spojeva i setovanja zaštitnih uređaja (Zaštitnih releja). Podešavanja će obezbijediti selektivnost zaštitnih uređaja u zavisnosti od mjesta kvara. Zaštita postrojenja će takođe biti u koordinaciji sa zaštitom u Prenosnoj mreži kako bi se obezbijedilo da zaštita hidroelektrana izoluje svaki kvar prije no što odreaguje zaštita Prenosne mreže.
- (e) Na svakoj od hidroelektrana na Morači će se obezbijediti GPS sat za uspostavljanje zajedničke vremenske osnove za dijagnostiku rada zaštitnih uređaja.
- (f) Uz adekvatno tehničko obrazloženje, Koncedent ili CGES mogu zahtijevati od Koncesionara proširenje tehničkih zahtjeva u pogledu Zaštitnih releja. Zahtijevana proširenja će biti odrađena u razumnom vremenskom roku u skladu sa aktuelnim uslovima.

3 Planiranje i projektovanje EPC radova i Radova na putevima

3.1 Seizmički uslovi projekta

- (a) Svi projekti Stalnih radova uzimaće u obzir opterećenja zemljotresom, kako HE na Morači, Prenosna mreža i Projektni putevi ne bi bili ugroženi u slučaju pojave zemljotresa koji po snazi i karakteristikama odgovara maksimalnom projektovanom zemljotresu („MDE“).

3.2 Tolerancije

- (a) Koncesionar će predložiti tolerancije koje će se koristiti za EPC radove i Radove na putevima, koje će biti predmet odobrenja od strane Nezavisnog inženjera.

3.3 Obilježavanje Radova

- (a) Koncesionar će sprovesti obilježavanje EPC radova i Radova na putevima, uključujući osnivanje svih referentnih tačaka za ispitivanja, repere, i kontrolne objekte.

3.4 Privremeni radovi

- (a) Koncesionar će obezbijediti da svi Privremeni radovi budu valjano projektovani i odrađeni, uzimajući u obzir bezbjednost Lica u toku Privremenih radova. Koncesionar će biti odgovoran za sve troškove koji nastanu u vezi sa projektovanjem, izgradnjom i izvođenjem Privremenih radova.

3.5 Zaštita Radova

- (a) Svi završeni EPC radovi i Radovi na putevima biće zaštićeni od oštećenja, uključujući oštećenja koja bi mogla da nastanu usljed drugih građevinskih aktivnosti.
- (b) EPC radovi i Radovi na putevima neće se izvoditi u vremenskim uslovima koji mogu negativno uticati na kvalitet radova, osim u slučaju da se obezbijedi odgovarajuća zaštita, koja je prihvatljiva za Nezavisnog inženjera.
- (c) Stalni radovi u izgradnji i materijali za takve Stalne radove biće zaštićeni od izlaganja vremenskim uslovima koji mogu negativno da utiču na kvalitet i performanse Stalnih radova i materijala.

4 Ispitivanje i Kvalitet

4.1 Opšte

- (a) Koncesionar će na osnovu preliminarne testova opisanih u Aneksu 1 pripremiti detaljnu preliminaru listu testova sa detaljnim paketom programa i procedura u okviru ugovorenih testova iz Priloga 6.
- (b) Koncesionar će uspostaviti, zajedno sa Glavnim projektom HE na Morači, Prenosne mreže i Projektnih puteva programe i procedure za testiranje svih materijala, opreme i radova u skladu sa određenim standardima, pri čemu će takvi postupci ocjene i kontrole kvaliteta biti specificirani u okviru plana kontrole kvaliteta („Plan kontrole kvaliteta“).

- (c) Nezavisni inženjer će pregledati sve programe i procedure iz Plana kontrole kvaliteta i dati odobrenje najkasnije deset (10) dana prije početka svakog pojedinog testa. Nezavisni inženjer će dostaviti Koncesionaru svoje komentare/primjedbe u roku od pet (5) dana od dana prijema. Koncesionar i Nezavisni inženjer će se maksimalno potruditi da finalni programi i procedure budu spremni najkasnije deset (10) dana od podnošenja komentara/primjedbi od strane Nezavisnog inženjera.
- (d) Koncesionar će odmah obezbijediti uvjerenja i protokole o svakom takvom testiranju, uključujući sva uvjerenja i protokole o testiranju za naznačene materijale, opremu i radove i dostaviti ih Nezavisnom inženjeru na odobrenje.

4.2 Fabrički testovi

- (a) Svi materijali i oprema koji su u vezi sa EPC radovima i Radovima na putevima ili koji su namijenjeni za ugradnju u okviru EPC radova i Radova na putevima će, dok su u procesu proizvodnje u fabričkim objektima proizvođača, Koncesionarovim objektima ili u objektima bilo kog njegovog podizvođača, u zavisnosti od slučaja, biti podložni svakom fabričkom ili radioničkom testiranju i inspekciji koji mogu biti neophodni za dokazivanje usklađenosti sa zahtjevima Tehničkih uslova, Projektnih ugovora i Bitnih ugovora. Preliminarna lista testova je data u okviru Aneksa 1.
- (b) Koncesionar će podnositi zahtjev za transport Nezavisnom inženjeru prije svakog transporta materijala i opreme od mjesta proizvodnje do gradilišta.

4.3 Laboratorijski testovi

- (a) Koncesionar će na Lokacijama HE na Morači uspostaviti laboratoriju za testiranje građevinskih materijala. Osoblje, oprema i test procedure koje će se koristiti u laboratorijama će biti pregledane i odobrene od strane Nezavisnog inženjera. Zadatke koji se ne mogu obaviti u laboratoriji na Lokacijama HE na Morači Koncesionar će obaviti u drugim laboratorijama koje odobri Nezavisni inženjer. Preliminarna lista testova je data u okviru Aneksa 1.

4.4 Testovi za stavljanje u pogon, testovi pouzdanosti i funkcionalna ispitivanja

- (a) Koncesionar će dostaviti hronološke testove Stavljanja u pogon, programe i procedure za testove pouzdanosti i funkcionalna ispitivanja za Projektnu objekte. Preliminarna lista tih testova je data u okviru Aneksa 1.

4.5 Laboratorijsko testiranje od strane Nezavisnog inženjera

- (a) Nezavisni inženjer će imati pravo da po svom nahođenju, ili na zahtjev Koncedenta, sprovodi testiranja za vrijeme EPC radova i Radova na putevima. Koncesionar će besplatno dostaviti uzorke sa EPC radova i Radova na putevima (npr. beton, zemljište, cement, stijene, armaturu, itd.). Pored toga, Nezavisni inženjer će imati pravo da besplatno koristi Koncesionarovu laboratoriju na

Lokacijama HE na Morači i osoblje (ukoliko je to neophodno) za potrebe sprovođenja verifikacionih testova. Takvi verifikacioni testovi od strane Nezavisnog inženjera obavljaju se na efikasan način i blagovremeno, tako da se ne remeti Koncesionarov Plan kontrole kvaliteta.

- (b) Nezavisni inženjer će takođe imati pravo da po svom nahođenju, ili na zahtjev Koncedenta, obavi testiranje materijala izvan lokacija. Uzorci za takve testove će Nezavisnom inženjeru biti dostavljeni bez naknade. Ukoliko bilo koje testiranje ukaže na to da materijali ne ispunjavaju Ugovorne zahtjeve, troškove testiranja Nezavisnog inženjera izvan lokacije snosiće Koncesionar.

5 Zdravlje i zaštita

- (a) Koncesionar će se starati o zdravlju i zaštiti svojih zaposlenih, zaposlenih ili predstavnika Koncedenta i Nezavisnog inženjera, kao i drugih Lica koja su u bilo koje vrijeme direktno ili indirektno pod uticajem EPC radova ili Radova na putevima, primjenjujući odgovarajuću ili prihvatljivu politiku zdravlja i zaštite („**Politika zdravlja i zaštite**“) koja obezbjeđuje pažnju o:
 - (i) bezbjednosti radnih lokacija,
 - (ii) bezbjednim metodama rada, i
 - (iii) podobnosti osoblja koja se obezbjeđuje obukom, valjanim raspoređivanjem osoblja na radne zadatke i odgovarajućim nadzorom.
- (b) Na svakoj lokaciji gdje se izvode EPC radovi i Radovi na putevima, Koncesionar će imenovati službenika za bezbjednost („**Službenik za zdravlje i bezbjednost**“) koji će biti odgovoran za sve osoblje angažovano na izvođenju EPC radova i Radova na putevima na toj lokaciji, uključujući radove koje izvode Koncesionarovi podizvođači. Koncesionar će sastaviti propise o zdravlju i bezbjednosti koji su u skladu sa opasnom prirodom radova koji se izvode na toj lokaciji i obezbijediće usklađenost sa njima.
- (c) Koncesionar će obezbijediti odgovarajuće bunkere na odobrenim lokacijama za skladištenje svih eksploziva. Skladištenje, prevoz, rukovanje i punjenje će obavljati iskusno osoblje koristeći odobrenu opremu u skladu sa relevantnim Propisima Crne Gore. Koncesionar će pribaviti nužna odobrenja i dozvole od nadležnih institucija za prevoz, upotrebu i skladištenje eksploziva.
- (d) Koncesionar će biti odgovoran za sve mjere bezbjednosti na Lokacijama HE na Morači, Trasama prenosne mreže i Trasama projektnih puteva i obezbijediće Lokacije HE na Morači, Trase prenosne mreže i Trase projektnih puteva.

6 Projektna dokumentacija i dokumentacija za izgradnju

6.1 Opšte

(a) Nijedan:

- (i) prijem od strane Koncedenta ili Nezavisnog inženjera bilo kog projekta, specifikacije, rasporeda, podatka, sertifikata, ili izveštaja u vezi sa projektom, istraživanjem, inženjeringom, finansiranjem, izgradnjom, radovima, upravljanjem, održavanjem ili testiranjem Projektnih objekata (zajedno, „**Projektni podaci**“), ili
- (ii) od bilo kojih pregleda, komentara, odobrenja ili saglasnosti Koncedenta ili Nezavisnog inženjera u vezi sa Projektnim podacima,

ne treba da:

- (A) bude shvaćen kao odobrenje od strane Koncedenta ili Nezavisnog inženjera tih Projektnih podataka, ili
 - (B) predstavlja garanciju sigurnosti, trajnosti ili pouzdanosti Projektnih objekata od strane Koncedenta ili Nezavisnog inženjera, ili
 - (C) oslobađa Koncesionara njegovih obaveza ili potencijalne odgovornosti prema bilo kom Projektnom ugovoru ili bilo kom Finansijskom dokumentu niti da, sem u pogledu obaveza Koncedenta ili Nezavisnog inženjera da održava povjerljivost dokumenata i informacija koje primi, stvara bilo kakvu obavezu ili odgovornost po Koncedenta ili Nezavisnog inženjera.
- (b) Koncesionar će imati sopstveno osoblje na HE na Morači da pripremi i revidira crteže i dokumenta tokom izgradnje na način neophodan da se dokumentuje izvedeno stanje, uključujući geološke mape površinskih i podzemnih iskopavanja koja su dio Stalnih radova.

6.2 Dostavljanje izvještaja i crteža

- (a) Svi izvještaji, projektna dokumentacija, proračuni i crteži za izgradnju pripremaće se na engleskom jeziku ili crnogorskom jeziku. Oni dokumenti i crteži za koje je Propisima Crne Gore to predviđeno biće prevedeni na crnogorski jezik u cilju dobijanja svih potrebnih dozvola, licenci i odobrenja od strane Državnih organa.
- (b) Projektna dokumenta i sve proračune će parafirati i datumom naznačiti projektant i kontrolor projekta i na njima će jasno stajati ime Projekta, broj i naslov dokumenata i proračuna, opis/cilj proračuna, broj revizije (pri čemu se kao nulta revizija uzima prvobitno dostavljena verzija dokumenta), ključne pretpostavke, reference, kao i siže zaključaka/rezultata proračuna. Sve strane će biti numerisane. Sva dokumenta i proračuni biće dostavljeni Koncedentu i Nezavisnom inženjeru, radi odobrenja od strane Nezavisnog inženjera.

- (c) Svi crteži opreme i građevinski crteži će se izrađivati korišćenjem posljednje verzije AutoCAD-a i Adobe Acrobat PDF-a. Svaki crtež će parafirati projektant i obrađivač, kao i njihovi kontrolori. Crteži će obuhvatati broj revizije (pri čemu se kao nulta revizija uzima prvobitno dostavljena verzija dokumenta), kratak opis izmjene/izmjena, a sve izmjene moraju biti jasno vidljive na crtežu. Jedan komplet fabričkih crteža za svaki dio opreme isporučene na gradilište, i jedan komplet crteža izvedenog stanja radova na izgradnji će biti dostavljen Koncedentu i Nezavisnom inženjeru, radi odobrenja od strane Nezavisnog inženjera.
- (d) Jedinice mjere će biti sljedeće:
 - (i) Mjerne jedinice koje će se koristiti u Projektu biće u SI jedinicama. Uglovi će se davati u sistemu 360 stepeni;
 - (ii) Sistem koordinata koji će se koristiti za sve Stalne radove i Privremene radove biće definisan sistemom koordinatne mreže. Svaki crtež će sadržati skalu koja odražava odgovarajuću razmjernu. Topografska mreža će se definisati u skladu sa crnogorskom nacionalnom topografskom mrežom.
- (e) Koncesionar će dostaviti Koncedentu i Nezavisnom inženjeru dvije (2) kopije u elektronskom obliku i dva (2) štampana primjerka finalnih izvještaja, ili kako se zahtijeva Propisima Crne Gore, iz naredne liste :
 - (i) rezultata, izvještaja ili preporuka bilo kakvih ispitivanja ili istraživanja koje će Koncesionar sprovesti na Lokacijama HE na Morači, Trasama prenosne mreže i Trasama projektnih puteva za potrebe projektovanja i izgradnje Stalnih radova;
 - (ii) rezultata i izvještaja seizmičkih studija korišćenih za uspostavljanje parametara seizmičkog projekta radi ispunjavanja seizmičkih projektnih zahtjeva za EPC radove i Radove na putevima;
 - (iii) dokaza o kontroli kvaliteta, kao što su izvještaji sa testova betona, kontrola povezanosti i pričvršćenja čeličnih struktura, kontrole varova (vizuelne, magnetnim česticama, rendgenske), otpuštanje pritiska, usaglašavanja opreme, testovi otpornosti opreme, provjera kontinuiteta ožičenja itd.; i
 - (iv) programa i test procedura za fabrička ispitivanja i ispitivanja na gradilištu, kao i rezultata ispitivanja pojedinačne isporučene opreme i izvedenih radova.
- (f) Koncesionar će dostaviti Koncedentu i Nezavisnom inženjeru, dvije (2) kopije u elektronskom obliku i dva (2) štampana primjerka svakog dodatnog crteža i dokumenta, ili kako se zahtijeva Propisima Crne Gore.
- (g) Svi predstavnici proizvođača na terenu pružiće izvještaje o terenskoj inspekciji po završetku svake posjete Lokacijama HE na Morači, Trasama prenosne mreže i

Trasama projektnih puteva. Koncesionar će ove izvještaje dostaviti Koncedentu i Nezavisnom inženjeru.

6.3 Idejni projekat

- (a) Koncesionar će pripremiti i dostaviti Idejni projekat („**Idejni projekat**“) na razmatranje Koncedentu i Nezavisnom inženjeru radi odobrenja od strane Nezavisnog inženjera u skladu sa Propisima Crne Gore.
- (b) Za Osnovno tehničko rješenje I i Osnovno tehničko rješenje II Koncesionar će prethodno revidirati, verifikovati i unaprijediti prethodna istraživanja, studije i dokumenta urađena od strane Energoprojekta i Elektroprojekta, kao i podatke iz Vodoprivredne osnove Crne Gore.
- (c) Za Alternativno tehničko rješenje Koncesionar će revidirati ista istraživanja, studije i dokumenta, urađena od strane Energoprojekta i Elektroprojekta kao i podatke iz Vodoprivredne osnove Crne Gore i preduzeti sve dodatne studije i terenska ispitivanja za formiranje konačnog Idejnog projekta u skladu sa Propisima Crne Gore.
- (d) Za sva tehnička rješenja biće predviđena najmanje sljedeća istraživanja, studije i ispitivanja tokom razvoja Idejnog projekta za HE na Morači, Prenosnu mrežu i Projektne puteve:
 - (i) dodatne hidrološke studije koje će uključiti najnovije podatke;
 - (ii) dodatne studije o uticaju na životnu sredinu tokom izgradnje stalnih i privremenih objekata (kao što su kampovi, lokacije za odlaganje otpada, itd.), tako da odgovaraju važećim Propisima Crne Gore;
 - (iii) dodatne geološke i geotehničke studije i istraživanja po potrebi;
 - (iv) dodatna topografska ispitivanja po potrebi; i
 - (v) dodatne studije o seizmičkim opasnostima koje podrazumijevaju važeći MDE standardi
 - (vi) ulazne podatke za pripremu EIA od strane Koncesionara, uključujući ekološke protoke i dnevne, sezonske i godišnje protoke na svim hidroelektranama.
- (e) Idejni projekat će detaljno razraditi problematiku obrađenu u Prethodnoj studiji opravdanosti sa Idejnim rješenjem i, između ostalog, obuhvatati sljedeće:
 - (i) rezultate izvedenih istražnih radova;
 - (ii) opis kako će se ispuniti projektni zahtjevi, uključujući opis projektnih proračuna, projektnih ulaznih podataka (inputs) i njihovih izvora,

predložene projektne metode, tehnike i softver, kao i listu svih referenci koje će se koristiti za projektovanje svih Stalnih radova;

- (iii) opis kako će se ostvariti Ugovorni kapacitet;
 - (iv) glavne nacрте (planovi, profili, presjeci) prikaza projekta i svih struktura sa glavnim podacima o mjerenjima, nivoima vode, itd., kao i glavne crteže, šematske crteže i jednopolne šeme, itd. za sve mehaničke i električne sisteme;
 - (v) proračune tokova snaga, kratkih spojeva, tranzijentne stabilnosti i tranzijentnih prenapona; uključujući koordinaciju izolacije
 - (vi) hidraulične studije sistema pod pritiskom u svim hidroelektranama;
 - (vii) siže svih testova i istraživanja čije se sprovođenje planira u vezi sa Glavnim projektom;
 - (viii) osnovni nacrt priručnika za upravljanje i održavanje;
 - (ix) Plan kontrole kvaliteta; i
 - (x) Dodatne zahtjeve Idejnog projekta koji su sadržani drugdje u okviru Tehničkih uslova.
- (f) Idejni projekat će obuhvatiti proračune i analize neophodne za dokazivanje valjanosti predloženog projekta. Crteži će biti priloženi uz Idejni projekat.
- (g) Idejni projekat će biti urađen u skladu sa Propisima Crne Gore i međunarodnim standardima.

6.4 Glavni projekat

- (a) Devedeset (90) dana od Finansijskog zatvaranja, Koncesionar će dostaviti Koncedentu i Nezavisnom inženjeru „**Projektni plan**“ koji prikazuje redosled i postupak prema kojem Koncesionar predlaže izvođenje projekta i inženjeringa HE na Morači, Prenosne mreže i Projektnih puteva uključujući raspored za podnošenje projektnih dokumenata i crteža za završetak EPC radova i Radova na putevima u roku predviđenom za završetak. Takav Projektni plan će biti predmet pregleda, revizije i odobrenja od strane Nezavisnog inženjera u cilju ostvarenja završetka EPC radova i Radova na putevima do Zahtijevanog dana početka rada.
- (b) Koncesionar će Koncedentu i Nezavisnom inženjeru pripremati i dostavljati mjesečne izvještaje o toku gradnje u periodu gradnje, uključujući, ali se ne ograničavajući samo na status gradnje, količine, raspored aktivnosti gradnje, ateste o završavanju, zdravlje i bezbjednost na radu, fotografije.

- (c) Koncesionar će pripremiti i dostaviti Glavni projekat („**Glavni projekat**“) na razmatranje Koncedentu i Nezavisnom inženjeru radi odobrenja od strane Nezavisnog inženjera. Takav Glavni projekat će biti u skladu sa važećim Propisima Crne Gore i međunarodnim standardima. On će detaljno razraditi problematiku obrađenu u Idejnom projektu i, između ostalog, obuhvatati sljedeće:
- (i) rezultate izvedenih istražnih radova;
 - (ii) opis svake strukture;
 - (iii) pretpostavke, ciljeve projekta i usvojene metode;
 - (iv) projektne kriterijume, parametre opterećenja koji su korišćeni;
 - (v) primjenljive kodekse, standarde i reference koje su korišćene;
 - (vi) kratak opis svakog metoda analize koji je korišćen, uključujući identifikaciju svakog kompjuterskog programa koji je korišćen;
 - (vii) proračune i rezultate analiza Glavnog projekta za svaku strukturu ili karakteristiku;
 - (viii) zahtjeve i kriterijume za testiranje; uključujući fabrička testiranja kao i testove na gradilištu;
 - (ix) crteže i specifikacije Glavnih projekata;
 - (x) dodatne zahtjeve Glavnih projekata koji su sadržani drugdje u okviru Tehničkih uslova.
- (d) Koncesionar će pripremiti i dostaviti projekat izvedenog stanja na razmatranje Koncedentu i Nezavisnom inženjeru radi odobrenja od strane Nezavisnog inženjera. Projekat izvedenog stanja će biti u skladu sa Propisima Crne Gore.

6.5 Plan punjenja akumulacija

- (a) Koncesionar će pripremiti i dostaviti planove za punjenje akumulacija i monitoring, na koje će Nezavisni inženjer izdavati odobrenje.

6.6 Projekat revitalizacije

- (a) Koncesionar će pripremiti Projekat revitalizacije u skladu sa Članom 9 Ugovora o koncesiji. Koncesionar će dostaviti glavni projekat i projekat izvedenog stanja na razmatranje Koncedentu i Nezavisnom inženjeru radi odobrenja od strane Nezavisnog inženjera. Projekat revitalizacije će biti u skladu sa Propisima Crne Gore i međunarodnim standardima. Projekat revitalizacije će minimalno sadržati:

- (i) detaljan izvještaj o postojećem stanju;
- (ii) program dodatnih istraživanja i testiranja opreme i građevinskih objekata;
- (iii) projektni kriterijumi proračuna, programa i protokola za testiranja opreme i građevinskih objekata u pogledu zahtijevanih revitalizacionih programa, u skladu sa Propisima Crne Gore;
- (iv) Glavni projekat i projekat izvedenog stanja revitalizacije svake hidroelektrane; i
- (v) ostala dokumenta u skladu sa Propisima Crne Gore.

6.7 Dokumentacija za prenos

- (a) Koncesionar će pripremiti paket dokumentacije neophodne za prenos HE na Morači, Prenosne mreže i Projektnih puteva. Ovaj paket će sadržati minimalno:
 - (i) projekte izvedenog stanja i crteže za svaki Projektni objekat kako su originalno projektovani i izvedeni, uključujući i modifikacije i izmjene nastale tokom izgradnje;
 - (ii) dokumentaciju vezano za upravljanje i održavanje;
 - (iii) istorijske podatke o hidrologiji i proizvedenoj energiji;
 - (iv) istorijske podatke o nivoima akumulacija i kompenzacionih bazena;
 - (v) monitoring uticaja na životnu sredinu i izvještaj o minimizaciji uticaja na istu, uključujući minimalne ispuste vode;
 - (vi) izvještaje o zaštiti i zdravlju na radu;
 - (vii) ostale dokumente u skladu sa Propisima Crne Gore.

6.8 Procjena uticaja na životnu sredinu

- (a) Ispuštanje minimalnih ekoloških protoka nizvodno od posljednje hidroelektrane treba da bude u skladu sa Vodnim aktima i EIA koja će biti usvojena od strane Agencije za zaštitu životne sredine Crne Gore. Minimalan ekološki protok će, takođe, biti zahtijevan između uzvodnih brana i nizvodnih akumulacija;
- (b) Rijeka Morača nizvodno od posljednje hidroelektrane teče kroz visoko urbanizovanu oblast gdje je prisutna ekstenzivna ljudska upotreba. Nastanak velikih talasa treba svesti na najmanju moguću mjeru i treba ih strogo kontrolisati. Stoga, povećanje i smanjenje oscilacija ispuštanja vode nizvodno od posljednje hidroelektrane, odnosno dnevna kriva ispuštanja vode, treba da bude u skladu sa Vodnim aktima i EIA koja će biti usvojena od strane Agencije za zaštitu životne sredine Crne Gore.

- (c) Sezonski i godišnji protoci vode koja se ispušta iz HE na Morači treba da budu regulisani kako bi se na najmanju moguću mjeru sveli negativni uticaji na nizvodnu prirodnu životnu sredinu. Stoga, ispuštanje vode nizvodno od posljednje hidroelektrane treba da bude u skladu sa Vodnim aktima i EIA koja će biti usvojena od strane Agencije za zaštitu životne sredine Crne Gore.

6.9 Licenca za izradu tehničke dokumentacije

- (a) Koncesionar će pripremiti sve dokumente neophodne za pribavljanje licenci za izradu tehničke dokumentacije u skladu sa važećim Propisima Crne Gore. Licence će obuhvatiti minimalno:
 - (i) projektovanje HE na Morači, Prenosne mreže i Projektnih puteva;
 - (ii) projektovanje monitoringa brana i drugih građevinskih objekata;
 - (iii) projektovanje sistema uzbune i akcionih planova u slučaju proloma brana;
 - (iv) projektovanje zaštite životne sredine (mjere i monitoring); i
 - (v) ostala dokumenta u skladu sa važećim Propisima Crne Gore.

Aneks 1

Testiranje

U tekstu koji sledi data je preliminarna lista testova koji će biti odrađeni u različitim fazama proizvodnje i instalacije opreme, izvođenja radova, upravljanja i održavanja, Revitalizacije i prenosa. Testovi će biti odrađeni od strane Koncesionara. Detaljna preliminarna lista testova će biti data u Prilogu 6.

1) Fabrička ispitivanja

Test	Prihvatljiva vrijednost
CFD studije hidrauličke turbine i modelska ispitivanja u razmjeri	Zadovoljava
Ispitivanje sklopa turbinskog sprovednog aparata i funkcionalno ispitivanje	Zadovoljava
Ispitivanje sklopa radnog kola turbine, dimenzionalno ispitivanje, ispitivanje hidrostatičkim pritiskom i funkcionalno ispitivanje (za radna kola Kaplan turbine)	Zadovoljava
Pregled sklopa sifonske obloge i dimenzija	Zadovoljava
Pregled dimenzija vratila i provjera dinamičkog ponašanja	Zadovoljava
Pregled sklopa spirale i dimenzija	Zadovoljava
Pregled sklopa potpornih lopatica i dimenzija	Zadovoljava
Ispitivanje materijala za sve komponente	Zadovoljava
Vizuelna i ne-destruktivna ispitivanja odlivaka, otkivaka i varova	Zadovoljava
Provjere dimenzija kao potvrda geometrijske sličnosti između modela i prototipa turbine u skladu sa zahtjevima IEC 60193	Zadovoljava
Pregled premaza	Zadovoljava
Ispitivanje izolacije pojedinih segmenata namotaja statora i rotora	Zadovoljava
NDE testovi rotora, zavrtnja spojnice vratila,	Zadovoljava

i kućišta statora.	
Provjera magnetnog kola statora.	Zadovoljava
Ispitivanja mjernih transformatora.	Zadovoljava
Pregled dinamičkog ponašanja vratila generatora	Zadovoljava
Dimenziona i dielektrična ispitivanja pojedinačnih namotaja statora.	Zadovoljava
Dimenziona inspekcija kućišta statora, jezgra, segmenata, rotorskih ivica, polova, vratila, gornje i donje konzole, kolektorskih prstenova i ležajeva.	Zadovoljava
NDE test vratila generatora, zavrtnja spojnice, kućišta statora, ležajeva radnog kola i kočnionih papuča.	Zadovoljava
Pregled dinamičkog ponašanja vratila, ležajeva radnog kola i kolektorskih prstenova.	Zadovoljava
Mjerenje električnog otpora namotaja statora i rotora.	Zadovoljava
Analiza transformatorskog ulja.	Zadovoljava
Mjerenje električne otpornosti namotaja transformatora.	Zadovoljava
Dielektrična ispitivanja namotaja transformatora.	Zadovoljava
Funkcionalna ispitivanja zaštita generatora i transformatora, polariteta i sprege i setovanje zaštita.	Zadovoljava
Funkcionalna ispitivanja sistema hlađenja generatora i transformatora i upravljanja hlađenjem.	Zadovoljava
Funkcionalna ispitivanja automatskog regulatora napona transformatora.	Zadovoljava
Ispitivanja i testiranja stubova, provodnika, izolatorskih lanaca, spojne i ovjesne opreme, rastavljača, strujnih i naponskih mjernih transformatora, odvodnika prenapona,	Zadovoljava

telekomunikacione opreme i zaštita nadzemnih dalekovoda.	
Ispitivanje sistema regulacije sa upravljanjem i uljno-hidrauličnom jedinicom.	Zadovoljava
Pregled sklopa predturbinskog zatvarača i dimenzija, fukcionalno ispitivanje, ispitivanje pritiskom i ispitivanje na procurivanje	Zadovoljava
Ispitivanje i testiranje radnog sistema predturbinskog zatvarača sa upravljanjem i uljno-hidrauličnom jedinicom.	Zadovoljava
Provjera izvedenih dimenzija, tolerancija i mašinske obrade za svaku poziciju opreme zatvarača, gredičastih zatvarača i rešetke sa ubetoniranim dijelovima	Zadovoljava
Provjera odgovarajućeg uklapanja i poravnatosti zasebnih djelova zatvarača, gredičastog zatvarača i ubetoniranih djelova rešetke koji su u međusobnoj vezi	Zadovoljava
Provjera odgovarajućeg uklapanja i poravnatosti djelova višedjelnih zatvarača, gredičastih zatvarača i rešetki koji su u međusobnoj vezi	Zadovoljava
Provjera odgovarajućeg uklapanja zaptivača zatvarača, gredičastih zatvarača i ventila	Zadovoljava
Provjere vertikalnog položaja zatvarača, rešetki, gredičastih zatvarača i klješta	Zadovoljava
Rad klješta	Zadovoljava
Potpunost kontrolnih panela	Zadovoljava
Rad krajnjih prekidača (simulacija)	Zadovoljava
Rad hidrauličkih i električnih komandi hidroagregata	Zadovoljava
Ispitivanja pritiskom i na procurivanje hidrauličkih cilindara i ventila	Zadovoljava
Verifikacija nosivosti svih dizalica	Zadovoljava

Provjera izvedenih dimenzija, tolerancija i mašinske obrade svih djelova dizalica, čistilnih strojeva i rešetki	Zadovoljava
Provjera odgovarajućeg uklapanja i poravnatosti različitih djelova dizalica, čistilnih strojeva i rešetki koji su u međusobnoj vezi	Zadovoljava
Ispitivanja svih pogona dizalica, čistilnih strojeva i rešetki	Zadovoljava
Provjera dimenzija uški dizaličnih kuka	Zadovoljava
Po potrebi ostala ispitivanja za potvrdu ispravne montaže djelova	Zadovoljava
Rad sistema za podmazivanje	Zadovoljava
Ispitivanja elektromotora, pumpi, kočnica i ostale standardne nabavne opreme za zatvarače, dizalice, čistilne strojeve, rešetke i ostale mašinske opreme neophodne za stabilan rad elektrane.	Zadovoljava
Mjerenje otpornosti namotaja i kontrola sprege, transformatora sopstvene potrošnje.	Zadovoljava
Provjera otpornosti izolacije, elektromotornih razvoda sopstvene potrošnje elektrane.	Zadovoljava
Provjera faznog rasporeda i funkcionalnosti zaštite energetskih transformatora.	Zadovoljava
Provjera setovanja relejnih zaštita i integrisanih zaštita prekidača hidroelektrana i Prenosne mreže.	Zadovoljava
Funkcionalna ispitivanja logike djelovanja preklapne automatike.	Zadovoljava
Provjera ispravljača, baterija (forsirano punjenje i pražnjenje, raspodjela opterećenja).	Zadovoljava
Dielektrična ispitivanja UPS-a.	Zadovoljava
Funkcionalno ispitivanje UPS sistema (bypass prekidača, invertorskog napajanja,	Zadovoljava

baterija itd.).	
Provjera prenosnog odnosa, polariteta, otpornosti namotaja i dielektrične čvrstoće svih mjernih transformatora (i naponskih i strujnih).	Zadovoljava

2) Ispitivanja na gradilištu u toku instalacije opreme i izvođenja radova

Test	Prihvatljiva vrijednost
Vizuelni pregled svih dijelova u pogledu bilo koje štete i/ili korozije nakon isporuke na gradilište, ali prije ugradnje	Zadovoljava
Postavljanje i ubetoniranje sifonske obloge	Zadovoljava
Montaža, zavarivanje, ispitivanje hidrostatičkim pritiskom i ubetoniranje spirale	Zadovoljava
Montaža i ubetoniranje potporne lopatice	Zadovoljava
Montaža i ubetoniranje donjeg prstena	Zadovoljava
Ispitivanje hidrostatičkim pritiskom svih cjevovoda pod pritiskom prije ubetoniranja	Zadovoljava
Vizuelni i ne-destruktivni pregled odlivaka, otkivaka i varova	Zadovoljava
Provjere dimenzija kao potvrda geometrijske sličnosti između modela i prototipa turbine u skladu sa zahtjevima IEC 60193	Zadovoljava
Pregled premaza i cinkovanja	Zadovoljava
Mjerenje centrisanosti i nivelisanosti turbine	Zadovoljava
Mjerenje slobodnih profila	Zadovoljava
Mjerenje zazora sprovodnih lopatica	Zadovoljava
Odnos hoda servomotora i otvora sprovodnih lopatica	Zadovoljava
Utvrđivanje otvora sprovodnih lopatica pri startu i prazanom hodu	Zadovoljava

Provjera izravnatosti vratila (prema zahtjevima IEEE Std 810)	Zadovoljava
Ispitivanje izolacije statorskih i rotorskih namotaja generatora.	Zadovoljava
Mehanička provjera konstrukcije statora i rotora (položaj, oblik, rotacione performance rotora itd.)	Zadovoljava
Mjerenje vazdušnog zazora između statora i rotora.	Zadovoljava
Provjera ležajeva.	Zadovoljava
Analize transformatorskog ulja.	Zadovoljava
Provjera uzemljenja transformatora i odvodnika prenapona.	Zadovoljava
Mjerenje otpornosti izolacije svakog faznog provodnika pojedinačno.	Zadovoljava
Mjerenje otpornosti svakog faznog provodnika pojedinačno.	Zadovoljava
Mjerenje nulte komponente impedanse.	Zadovoljava
Mjerenje struje, napona, aktivne i reaktivne snage u opterećenom i neopterećenom stanju.	Zadovoljava
Podešavanje i ispitni pogon sistema regulacije i sistema komprimovanog vazduha (ili akumulatora) za regulator	Zadovoljava
Provjera i podešavanje vremena otvaranja i zatvaranja sprovodnih lopatica i lopatica radnog kola u uslovima ispražnjene turbine	Zadovoljava
Provjera rada kočnica agregata	Zadovoljava
Ispitivanje pritiskom sistema cjevovoda i tunela pod pritiskom	Zadovoljava
Provjera poravnatosti, zavarenosti zaptivača i izbrušenosti uglova, kao i čistoće ubetoniranih djelova prije montaže rešetki, zatvarača i gredičastih zatvarača	Zadovoljava

Provjera poravnatosti između zatvarača i dizalica	Zadovoljava
Provjera kontakta zaptivača zatvarača i gredičastih zatvarača sa ubetoniranim djelovima u suvom, korišćenjem mjernih listića-špijuna	Zadovoljava
Provjera zatvarača i gredičastih zatvarača na procurivanje u uslovima prisustva vode	Zadovoljava
Ispitivanja rada svih zatvarača, gredičastih zatvarača i klješta u suvom i u uslovima prisustva vode i verifikacija pravilnog rada u različitim uslovima, brzine rada i funkcionisanja krajnjih prekidača i upravljanja, po potrebi	Zadovoljava
Ispitivanje rada čistilnih strojeva za sva pomjeranja i komande, uključujući i ispravno čišćenje rešetki, i organa za odlaganje nanosa u uslovima bez opterećenja	Zadovoljava
Ispitivanja rada dizalica za sve vrste kretanja i komande u uslovima nominalnog opterećenja	Zadovoljava
Ispitivanja dizalica u uslovima preopterećenja od 125% kako bi se potvrdilo da je dizalica u stanju da izdrži takva opterećenja bez oštećenja i da neće doći do deformacije kuka.	Zadovoljava
Ispitivanja pritiskom cjevovoda za ulje.	Zadovoljava
Ispiranje cjevovoda za ulje	Zadovoljava
Sterilizacija cijevi za pijaću vodu	Zadovoljava
Ispitivanje izolacije visokonaponskih transformatora i transformatora sopstvene potrošnje i mjerenje otpornosti namotaja.	Zadovoljava
Funkcionalno ispitivanje svih prekidača kao i provjera funkcionalnosti preklopne automatike.	Zadovoljava
Mjerenje impedanse i napona ćelije svake baterije, specifične i zapreminske težine svake ćelije i otpora između ćelija.	Zadovoljava

Ispitivanje funkcionalnosti rada punjača baterija.	Zadovoljava
Funkcionalno ispitivanje UPS sistema (bypass prekidača, invertorskog napajanja, baterija itd.).	Zadovoljava
Funkcionalna provjera svih instrumenata, zaštitnih releja, pomoćnih releja, prekidača, uključujući i kalibraciju svih mjerila i instrumenata.	Zadovoljava
Funkcionalna provjera svih ulaza i izlaza sistema za kontrolu.	Zadovoljava
Provjera prenosnog odnosa, polariteta, dielektrične otpornosti i ispitivanje izolacije svih instaliranih mjernih transformatora	Zadovoljava
Provjera svih električnih motora (pumpe, ventilatori itd.) u smislu smjera rotacije kao i dielektričnih testova i električne otpornosti namotaja.	Zadovoljava
Provera i ispitivanje opreme za mjerenje.	Zadovoljava
Ispitivanje Prenosne mreže bez napona	Zadovoljava
Ispitivanje Projektnih puteva	Zadovoljava

3) Testovi za stavljanje u pogon

3.1 Testovi prije sinhronizacije Hidroelektrana na Prenosni sistem CGES-a

Test	Prihvatljiva vrijednost
Testovi rotacije i odstupanja vratila od ose rotacije	Zadovoljava
Mehanička rotaciona stabilnost	Zadovoljava
Statička i dinamička stabilnost rotora	Zadovoljava
Faktor izobličenja talasnog oblika i TIF test	Zadovoljava
Testovi nosača i nosećih djelova	Zadovoljava

Mjerenje buke i vibracija	Zadovoljava
Testovi u režimu bez opterećenja i bez pobude	Zadovoljava
Podešavanje i verifikacija automatskog regulatora napona	Zadovoljava
Verifikacija rada turbinskog regulatora uključujući i test prekoračenja brzine obrtanja (overspeed test)	Zadovoljava
Testovi kratkog spoja i praznog hoda sa krivama zasićenja za generator	Zadovoljava
Mjerenje otpora namotaja	Zadovoljava
Dielektrična ispitivanja namotaja	Zadovoljava
Testovi pritiska i funkcionalni testovi za kočnice i dizalice, protivpožarne zaštite i testovi visokog pritiska ulja sistema za podmazivanje	Zadovoljava
Test kočenja	Zadovoljava
Ispitivanje faznih stavova	Zadovoljava
Ispitivanja energetskih transformatora	Zadovoljava
Funkcionalna ispitivanja visokonaponskih, srednjenaponskih i niskonaponskih prekidača i rastavljača	Zadovoljava
Podešavanje i verifikacija mjerne, upravljačke, instrumentacione i zaštitne opreme	Zadovoljava
Verifikacija kola isključenja rasklopne opreme između povezanih sistema	Zadovoljava
Funkcionalna ispitivanja razvoda sopstvene potrošnje naizmjeničnog napona, i motornih podrazvoda elektrane	Zadovoljava
Funkcionalna ispitivanja razvoda sigurnosnog napajanja jednosmjernog napona	Zadovoljava
Ispitivanje Prenosne mreže pod naponom	Zadovoljava

bez opterećenja	
-----------------	--

3.2 Testovi nakon sinhronizacije Hidroelektrana na Prenosni sistem CGES-a

Test	Prihvatljiva vrijednost
Test zagrijavanja	Zadovoljava
Testovi opterećenja	Zadovoljava
Mjerenje pojedinačnih gubitaka	Zadovoljava
Test naglog rasterećenja agregata i prekoračenja brzine obrtanja	Zadovoljava
Test havarijskog isključenja	Zadovoljava
Test brzog zaustavljanja	Zadovoljava
Testovi pobudne opreme	Zadovoljava
Odnos kratkog spoja	Zadovoljava
Mjerenja reaktansi i vremenskih konstanti generatora	Zadovoljava
Test generisne aktivne snage elektrane u mrežu	Ugovoreni kapacitet jedinice, u skladu sa vrijednostima iz Priloga 6 Ugovora o koncesiji.
Test generisane reaktivne snage u mrežu	Ugovoreni kapacitet jedinice, u skladu sa vrijednostima iz Priloga 6 Ugovora o koncesiji.
Karakteristika opterećenja agregata	Agregat sinhronizovan na mrežu treba da bude sposoban da u trajanju od maksimalno 30 sec pređe iz neopterećenog režima u režim punog opterećenja, a u skladu sa vrijednostima iz Priloga 6 Ugovora o koncesiji.

3.3. Ispitivanje Prenosne mreže

Test	Prihvatljiva vrijednost
Ispitivanje Prenosne mreže pod opterećenjem	Zadovoljava

3.4. Ispitivanje puteva

Test	Prihvatljiva vrijednost
Ispitivanje Projektnih puteva	Zadovoljava

4) Testovi pouzdanosti rada (tokom probnog rada)

Test	Prihvatljiva vrijednost
Test pouzdanosti	Najmanje trideset (30) dana kontinualnog besprekidnog rada svakog agregata i Prenosne mreže u skladu sa Propisima Crne Gore.

5) Testovi tokom rada

Test	Prihvatljiva vrijednost
Efikasnost bloka turbina-generator	U skladu sa vrijednostima iz Priloga 6 Ugovora o koncesiji.

- (a) Najmanje dvije (2) godine prije Zahtijevanog dana početka rada, Koncesionar će podnijeti Nezavisnom inženjeru na odobrenje detaljan plan upravljanja i održavanja, zajedno sa predlogom Izvođača upravljanja i održavanja (u slučaju da Koncesionar odluči da angažuje Izvođača upravljanja i održavanja) i potrebnog stalnog i pratećeg osoblja za upravljanje i održavanje.
- (b) Koncesionar će obavljati sve potrebne programe redovnog održavanja, kao što je navedeno u uputstvima za upravljanje i održavanje datim od strane Izvođača i isporučioća opreme. Podaci, kontrolne liste, plan i metodologija pregleda,

sertifikati, rezultati testova, itd moraju biti inkorporirani u mjesečne i godišnje izvještaje održavanja. Ovi izvještaji će biti dostavljani Koncedentu i raspoloživi prilikom svakog njegovog obilaska HE na Morači.

- (c) Najmanje jednom u svakih pet (5) godina, Koncesionar će obavljati detaljniju inspekciju i ispitivanje svih građevinskih radova i opreme HE na Morači i davati svoje nalaze u posebnom izvještaju. Ovo će uključiti inspekciju na terenu i mjerenja na turbinama, generatorima, transformatorima i drugim elektromehaničkim ili hidro-mehaničkim komponentama hidroelektrana. Opravke potrebne da bi hidroelektrane ostale u odličnom stanju će se analizirati i sprovesti u narednih šest (6) mjeseci. Jedna (1) elektronska kopija i dve (2) kopije svih izvještaja biće dostavljeni Koncedentu.
- (d) Sve aktivnosti vezane za upravljanje i održavanje, procedure testiranja, i upravljanje osobljem uključenim u ove aktivnosti, vršiće se u skladu sa Propisima Crne Gore.

6) Testovi vezani za Revitalizaciju prije prenosa

- (a) U roku od tri (3) mjeseca nakon imenovanja Inženjera projekta revitalizacije, Koncesionar će dostaviti Nezavisnom inženjeru za Revitalizaciju na odobrenje detaljan spisak testova revitalizacije i procedura za testiranje koje će biti urađene za sve Projektno objekte: građevinske, konstruktivne, električne, mehaničke, hidro-mehaničke i druge komponente.
- (b) Koncesionar će, takođe, dati objašnjenja ko će obavljati ove testove i pribaviti odobrenje Nezavisnog inženjera za Revitalizaciju.
- (c) Inženjer projekta revitalizacije će razmotriti rezultate tih testova sa Koncedentom i Koncesionarom i predložiti Projekat revitalizacije koji će biti dostavljen na razmatranje Koncedentu i Nezavisnom inženjeru za Revitalizaciju radi odobrenja od strane Nezavisnog inženjera za Revitalizaciju.

7) Standardi i pravilnici za testiranje

- (a) Programi i procedure testiranja za izgradnju i stavljanje u pogon HE na Morači i Prenosne mreže će biti usaglašene sa Propisima Crne Gore i međunarodnim i nacionalnim standardima iz te oblasti, uključujući, ali ne ograničavajući se na:
 - (i) IEC 6004 – Međunarodni propisi za ispitivanja na gradilištu hidrauličnih turbina;
 - (ii) IEC 60308 – Međunarodni propisi za ispitivanje turbinskog regulatora brzine hidrauličnih turbina;
 - (iii) IEC 60826 – Međunarodni propisi za projektovanje nadzemnih vodova

- (iv) IEC 60545 – Preporuke za puštanje u rad, rukovanje i održavanje hidrauličnih turbina;
 - (v) IEEE 125 – Preporuke za pripremu specifikacija opreme turbinskog regulatora brzine hidrauličnih turbina namijenjene za pogon električnih generatora;
 - (vi) IEEE 115 – Procedura ispitivanja sinhronih mašina;
 - (vii) IEEE 1248 – IEEE Uputstvo za puštanje u rad električnih sistema hidroelektrana;
 - (viii) IEEE 1020 – Preporuke za upravljanje malim hidroelektranama;
 - (ix) IEEE C37.102 – Preporuke za zaštitu generatora naizmjenične struje;
 - (x) NEMA Publication – Informacije o montaži hidrauličnih turbina i regulatora;
 - (xi) IEC 60034-2A – Metode za utvrđivanje gubitaka i efikasnosti obrtnih električnih mašina iz rezultata mjerenja (izuzimajući mašine vučnih vozila) – Prvi dodatak: Mjerenje gubitaka kalorimetrijskom metodom;
 - (xii) ISO 1940 – Kvalitet stabilnosti rotirajućih krutih tijela, nivo kvaliteta 6.3;
 - (xiii) IEEE 1095 – Preporuke za ugradnju vertikalnih generatora i motor-generatora za hidro-elektro namjenu;
 - (xiv) CMAA 70 – Visoko montažni kran električno portalnog tipa sa višestrukim nosačima;
 - (xv) AISC – Američki Institut za čelične konstrukcije;
 - (xvi) DIN – Relevantni DIN Standardi.
- (b) Programi i procedure za stavljanje u pogon će obuhvatiti posebne forme za svaki Agregat, koje će sadržati detaljnu listu postupaka koje treba slijediti u toku puštanja u rad i ispitivanja rada turbine i generatora, kao i druge opreme koja je sastavni dio Agregata.

Prilog 8
Evropske Socijalne Direktive i Direktive za zaštitu životne sredine

1. Direktiva 2001/42/EC Evropskog parlamenta i Savjeta o procjeni posljedica određenih planova i programa na životnu sredinu (“Direktiva o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu”).
2. Direktiva Savjeta 85/337/EEC od 27. juna 1985. o procjeni posljedica određenih javnih i privatnih projekata po životnu sredinu, sa izmjenama i dopunama iz Direktive Savjeta 97/11/EC od 3. marta 1997, Direktive 2003/35/EC Evropskog parlamenta i Savjeta od 26. maja 2003. i Direktive 97/11/EC od 3. marta 1997. kojima se mijenja i dopunjuje Direktiva 85/337/EEC o procjeni posljedica određenih javnih i privatnih projekata po životnu sredinu (“Direktiva o procjeni uticaja na životnu sredinu”).
3. Direktiva 2004/35/EC Evropskog parlamenta i Savjeta od 21. aprila 2004. o odgovornosti za očuvanje životne sredine u pogledu sprječavanja nastanka i otklanjanja štete po životnu sredinu.
4. Direktiva Savjeta 79/409/EEC od 2. aprila 1979. o očuvanju divljih ptica.
5. Direktiva Savjeta 1992/43/EC od 21. maja 1992. o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore.
6. Direktiva 2000/60/EC Evropskog parlamenta i Savjeta od 23. oktobra 2000. o utvrđivanju okvira za djelovanje u Zajednici na polju vodoprivredne politike.
7. Planiranje namjene zemljišta u EU kroz razne direktive i propise.
8. Politika EU u oblasti energetike: u kojoj su od važnosti Plan implementacije propisa o obnovljivim izvorima energije i Plan djelovanja u pogledu obnovljivih izvora energije.
9. Direktiva Savjeta 89/391/EEC od 12. juna 1989. o uvođenju mjera za podsticanje unapređenja bezbjednosti i zdravlja radnika na radu.
10. Direktiva Savjeta 89/654/EEC od 30. novembra 1989. o minimalnim uslovima za bezbjednost i zdravlje na radnom mjestu.

Prilog 9

Obrazac Ugovora o licenci za EPCG tehničku dokumentaciju

UGOVOR O LICENCI („Ugovor“) je zaključen dana [•] [2011] („Dan zaključenja“) između:

- (1) Sponzora („**Sponzor**“) [•] osnovano u skladu sa pravom [•], sa sjedištem u [•]; i
- (2) Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić („**EPCG**“), [•] osnovano u skladu sa Propisima Crne Gore, sa sjedištem u [•];

Sponzor i EPCG su u daljem tekstu pojedinačno označeni kao „**Strana**“, a zajedno kao „**Strane**“.

PREAMBULA

A. Država Crna Gora ima namjeru da uključi privatni sektor u projekat izgradnje hidroelektrana u cilju korišćenja hidroenergetskog potencijala rijeke Morače koji uključuje:

- (i) projektovanje, istraživanje, inženjering, finansiranje, izgradnju, upravljanje, održavanje, Revitalizaciju i prenos HE na Morači na Koncedenta nakon isteka Koncesionog perioda;
- (ii) projektovanje, istraživanje, inženjering, finansiranje i izgradnju Prenosne mreže i prenos na CGES onog dijela Prenosne mreže koji se koristi ne samo za prenos električne energije iz HE na Morači nego i za potrebe elektroenergetskog sistema Crne Gore;
- (iii) projektovanje, istraživanje, inženjering, finansiranje, izgradnju i prenos Projektnih puteva na Koncedenta;
- (iv) eksproprijaciju od strane Koncedenta svog zemljišta potrebnog u vezi sa izgradnjom HE na Morači, Prenosne mreže i Projektnih puteva; i
- (v) sanaciju kompleksa manastira Morača od strane Koncedenta.

na osnovu „izgradi-upravljaj-prenesi“ (build-operate-transfer) modela i u svakom slučaju sproveden na održiv način kako bi se obezbijedilo umanjeње negativnih uticaja i rizika po društvo i životnu sredinu („**Projekat**“);

- B. EPCG posjeduje ili ima pravo da koristi i da ovlasti Sponzora da koristi određene informacije o imovini i intelektualnu svojinu (kao što je ovdje detaljnije definisano, „**Licencirana prava intelektualne svojine**“); i
- C. Sponzor želi da pribavi, a EPCG želi da Sponzoru prenese licencu da koristi Licencirana prava intelektualne svojine u vezi sa razvojem Projekta.

STOGA, Strane su saglasne o sljedećem:

1 Definicije; Tumačenje

1.1 Definicije

Gdje god se u tekstu Ugovora koriste sljedeći termini sa velikim početnim slovom, imaće sljedeće značenje:

„Povezano lice” – ima značenje dato ovom pojmu u Ugovoru o koncesiji.

„Ugovor” – ima značenje koje je dato ovom pojmu u uvodnoj odredbi.

„Ugovor o upravljanju i korišćenju prenosne mreže” – ugovor pod tim imenom se zaključuje između Koncesionara i CGES-a u odnosu na prenos, upravljanje i korišćenje Prenosne mreže.

„Radni dan” – ima značenje dato ovom pojmu u Ugovoru o koncesiji.

„Društvo” – ima značenje koje je dato ovom pojmu u uvodnoj odredbi.

„Koncesioni period” – ima značenje dato ovom pojmu u Ugovoru o koncesiji.

„Ugovor o koncesiji” – Ugovor o koncesiji zaključen između Koncedenta i Sponzora, od [•] u vezi sa Projektom.

„Koncesionar” – ima značenje dato ovom pojmu u Ugovoru o koncesiji.

„Osnivački akti” – ima značenje dato ovom pojmu u Ugovoru o koncesiji.

„Dan” – ima značenje dato ovom pojmu u Ugovoru o koncesiji.

„EPCG” – ima značenje koje je dato ovom pojmu u uvodnoj odredbi.

„EPCG tehnička dokumentacija” – tehnička dokumentacija naručena od strane EPCG u svrhu proučavanja izvodljivosti Projekta i projektovanja Projekta, koja je nabrojana u Aneksu A.

„Dan zaključenja” – ima značenje dato ovom pojmu u uvodnoj odredbi.

„Koncedent” – ima značenje dato ovom pojmu u Ugovoru o koncesiji.

„Potopljeno zemljište” – ima značenje dato ovom pojmu u Ugovoru o koncesiji.

„Propisi Crne Gore” – ima značenje dato ovom pojmu u Ugovoru o koncesiji.

„Zajmodavac” – ima značenje dato ovom pojmu u Ugovoru o koncesiji.

„Licencirana prava intelektualne svojine” – ima značenje prava koja su nabrojana u produžetku, koja EPCG ima u vezi sa ili nad EPCG tehničkom dokumentacijom:

- (a) patenti ili zahtjevi za priznanje patenata, objave pronalazaka, i bilo koja i sve podjele, produženja trajanja, produženja trajanja koja se odnose na dio, ponovna izdavanja, ponovna ispitivanja i proširenja istih, zahtjevi poslovnih partnera za

ostvarivanjem prava prvenstva, korisni modeli, uvjerenja o pronalascima i slična postojeća prava;

- (b) registrovana i neregistrovana autorska prava, kao i registracije i zahtjevi za registraciju istih;
- (c) registrovana i neregistrovana prava na dizajn; i
- (d) sve druge informacije o imovini ili prava intelektualne svojine,

u svakom slučaju u onoj mjeri u kojoj je EPCG ovlašćena, da na osnovu prava koja EPCG ima u vezi sa EPCG tehničkom dokumentacijom, daje podlicence za ova prava bez prethodnog odobrenja bilo kog trećeg lica.

“Gubici” – ima značenje dato ovom pojmu u Tački 4.2. (b).

“HE na Morači” – ima značenje dato ovom pojmu u Ugovoru o koncesiji.

“Prenosna mreža” – ima značenje dato ovom pojmu u Ugovoru o koncesiji.

“Strana” ili “Strane” – ima značenje dato ovom pojmu u uvodnoj odredbi.

“Lice” – ima značenje dato ovom pojmu u Ugovoru o koncesiji.

“CGES” – ima značenje dato ovom pojmu u Ugovoru o koncesiji.

“Projekat” – ima značenje dato ovom pojmu u preambuli.

“Projektni ugovori” – ima značenje dato ovom pojmu u Ugovoru o koncesiji.

“Projektni putevi” – ima značenje dato ovom pojmu u Ugovoru o koncesiji.

“Revitalizacija” – ima značenje dato ovom pojmu u Ugovoru o koncesiji.

“Državni organi” – ima značenje dato ovom pojmu u Ugovoru o koncesiji.

“Sponzor” – ima značenje dato ovom pojmu u uvodnoj odredbi.

2 Davanje licence; Prava sadržana u Licenciranim pravima intelektualne svojine; Naknada

2.1 Davanje licence

- (a) Na način i pod uslovima predviđenim ovim Ugovorom, EPCG daje, bez naknade, Sponzoru trajnu, neisključivu licencu sa pravom da koristi i mijenja Licencirana prava intelektualne svojine tokom projektovanja, istraživanja, inženjeringa, finansiranja, izgradnje, upravljanja, održavanja i Revitalizacije Projekta.
- (b) Sponzor ne smije davati bilo kakvu podlicencu Licenciranih prava intelektualne svojine bilo kom trećem licu, s tim što, Sponzor može dati

podlicencu Licenciranih prava intelektualne svojine Koncesionaru, kako bi mogao da ih koristi tokom projektovanja, istraživanja, inženjeringa, finansiranja, izgradnje, upravljanja, održavanja i Revitalizacije Projekta.

2.2 Naknada

Kao jedinu i isključivu naknadu za davanje svih prava iz Tačke 2.1 Ugovora Vlada Crne Gore će platiti EPCG-u iznos od [●] u roku od [●] u skladu sa odlukom Vlade Crne Gore br. [●].

3 Izjave i garancije

3.1 Izjave i garancije Sponzora

Sponzor izjavljuje i garantuje EPCG da:

- (a) je Sponzor propisno organizovan i da obavlja djelatnost u skladu sa zakonima [●];
- (b) je zaključenje, izvršenje i postupanje Sponzora po ovom Ugovoru odobreno svim potrebnim odlukama njegovih organa;
- (c) je ovaj Ugovor je punovažno zaključen i isti predstavlja zakonsku i važeću obavezu Sponzora, koja može biti izvršena protiv njega u skladu sa njegovim odredbama, s tim što, u odnosu na izvršivost pravnih sredstava, važe ograničenja ustanovljena Propisima Crne Gore koji regulišu oblast stečaja, insolventnosti, reorganizacije ili drugim sličnim propisima koji imaju uticaj na izvršivost prava povjerilaca i opštim principima pravičnosti;
- (d) zaključenje i ispunjenje Ugovora nije u suprotnosti sa bilo kojom odredbom, niti predstavlja kršenje bilo koje zaloge, hipoteke ili drugog bitnog ugovora koji obavezuje Sponzora ili bilo koje važeće naredbe bilo kog suda, ili bilo koje regulatorne agencije ili drugog tijela kome Sponzor podliježe; i
- (e) zaključenje i ispunjenje Ugovora od strane Sponzora, poštovanje njegovih odredbi i realizacija transakcija opisanih u njemu, niti će biti u suprotnosti, niti će imati za posljedicu, kršenje Sponzorovih Osnivačkih akata ili bilo koje odredbe, uslova ili norme bilo kog Propisa Crne Gore ili bilo koje dozvole, naredbe, podneska, privremene mjere, presude ili odluke bilo kog Državnog organa protiv Sponzora.

3.2 Izjave i garancije EPCG

EPCG izjavljuje i garantuje Sponzoru da:

- (a) je EPCG propisno organizovana i obavlja djelatnost u skladu sa Propisima Crne Gore;
- (b) je zaključenje, izvršenje i postupanje EPCG po ovom Ugovoru odobreno svim potrebnim odlukama njegovih organa;

- (c) je ovaj Ugovor je punovažno zaključen i isti predstavlja zakonsku i važeću obavezu EPCG, koja može biti izvršena protiv nje u skladu sa njegovim odredbama, stim što, u odnosu na izvršivost pravnih sredstava, važe ograničenja ustanovljena Propisima Crne Gore koji regulišu oblast stečaja, insolventnosti, reorganizacije ili drugim sličnim propisima koji imaju uticaj na izvršivost prava povjerilaca i opštim principima pravičnosti;
- (d) zaključenje i ispunjenje Ugovora nije u suprotnosti sa bilo kojom odredbom, niti predstavlja kršenje bilo koje zaloge, hipoteke ili drugog bitnog ugovora koji obavezuje EPCG ili bilo koje važeće naredbe bilo kog suda, ili bilo koje regulatorne agencije ili drugog tijela kome EPCG podliježe; i
- (e) zaključenje i ispunjenje Ugovora od strane EPCG, poštovanje njegovih odredbi i realizacija transakcija opisanih u njemu, niti će biti u suprotnosti, niti će imati za posljedicu, kršenje Osnivačkih akata EPCG ili bilo koje odredbe, uslova ili norme bilo kog Propisa Crne Gore ili bilo koje dozvole, naredbe, podneska, privremene mjere, presude ili odluke bilo kog Državnog organa protiv EPCG.

4 Ograničenje odgovornosti; Bez garancija

4.1 Ograničenje odgovornosti

- (a) Osim ukoliko je drugačije izričito predviđeno u Ugovoru, nijedna Strana neće biti odgovorna drugoj Strani po osnovu ugovora, delikta, garancije, objektivne odgovornosti ili po bilo kom drugom pravnom institutu za bilo koje posredne, posljedične, sporedne, kaznene ili primjerne štete. Nijedna Strana neće biti odgovorna drugoj Strani osim u skladu sa Ugovorom ili zbog njegovog kršenja; s tim što se ovom odredbom ne ustanovljava odricanje od prava jedne Strane prema drugoj u odnosu na pitanja koja nijesu vezana za ovaj Ugovor ili radnje kojima se ovaj Ugovor ne bavi.

4.2 Bez izričitih ili prećutnih garancija

- (a) Licencirana prava intelektualne svojine data su u postojećem stanju i EPCG ne tvrdi ništa, niti daje bilo kakve garancije u vezi sa Licenciranim pravima intelektualne svojine. Bez ograničavanja opštosti prethodno navedenih odredaba, EPCG ne tvrdi niti garantuje bilo šta u vezi:
 - (i) vlasništva nad Licenciranim pravima intelektualne svojine;
 - (ii) preciznosti, potpunosti, vjerodostojnosti i tačnosti informacija sadržanih u Licenciranim pravima intelektualne svojine; ili
 - (iii) očekivanih svojstava, podobnosti za određenu svrhu ili bilo kojih izričitih ili prećutnih garancija u vezi sa Licenciranim pravima intelektualne svojine.
- (b) Sponzor je saglasan da će koristiti Licencirana prava intelektualne svojine na sopstveni rizik. Sponzor je saglasan da EPCG neće biti odgovorna po osnovu ugovorne, deliktne, garantne, direktne ili bilo koje druge pravne

odgovornosti za bilo kakvu štetu, odgovornost, isplatu, zahtjev ili drugi gubitak, niti za bilo kakve izdatke i troškove (uključujući redovne pravne troškove) u vezi sa njima (zajedno “**Gubici**”) koji su nastali tokom korišćenja Licenciranih prava intelektualne svojine ili usljed bilo kakve nepreciznosti, nepotpunosti, nedostataka u tačnosti, greške, nevjerodostojnosti ili bilo kakvog drugog nedostatka Licenciranih prava intelektualne svojine i neopozivo se odriče, u svoje ime i ime bilo kog pojedinca ili organizacije, koja to može zahtijevati od njega ili preko njega, prava da zahtijeva bilo šta na osnovu ovih Gubitaka od EPCG.

5 Razno

5.1 Obavještenja

- (a) Sva obavještenja i ostala komunikacija koju je Strana obavezna da dostavi ili joj je dozvoljeno da dostavi (uključujući račune koje je potrebno ili dozvoljeno dostaviti po ovom Ugovoru) biće sačinjena u pisanoj formi i biće dostavljena ili lično ili preko kurirske službe ili će biti poslate faksom ili elektronskom poštom na adresu ili broj druge Strane koji je naveden u daljem tekstu:

- (i) Za Sponzora:

Na ruke:

Faks:

E-mail:

S primjerkom za:

Na ruke:

Faks:

E-mail:

- (ii) Za EPCG:

Na ruke:

Faks:

E-mail:

S primjerkom za:

Na ruke:

Faks:

E-mail:

- (iii) Za Vladu:

Na ruke:

Faks:

E-mail:

S primjerkom za:

Na ruke:

Faks:

E-mail:

s tim što, Strana može promijeniti adresu na koju se šalju obavještenja, nakon prethodnog pisanog obavještenja drugoj Strani u roku od trideset (30) Dana u skladu sa ovom Tačkom 5.1(a).

- (b) Nijedno obavještenje ni ostala komunikacija neće proizvoditi dejstvo dok ne bude primljena ili dok se ne bude smatrala primljenom od Strane kojoj je namijenjena. Obavještenja ili ostala komunikacija će se smatrati primljenom od Strane kojoj je poslata:
 - (i) kada je dostavljena, u slučaju lične dostave;
 - (ii) tri (3) Radna dana od dana kada je poslata, ukoliko se šalje međunarodnom kurirskom službom;
 - (iii) nakon slanja, ukoliko je poslata faksom, u skladu sa potvrdom o neprekinutom prijemu i ukoliko je primjerak poslat najkasnije narednog Radnog dana primaocu međunarodnom kurirskom službom ili je lično dostavljen; ili
 - (iv) nakon slanja, ukoliko je poslata elektronskom poštom, ukoliko je primjerak poslat najkasnije narednog Radnog dana primaocu međunarodnom kurirskom službom ili je lično dostavljen.

5.2 Rješavanje sporova

Odredbe Člana 24 (*Rješavanje sporova*) Ugovora o koncesiji o rješavanju sporova su sastavni dio Ugovora, *mutatis mutandis*.

5.3 Pravni lijekovi i odricanja

Propust bilo koje Strane da realizuje ili docnja u realizaciji bilo kog prava ili pravnog lijeka iz Ugovora neće predstavljati odricanje, niti će pojedinačno ili djelimično vršenje nekog prava ili pravnog lijeka spriječiti dalje vršenje istog ili vršenje nekog drugog prava ili pravnog lijeka. Prava i pravni lijekovi iz Ugovora su kumulativni sa i ne isključuju bilo koja zakonska prava ili pravne lijekove.

5.4 Izmjene

Izmjene Ugovora proizvodiće dejstvo i obavezivaće Stranu samo ukoliko budu sačinjene u pisanoj formi i ako ih budu potpisali ovlašćeni zastupnici svake Strane.

5.5 Koristi trećih lica

Ovaj Ugovor je sačinjen isključivo u korist Strana i nijedna odredba Ugovora neće biti tumačena tako da u korist bilo kog Lica koje nije Strana ustanovljava neka prava, ili dužnost prema njemu, ili nivo pažnje prema njemu ili bilo kakvu odgovornost prema njemu.

5.6 Nepostojanje odricanja

Nijedna Strana neće biti oslobođena od posljedica kršenja ili nepridržavanja bilo koje odredbe Ugovora osim uz izričitu pisanu saglasnost svih Strana. Oslobođanje dato od bilo koje Strane za bilo koje kršenje učinjeno od bilo koje Strane u realizaciji ovog Ugovora neće biti tumačeno kao odricanje od bilo kog drugog ili daljeg kršenja sličnog ili drugačijeg karaktera.

5.7 Odnos između Strana

- (a) Ovaj Ugovor se neće tumačiti niti je sačinjen u cilju osnivanja udruženja, zajedničkog ulaganja, ili ortakluka između Strana niti da nametne bilo kojoj Strani ortačku obavezu ili kakvu odgovornost.
- (b) Nijedna Strana nema pravo ni ovlašćenje da zaključi ugovor ili da preuzme obavezu, da preduzima radnje u ime druge Strane, ili da bude njen zastupnik ili predstavnik, ili da na drugi način obaveže drugu Stranu i nijedna Strana neće sebe predstavljati trećem Licu kao da ima takvo pravo ili ovlašćenje.

5.8 Troškovi Strana

Osim ukoliko je drugačije ugovoreno u bilo kom drugom Projektnom ugovoru, svi troškovi svake Strane, uključujući troškove i naknade zastupnika, predstavnika, savjetnika i revizora koje su Strane angažovale, a u vezi sa pripremom Ugovora i sprovođenjem transakcija predviđenih ovim Ugovorom, snosiće ona Strana koja je bila izložena takvom trošku, a druga Strana nema nikakvih obaveza po tom osnovu.

5.9 Saglasnost

Osim ukoliko nije drugačije predviđeno u ovom Ugovoru, kadgod je jednoj Strani potrebna saglasnost ili odobrenje druge Strane, takva saglasnost ili odobrenje neće biti bez razloga odbijena niti data sa zakašnjenjem.

5.10 Jezik

Ovaj Ugovor je sačinjen na engleskom i crnogorskom jeziku. U slučaju nesaglasnosti između engleske i crnogorske verzije, mjerodavna će biti verzija na engleskom jeziku. Sva obavještenja, potvrde i druga dokumentacija i komunikacija koju daje Državni organ u skladu sa Propisima Crne Gore ili koja se predaje Državnom organu u skladu sa Propisima Crne Gore biće na crnogorskom jeziku.

5.11 Mjerodavno pravo

Ovaj Ugovor je sačinjen u skladu i na njega se primjenjuju Propisi Crne Gore.

5.12 Cjelokupnost Ugovora

Ovaj Ugovor je potpuni i konačan izraz saglasnosti između Strana po pitanjima sadržanim u ovom Ugovoru. Izuzimajući Projektne ugovore i sporazume i drugu komunikaciju koja je u skladu sa njima potrebna, sve pisane i usmene izjave, sporazumi, ponude, ili druga komunikacija bilo koje vrste između Strana u vezi sa ovim Projektom, a prije zaključenja Ugovora je ovim derogirana i stavljena van snage.

5.13 Ustupanje

- (a) Sponzor neće ovaj Ugovor ustupiti drugoj strani bez prethodne pisane saglasnosti EPCG-a, s tim što Sponzor može ustanoviti obezbjeđenje na svojim pravima iz Ugovora u korist Zajmodavca kao i u korist svake finansijske institucije ili institucija koje učestvuju u finansiranju Projekta.
- (b) EPCG neće ustupiti ovaj Ugovor bez prethodne pisane saglasnosti Sponzora.
- (c) Ovaj Ugovor obavezuje i iz njega proističu prava u korist Strana i svakog njihovog sljedbenika ili Lica na koje ustupe ovaj Ugovor, na taj način što stiču prava iz Ugovora u skladu sa Tačkom 5.13(a) i Tačkom 5.13(b)
- (d) Svako ustupanje koje je suprotno ovoj Tački 5.13 biće ništavo.

5.14 Povjerljivost

Odredbe Tačke 25.13 (*Povjerljivost*) o povjerljivosti Ugovora o koncesiji su sastavni dio Ugovora, *mutatis mutandis*.

5.15 Primjerci Ugovora

Ovaj Ugovor je zaključen u osam (8) originalnih primjeraka, dva primjerka za Koncesionara i šest (6) primjeraka za EPCG, od kojih će svaki primjerak koji Strane potpišu predstavljati original, ali će svi zajedno predstavljati jedan isti dokument.

5.16 Dalja uvjeravanja

Strane će zaključiti sve dokumente koji su u razumnoj mjeri neophodni da bi se ostvarila svrha Ugovora. Nijedna Strana neće bez prethodne pisane saglasnosti svih Strana preduzeti ili propustiti da preduzme radnju za koju se razumno može očekivati da može da preduprijedi ili u bitnoj mjeri spriječi, omete ili dovede do docnje u sprovođenju transakcija predviđenih ovim Ugovorom.

5.17 Razdvoživost

Ukoliko sud ili drugi nadležni organ utvrdi da je neka odredba Ugovora, nevažeća, ništava, protivzakonita, neizvršiva ili protivna javnom poretku, to neće uticati ni na koji način na ostale odredbe Ugovora i te ostale odredbe će ostati na snazi.

5.18 Djelimična nevažnost

Nezakonitost, nevažnost ili neizvršivost bilo koje odredbe Ugovora u cjelini ili jednom dijelu prema zakonu neke jurisdikcije neće uticati:

- (a) na njihovu zakonitost, validnost ili izvršivost prema zakonu druge jurisdikcije;
- (b) niti na zakonitost drugih odredaba Ugovora.

KAO POTVRDU NAPRIJED NAVEDENOG, Strane su zaključile ovaj Ugovor u Podgorici, Crna Gora, navedenog Dana.

Za

[Sponzora]

Od strane:

Ime:

Funkcija:

Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić

Od strane:

Ime:

Funkcija:

Annex 1
EPCG tehnička dokumentacija

**[Ovaj Prilog treba da identifikuje svu EPCG tehničku dokumentaciju na koju se licenca
odnosi na osnovu ponude Koncesionara]**